

MULTIPLIX 7

zborník učiteľov a žiakov

SSAG Žilina

jún 2011

Na úvod

3tie stretko geofilozofiek a geofilozofov v tomto školskom roku bolo perfektné, skutočne! 25ho marca sme zhruba 2 hodinky – od 15tich k 5tim, face to face – debatili, doberali sa, vyhraňovali (sa), špekulovali aj odmietali špekulovať a nasmiali sme sa taktiež – vrchovate, do biela...

Témou bola politika a technológie – ich vzťahy, možnosti, limity... Hovorili sme (aj) o mentálnych technikách (myslenie, intuícia, snívanie, atď.), o technológiách a slobode, autonómnosti a poriadku zároveň... Technológie sú proste tak rozmanité (smerom do vonku ako aj do vnútra, napr.), život aj smrť prinášajúce, dostupné aj nedostupné, že sa vonkoncom netýkajú len zaužívaného kontextu, tak bohatá je táto pôda... Politiku sme v podstate potvrdili ako všadeprítomnú: svet ako spleť mocí a bezmocí rôzneho druhu, v rôznych oblastiach, na rôznych látkach, rôznymi spôsobmi, z rôznych dôvodov; takže sme sa ani tu neorientovali iba na ikony (Obama, Matovič, Machiavelli)...

V Multiplexe vám okrem toho (vid' CD-prílohu) prinášame dialóg o politike a filozofii (Horák-Závodský), dodatočné monológy k téme debaty (Matiáška, Závodský, Elzerová,), eseje žiakov zo súťaže Sofia 2011 („Boh pravdepodobne neexistuje“), ako aj prepis rozhovoru 2 z 3 otcov-zakladateľov (Matiáška-Závodský-Dobeš), ktorý sme (k téme) natočili počas ceremoniatu prijímania jari, ktorý vo svojej záhrade, pár dní po stretnutí, organizoval neznámy, ale nemálo geniálny spisovateľ Nalim Akšajtam...

Príjemný zážitok.

lz

INŠPIRÁCIE–NÁČRTKY-SÚVISLOSTIL.ZÁVODSKÝ

1. Definuj čo naj... oba pojmy (témy): A. TECHNOLOGIE, B. POLITIKA
2. Analyzuj vzťah medzi nimi (TECHNOLOGIE D POLITIKA) čo naj...
3. Pomocou oboch pojmová objasni čo naj... fenomén: A. GLOBALIZÁCIE, B. ŽIVOTA

1.

A. TECHNOLOGIE:

1. Dôležité pojmy: metóda, technika, poznanie, účel, inštinkt, zmena, ...
2. ...schopnosti, zručnosti, techniky, spôsoby, postupy, pôsobenia, ktoré umožňujú, zabezpečujú, menia, spracúvajú, vytvárajú (...z niečoho niečo, z ničoho niečo, z niečoho nič).
3. Technológia je definovaná aj ako aplikácia poznania...
4. Technologické „zlyhania“ včera a dnes: starí Gréci vraj nevyťažili zo svojej múdrosti všetko... Alebo: stihneme sa ešte dnes „nalodiť“ a prísť s niečím zásadne aktuálnym, nie len zhnité-skvasené-spečené a stlačené rastliny a živočíchy, na ktorých fičime a bez ktorých sme skoronuly...?
5. Najaktuálnejšie a najoriginálnejšie technológie majú aj svoje riziká, buď sú ešte „nedoladené“ alebo nám hrozí ich zneužitie...
6. ...ako (správne) snívať, ako kráčať, jesť, dýchať, atď....? Kto to tu kedy koho učil, pýtam sa?!
7. Techniky a technológie v umeniach, náboženstve (cirkev), mýtoch, filozofii: všade sú, všetko sa nejak rodí-robí-končí...
8. Doping je v športe zakázaný (aj trestný), ale v umení je (skoro) všadeprítomný... Zaujímavé.
9. Inštinktívne techniky a intuitívne technológie: mnohé veci robíme automaticky, mnohé by sme aj dokázali, ale zabudli sme ako a niektoré ako by sme vedeli náhle, zrazu...
10. Asubjektívne technológie (sneží): niektoré veci sa proste dejú...
11. Matka Tereza, Norman Borlaug alebo Bill Gates? Kto pomohol viac?
12. Obráťme pohľad do vnútra, mnoho vecí z vonku je príliš pomalých, majú negatívne vedľajšie účinky a ... prečo by sme napríklad nemohli žiť plnohodnotný život v sne?!

B. POLITIKA:

1. Dôležité pojmy: sila, moc, vplyv, stratégia, taktika, technika, subjekt, objekt, ...
2. ...umenie správy, organizácie (nejakej) id-entity...
3. Stále a každému ide „len“ o dosiahnutie - udržanie - rozmnoženie moci (vplyvu)...
4. Človek je zoon politikon - bytosť politická (až potom je to rozumné zviera)...
5. Politika je vraj „panské huncútstvo“... Aj páni aj huncúti by zrejme protestovali; podľa nás by malo ísť o riadne zamestnanie a takéto označenie hovorí (niečo nepekné) skôr o jej realizátoroch, než o nej samotnej.
6. ...bezmoc - moc - pomoc - násilie: v každom okamihu sme (takto) 4raki, nepovedz, že nie?!
7. ...politika (sa definuje aj) ako umenie možného: (zloduch) Hitler sa tak ani svojim vplyvom nemôže rovnať Descartesovi, vynálezcovi subjektu...
8. Politika - politiky - politikum - politik - politicky...
9. Ako to, že v krajinke, kde sa takmer 80% z obyvateľov hlási k Ježišovi, sa toľko kradne?
10. Ak sú sila, moc a vplyv všadeprítomné, tak aj politika!
11. Akákoľvek kolektívita je politická! Aj Demokritova (atomárna) aj Dawkinsova (genetická)...
12. Vieš odlíšiť zmysel pojmov stratégia a taktika?!
13. ...ideológia je etický extrakt „kótujúci“ politiku; politika tak realizuje etiku (je jej

- technológiou).
14. ...namiesto inštinktov politika (tak niektorí definujú prechod od zvieratá k človeku): ale ako k tomu došlo? Bol to had, Eva, Adam, Kain alebo anjeli, Prométeus? Alebo začala Veľkým treskom? Alebo...?
 15. Nie je astrológia (a vlastne aj astronómia) prepisom, či odtlačkom mimozemských politik?
Totalitarizmus mesiaca (napr.) alebo: „Ďakujeme ti, Jupiter!“...
 16. Takzvaná apolitická politika (Havel) je nedobry pojem pre ušľachtilosť na poli moci...
 17. ...pozri aj Hegelov vzťah pána a raba: protirečenie je tu neustále, jeho anihilácia nie je možná, preto je treba veci chápať širšie...
 18. ...pozri aj Platónov rebríček ústav a Aristotelove členenie: neboli si obaja až tak vzdialení, aj keď Platón bol pomerne prudko radikálny.

2.

TECHNOLÓGIE D POLITIKA:

1. Medzi politické technológie patrí (aj) volebný výber (napr.)...
2. Najbližšie majú k sebe oba pojmy v technokracii, ako je však táto schopná riešiť dilematické situácie, to už je iná vec...
3. Ako sa zo sily stáva moc a z moci vplyv? Dá sa tomu všetkému naučiť?
4. Prečo je verejný vplyv na štátnu moc (u nás) taký malý? Prečo?!
5. populizmus dnes...
6. lož (klamanie, zavádzanie, tajnostkárstvo) ako pracovná metóda...
7. biopolitiky...
8. obľúbený (utopistický) pojem: občianska spoločnosť: aké techniky (technológie) treba na transformáciu z (zo Slováka, Európana, napr.) na občana? Kde je naj... občianska spoločnosť? Aké sú „podmienky a hranice“ občianskej spoločnosti? Jej slabé miesta?
9. Čo nám bráni rozšíriť aplikáciu lož odhaľujúcich technológií (tzv. detektor lži, CT, atď.) do bežného života, aj mimo trestných vecí?
10. Naozaj stačí dobrá vôľa pár svetových miliardárov (konzorcií, korporácií) a tzv. energetická kríza bude už len opustený uhol pohľadu?!
11. A kapitalizmus nám nestačí?
12. Je tzv. ľudskoprávna technológia naozaj najvyspelejšia?
- 13.

3.

A. GLOBALIZÁCIA:

1. Ľudská ekonomika sa takou (globalizovanou) stáva až na prahu 21. storočia...
2. ... niektorí sa jej oddali, niektorí padli a padajú, iných sa dotýka...
3. Globalizácia ako megatrend, niečo ako globálne otepľovanie...
4. Keby všetko, čo robíme a myslíme, bolo „na webe“, „live“, prístupné, dostupné a verejné - nádherná predstava, a poriadne revolučná...
5. Ak je (okrem živelných pohrôm) klamstvo a zrada to najhoršie a najzničujúcejšie a celý čas čo tu sme (dejiny človeka) na ne iba trpíme, prečo sa nezabezpečí -- technologicky by to v podstate už ani dnes nebol problém --, aby boli efektívnejšie a masívnejšie anihilované (ako mor, napr.) alebo: čo nám bráni rozšíriť aplikáciu lož odhaľujúcich technológií (tzv. detektor lži, CTčko, atď.) do bežného života, aj mimo trestných vecí?
6. Ako vplýva globalizácia na Rómov v Letanovciach (napr.)?

B. ŽIVOT:

1. Život je bytie súcna (...); ale ak je súcno iba „uhol pohľadu“, potom všetko ži-je (sexuu-je)...
2. ... že neutríno, topánka, cyklón a USB-kľúč predsa len život nemajú?! Čo Ty na to?
3. Pneuma - teplý dych (života)...
4. Posthumanizmus by (život) človeka videl aj (akoby zavesený) „na webe“ - načo je nám telo v dnešnej podobe...?!
5. (Niektorí múdri povedali): život je podnik, ktorý nekryje vlastné náklady... Ibaže by sa bol radikálne mylil a nevšimol si isté možnosti...
6. Teória úzkeho pásu života alebo: čo by sa stalo, ak by (nám) nejaký asteroid „odpálil“ Mesiac (alebo Mars)? Sme veľmi krehké bytosti - z tohto uhla pohľadu...
7. Má život mimozemský pôvod? Alebo iba dôvod-príčinu?
8. „Ja som cesta, pravda a život“, hovorí Ježiš Kristus...
9. Dá sa večnosť zažiť? Ako sa k nej dostať? Ako večnosť chutí?
10. Epifenomenalizmus považuje naše uvedomovanie si života iba za prípadok, vedľajší produkt, prípadne slepú ulicu... a väčšina životných procesov „ja“ vôbec nepotrebuje, práve naopak..., Teória sebeckého génu zasa tvrdí, že život nežijeme my (ja), ale „naše“ gény...
11. Reinkarnácia, metempsychóza...
12. Problém začiatku (ochrany) ľudského života: pre kresťana by mohol byť chránený (začiatok) už od momentu sobáša jeho-jej (potenciálnych) rodičov...
13. ...technologicky vyspelé oblasti sú práve kvôli tomu oveľa zraniteľnejšie.

Milan Matiaška

Technológie

Nemožno zabúdať, že grécke **techné** zahŕňalo každé zhotovovanie, teda aj remeslo, aj umenie. Možno zohľadniť i Heideggerovo premýšľanie o novodobej technike ako o efekte vymáhavo-zužikovateľského spôsobu vzťahovania sa k prírode, ktorá sa stáva vo svojom nerastnom, rastlinnom a živočíšnom bohatstve "použiteľným stavom".

Otázkou, ktorú existencia techniky a technológií vyvoláva, nie je však ani to, prečo sa rozsah antického pojmu zúžil, ani to, o čom tzv. "bytosťom" svedčí povaha vedotechniky našich čias, ale jedine, ako naložiť s novými možnosťami sebarealizácie (ako dosahovania Selbst). Alebo ešte inak: k čomu ma môže viesť uplatnenie technologických prostriedkov (či už mašinálnych alebo muskulárnych, fyzických alebo mentálnych)?

Quo vadis, techné?... Toto však už nie je precízna otázka. Nie ony, ale **my** sa hýbeme, ide nám o našu kožu. Nepýtajme sa, kam až môže zájsť technologická a technokratická transformácia každodennosti, ale: kam až môže zájsť subjekt využívajúci technológie vo svojom sebauvedomení? Ako technológie ovplyvňujú produkciu a spotrebu?

A takto formulovaná otázka umožňuje prechod k druhému základnému pojmu.

Politika

Dovolím si podržať redukciu diania na produkciu a spotrebu – s tým, že podľa G. Deleuza aj spotreba je produkciou (slasti, uvoľnenia, zasytienia, uspokojenia, vnútorného mieru, slobody či recyklovateľného odpadu). A to všetko je **stávaním**.

Politiku potom možno definovať ako silové pole praxe, ktorej ide o toto stávanie. Fakt, že samu seba predstavuje ako mocenskú hru, ako "umenie možného", je len následným prejavom

tejto základnej tendencie.

Byť **politicky** znamená konať jednak tak, aby rozmiestnenie mocenských kvánt ostávalo pokiaľ možno rovnomerné, a jednak tak, aby neustále prebiehala produkcia a konzumácia. Byť politicky teda znamená udržiavať rovnováhu a starať sa o stávanie ako pokračujúce sebauvedomovanie (v jungovskom zmysle, teda ako *Verselbstung*).

Vzťah oboch pojmov

Rola technológií by spočívala v tom, že by ako prostriedky pomáhali realizovať politické ciele. Či je ich sila aj imanetná, teda či majú zmysel a účel samy v sebe (napríklad ako dôkaz možnosti umelej inteligencie), zostáva otvorenou, hoci už všelijako zodpovedanou otázkou.

Politika sa potom javí ako zóna, v ktorej sa odohrávajú rozmanité pohyby (napr. *Verselbstung*, individuácia) vďaka za svoju existenciu **techné**, ktorá sa v súčasnosti zakladá na *zo-stave* (Ge-stell).

Technicizácia politike môže dodať na monštruóznosti (zvýšenie efektivity smrteľných zbraní), ale i na rýchlosti (moc internetu) či vplyvnosti (byrokratický aparát).

V každom prípade tento zväzok **techné** a **polis** čaká pozoruhodná budúcnosť.

Fenomén globalizácie

Globalizácia sa deje ako expanzia (export, migrácia).

Čo expanduje?

Predovšetkým produkty, siete ustanovizní a firiem, spôsoby konzumácie či samotné technológie, pripravené vteliť do seba politično.

Prílev nových technológií mení povahu trhu, jeho obsahy a možnosti, prúdenie vecí (peňazí, tovaru, mentálnych entít atď.) rekonfiguruje sociálne usporiadania (zamestnanosť, inklinácia k subkultúre, miera liberalizácie a i.).

Globalizuje sa však aj počasie, kolektívna nálada či archetyp, psychosociálna identita, davová psychóza alebo aj *feeling* (a umenie ako také) či obezita (ako korporalizácia konzumu).

Je možné sa pýtať: deje sa globalizačná expanzia produkcie všetkého druhu **spontánne a neovplyvniteľne**, alebo ju možno riadiť (viď *cyberspace*)? Iste sú veci, ktoré sa nedajú ovplyvniť, sú tu vždy nejaké **a priori**, no všetkého ostatného sa môže dotknúť politický aktivizmus, v súčasnosti podporený technologicky.

Inou je otázka mentálnych techník, ktoré možno uplatniť v akejkoľvek situácii, teda otázka osobnej cesty.

Každý by mal byť v "geurille so sebou samým", okrem tých, čo už dávno spočinuli v pokojnej blaženosti.

Život

Vo všetkých vrstvách bytia je život, to je to jediné, čo majú spoločné. A život má byť stávaním: politika a technológie majú činiť toto stávanie ako intenzitu života možnejším a bohatším. Aby triumfovala idea panprodukcionizmu, musí byť nesená hylozoistickým vitalizmom.

Z jarnej perspektívy (MM & LZ)

M.M.: „Prajem neskorý podvečer. Keďže sa ocitáme sa na konci Veľkej noci, napadá mi prirodzene otázka: ako je to s tým vzkriesením?“

L.Z.: „Pekný skorý večer. Odpoviem takto: je úplne možné, že vnímatelia okolo Ježišovo hrobu boli natoľko premotivovaní, až sa stali takými senzitívnymi, že videli odchádzať jeho ducha. Energiu, ktorú dokázali vidieť, si vedeli navyše zobrazit' do jeho podoby (i keď s istým oneskorením). Nemám teda problém s tým vnímať Ježiša Krista ako zmŕtvychvstalého - pod uvedenou podmienkou.“

M.M.: „Dodám už len, že tento vzkriesený, predtým než bol ukrižovaný, hlásal medzi iným, aby sme boli ´obozretní ako hadi a dobromyseľní ako holubice´. Mali by ste k tomuto niečo?“

L.Z.: „Motív hada je sympatický. Objavuje sa tu isté odporovanie rigidite či prísnosti, s ktorou o hadovi hovorí cirkev. Všimnime si jednu hadiu charakteristiku: vyzliekanie z kože. To treba chápať nie ako dospievanie, ale čisto ako znak určitého obdobia, ako keď si strihám nechty – ani vtedy sa nestávam lepším. Slová o hadovi odkazujú k možnosti stále byť iným, ale nie lepším a lepším, čo je opäť odlišné od toho, ako by to chcela cirkev, ktorá verí v akýsi rast dobra. Had je skôr symbolom flexibility.“

M.M.: „Čoho prejavom môže byť napokon ono naservírovanie jablka v rajskej záhrade, ktoré, ako to podaktorí vykladajú, naštartovalo celé ľudské dejiny. Flexibilita je mimochodom jednou z mét, o ktorú kráča aj technika. Zopakujem teraz otázku z príspevku: k čomu vôbec ma môže doviest' uplatnenie technologických prostriedkov?“

L.Z.: „Malo by to byť získanie nejakého náskoku oproti nejakému stavu, za ktorého tie prostriedky nevyužívaš. Je to vlastne znásobenie prirodzenosti.“

M.M.: „Čiže ide o to získať prebytok. Pokračujem z opäť textu – ´rola technológií by spočívala v tom, že by ako prostriedky pomáhali realizovať politické ciele.´ Je to povedané zrejme príliš všeobecne, no pre naše potreby to snáď postačuje. Pokiaľ ide o fenomén globalizácie, definujem ju primárne ako expanziu (viď text).“

L.Z.: „Globalizácia tu bola odjakživa, napr. ešte pred vznikom človeka prach z vybuchnutej sopky v rámci ďalších cyklov pôsobil aj oveľa ďalej, a tak správa o sopke sa šírila a zapríčiňovala nejaké udalosti. Na úrovni človeka sa globalizácia objavuje až teraz – a pritom sa neglobalizovali trebárs normy správania, zatiaľ je globalizovaná len ekonomika, teda to najprimitívnejšie. No už sa črtajú snahy globalizovať aj nejakú normu. Globalizácia však v každom prípade nie je expanzia. Skôr by som ju videl ako isté zapájanie, stmelovanie, amalgamovanie, ktoré sa v ľudskej sfére ukazuje ako dominantnejšie než kedykoľvek predtým.“

M.M.: „Aký veľký je ten glóbus?“

L.Z.: „Ten glóbus sa netýka iba Zeme a všetkých jej jej ´mikro-´ a ´makro-´, ale obsahuje ďalšie súvislosti – kozmické, a to v zmysle nielen fyzikálneho, ale aj mentálneho, etického atď. vesmíru.“

M.M.: „Čiže časopriestor je len jednou z podôb bytia vecí?“

L.Z.: „Áno, respektíve časopriestorov je viacero.“

M.M.: „Na záver našej debaty by ma z tejto našej optimisticky jarnej a veľkonočnej perspektívy zaujímal, aký máte vzťah k hylozoizmu?“

L.Z.: „Som hylozoista, holista, skeptik. K vášmu pojmu života: bol by som opatrnejší – život je charakteristikou každého zo súcen. Bytie samo by som teraz nechal bokom, ale inak každá entita, od molekuly cez ďalšie formy až po moju maličkosť, je živá. Panpsychizmus, vitalizmus.“

M.M.: „Skvelé zakončenie, živá vďaka.“

Janka Bobotová

Technológie v zdravotníctve

Začala by som asi otázkou, či je možné, aby bola eutanázia v 21. storočí legálna na celom svete. Môj názor je ten, že eutanázia je jedno z lepších riešení pre našu spoločnosť.

Eutanázia sa rozdeľuje na aktívnu a pasívnu. Aktívna eutanázia je, keď lekár podal pacientovi nejaký liek alebo injekciu. Pasívna eutanázia je prerušenie štandardnej lekárskej starostlivosti ako je vypnutie ventilátora alebo nepodanie jedla a vody. Pasívna eutanázia je stále v niektorých krajinách považovaná za vraždu rovnako ako aktívna. Taktiež poznáme pojem asistovanej samovraždy. Vtedy lekár podá pacientovi infúziu, ktorú si pacient sám podá. Eutanázia môže byť taktiež dobrovoľná, kedy sa pacient sám rozhodne o smrti. Poznáme pojem nedobrovoľnej eutanázie pri závažných ochoreniach, medzi ktoré by som zaradila rakovinu, Downov syndróm, kómu alebo demenciu. Tu sa podáva súhlas najbližších osôb. Možno by som mohla bližšie definovať, jednalo by sa by sa o rodinných príslušníkov alebo partnerov. Taktiež by bol potrebný súhlas súdu a lekárov. Malo by sa právne predísť vypočítavosti, kedy by niekto mal smrťou blízkeho niečo získať. Eutanázia je dobrý skutok pre trpiaceho, nemalo by sa s ňou manipulovať a nijakým spôsobom využívať. Trpiaci ľudia si zaslúžia zomrieť bez akejkoľvek vypočítavosti.

Poznáme množstvo prípadov, keď je zrejmé, že človek trpí. Sama som mala možnosť vidieť človeka pripútaného na lôžku, odkázaného na pomoc blízkych. Pre mňa to bol pohľad, na ktorý nikdy nezabudnem. Tá pani bola pripútaná na lôžku a nevedela o sebe. Jej blízky na ňu hovorili, no ona nevníkala absolútne nič. Pretože nie je nič horšie ako pohľad na ľudské utrpenie. Asi najväčší rešpekt má u mňa jej rodina a blízki. Starostlivosť, ktorú do nej vložili, je určite nemalá. Tá si vyžaduje finančné prostriedky, ale financie nie sú všetko. Ide aj o neustálu prítomnosť pri chorom. Je obdivuhodné, ako sa blízki dokážu pozerieť na svojho blízkeho a pritom si je na 99% istý, že ten človek by najradšej svoje trpenie ukončil, no nemôže. V našom štáte sa táto nadštandardná „služba“ nepodáva a myslím, že ešte dlho nebude.

Ľudia majú právom strach o to, že by mali určitú časť z neho prežiť v utrpení alebo bolesti. Nemá žiaden význam umelo udržiavať niekoho pri živote, keď by mohol zomrieť bez akejkoľvek bolesti. Myslím si, že by sa mala vybudovať lekárska starostlivosť, ktorá by ľuďom dovolila dôstojne zomrieť.

Je veľmi ťažké vidieť v nemocniciach trpiacich ľudí, ktorých vyčerpávajú zbytočné vyšetrenia. Horšie prípady sú, keď je človek na lôžku, odkázaný na silné lieky, ktoré mu nezaberajú, predlžujú jeho utrpenie a pridávajú vedľajšie účinky. Ťažké je rozhodnúť sa, čo je lepšie. Názory ľudí sú rôzne. Ja osobne som za eutanáziu, či už aktívnu, alebo pasívnu. Ja sa sama bojím bolesti, nedokázala by som žiť ani s pocitom, že som bremeno pre mojich najbližších. Aj keď naši najbližší by nám nikdy nepovedali, že im prekáža táto starostlivosť, ale cítili by to inak. Snád' čoskoro príde čas, keď si človek s vážnou chorobou bude môcť vybrať medzi životom a smrťou...

Technológie:

Sú všade okolo nás, obklopujú nás zo všetkých strán, sú bežnou, nenahraditeľnou a takisto často už ani nevnímanou súčasťou nášho života. Keby sme nahliadli na život pravekého človeka, ktorý si kameňom opracúval mamutiú kožu, alebo ako si vyrábal primitívny nástroj, a porovnali ho s moderným človekom s najnovším mobilným telefónom, notebookom, ako píše e-maily alebo sleduje vývin akcií na burze, v princípe ide stále obidvom o to isté. Pomôcť si čo najlepšie v prostredí, v ktorom sa nachádzajú, zlepšiť a zefektívniť si snaženie a tak si udržať postavenie či už v skupine alebo spoločnosti.

Politika:

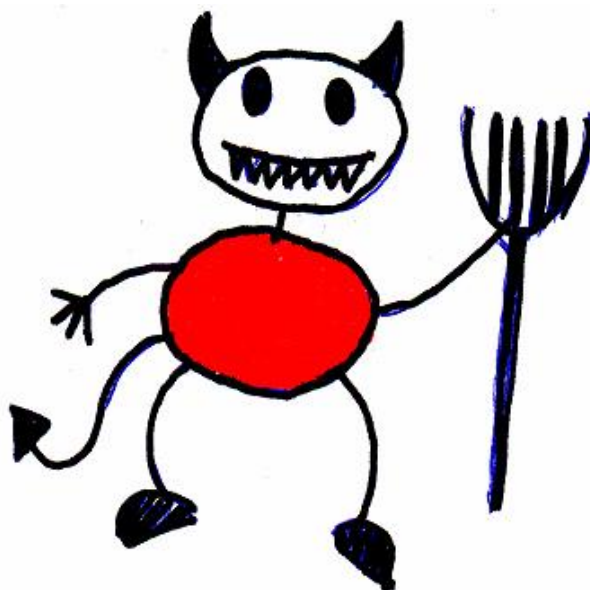
Politiku môžeme charakterizovať, vnímať ako spôsob fungovania alebo istý kód, program z presnou funkciou, ako aj určením a cieľom, niekedy aj podvedome vsugerovaním.

S pojmom politika sa stretávame priamo alebo nepriamo bez výnimky všetci, pretože ju všetci aj praktizujeme, a každého z nás aj patrične ovplyvňuje, respektíve mi ovplyvňujeme prostredníctvom nej, využitím politiky ako nástroja. Cieľom politiky je teda ovplyvniť, subjekt a objekt. Na dosiahnutie svojich cieľov používa rôzne prostriedky. Často aj klamstvo a zavádzanie, ovplyvňovanie emócií. Čo potvrdzuje aj citát „V politike niet priateľstva, priateľstvo je pre politiku nebezpečenstvom.“

Technológie vs. Politika

Tieto dva na pohľad odlišné pojmy sa vzájomne dopĺňajú a pomáhajú nám ich pochopiť bližšie. Keďže technológie sa využívajú všade, všade musí byť prítomná aj politika a teda jedno nefunguje bez druhého. Technológie sa využívajú v politike na dosiahnutie čo najlepšej efektivity, vynaloženej energie a prostriedkov.

Pomoc pri hľadaní aspoň relatívnej istoty, nám poskytujú technológie, čoho výsledkom je politika.

Dana Elzerová

Technológia- "V globále" je technológia náukou, ktorá sa zaoberá spôsobom spracovania alebo pracovným postupom. Ide o aplikáciu vedy a inžinierstva pri vývoji strojov či procedúr, ktorej účelom je zdokonaľiť ľudské možnosti alebo aspoň zlepšiť efektivitu ľudskej práce. Čiže technológia sa zaoberá uplatňovaním techniky vo výrobe- "v praxi", pričom technika je vlastne jej "základným kameňom". Dá sa povedať, že technológia je aj aplikáciou poznania, pretože práve my vkladáme do technológie, poprípade techniky naše vedomosti, poznatky, teda skúsenosti. Ale úprimne povedané, človek si zvykol na pohodlie, na určitý štandard, a robí všetko preto, aby si uľahčil svoj život práve pomocou techniky. A prečo nie? Ale práve technológia a technika sú spojené s tým najväčším rizikom. Riziko ohrozenia nielen našej planéty, ale aj ľudského života. A to chceme? Tých vzorových, respektíve výstražných príkladov bolo už mnoho, nedávno sme sa mohli s jedným takým stretnúť. Výbuch v Japonskej jadrovej elektrárni Fukušima po tsunami, ktoré zasiahlo túto krajinu. Katastrofa, ktorá zmenila budúcnosť a zapísala sa do histórie možno viac ako samotný Černobyľ v roku 1986. Toto svedčí jedine o tom, že človek je naozaj sebadeštruktívny. Ale bolo nám to treba, a ešte opäť? Kedy si človek konečne uvedomí, že nie všetko, čo vymyslí, je mu na prospech?...

Politika- Aktívna účasť občanov na živote štátu s cieľom uplatniť sociálne a politické záujmy spoločnosti. Ale platí táto "definícia" politiky u nás na Slovensku a dnes? Niektorí by povedali áno, iní zas nie. Predsa sto ľudí, sto chutí. Ale nemal by byť náhodou názor národa jednotný, rovnaký? Predsa sa hovorí, že v jednote je sila. Mojm cieľom teraz nie je zastávať sa koalície či opozície a ich fungovania vo vláde. Kto je ten dobrý a kto ten zlý. To naozaj nechcem, ale chcem iba ozrejmiť situáciu a spýtať sa, či je všetko naozaj v poriadku v Slovenskej politike, tak, ako to má byť. Či je toto demokracia a férová politika s pôvodnou myšlienkou zrodenu v dávnej minulosti. Lebo politik je ako umelec a politika je ako jeho umenie. Aspoň to si ja myslím. Nevieam ako vy. Tak ako umelec dáva "obraz svoj" umeniu, teda dielu, ktoré vytvára, tak i politik dáva "obraz svoj" politike. Nečudo potom, že politika je plná stratégií, taktík, násilia a podobne. Kým základný nástroj pre sochára je dláto poprípade kladivo, pre formovanie diela, tak pre politika je základný nástroj moc. Na moc je zameraná činnosť politika, mocou môže "ovládať" ľudí, vďaka nej je "na vrchole". A keď má človek moc, tak od vplyvu nie je ďaleko. Z moci, sily a vplyvu sa skladá politika. A kde sú tieto tri zložky, tam je aj politika...

Technológia ↔ Politika:

Vzťah medzi politikou a technológiu je pevne a úzko spätý. Technológia môže byť práve ten proces či pracovný postup politiky. Pričom politici to majú, ako sa hovorí, "pod palcom", pretože práve oni sú tými pomyslenými technikmi, ktorí riadia pomocou techniky ľudstvo. Technika je ako keby ich pomôcka na "spracovanie" občana. Vzniká takzvaná technokracia, u ktorej je verejný vplyv malý, respektíve slabý. Technika politikov môže byť napríklad klamanie, zavádzanie, ktoré im uľahčia život, pretože toto je hlavnou myšlienkou techniky. Dostanú, čo chcú a o ďalšie sa nestarajú...

EUTANÁZIA

Kontroverzná téma, ktorá vytvára pomyslenú čiaru medzi odlišnými názormi ľudí. Názory, ktoré sú založené na určitých hodnotách, ktoré nemá každý človek rovnaké. Predsa, ako sa hovorí „sto ľudí, sto chutí“. A súčasnosť nie je žiadnou výnimkou, ba naopak.

Eutanázia však nie je „výplodom“ dnešnej doby. Jej počiatky siahajú až do starovekého Grécka. Síce v tej dobe bol význam eutanázie trochu odlišný, ako je dnes. Pričom v Grécku sa hlavne zameriavali na telesne postihnuté novorodenci, vo vidine slabého článku v spoločnosti. Dnes sa eutanázia všeobecne definuje ako urýchlená smrť nevyliciteľne chorého človeka, ktorá je založená na jeho súhlase. Avšak jedno majú spoločné, a to je smrť.

Smrť je pevne spätá s našim životom, aspoň tá fyzická, ktorá sa týka bytostne nášho života na Zemi. Je to „zákon prírody“, prosto a jednoducho, jeden človek sa narodí a druhý zomrie. Tak to bývalo od počiatku a vzopriet sa voči tomuto, je podľa môjho názoru zbytočné. Namiesto strachu či plaču by človek podľa mňa mal prijať dôstojnú smrť. Koniec koncov, k čomu tie náreky pomôžu? Jednoducho, každý človek vie, respektíve mal by vedieť, že po narodení aj zomrie, a preto by si mal život vážiť a žiť každý deň akoby bol jeho posledný. Viem, že to môže znieť ako kliše, ale pravda je taká.

Môj postoj voči eutanázii je taký, že ešte neviem zaujať definitívne stanovisko. Neviem Vám na 100 % potvrdiť, že súhlasím s eutanáziou a tiež, že nesúhlasím s eutanáziou. Príčinou mojej neistoty môže byť fakt, že som nenabudla ani plnoletosť, tobôž ešte nejaké skúsenosti zo života. V mojom blízkom okolí som sa s eutanáziou nestretla, síce som prečítala mnoho článkov a mám aké-také informácie o eutanázii, ale to ešte neznamená, že som dostatočne oboznámená s touto problematikou. Keby ste sa ma opýtali na môj názor ohľadne eutanázie o 10 rokov, tak by to bolo predsa niečo iné.

Tak ako sa človek vyvíja počas svojho života, tak si vytvára i názory, na ktoré vplyva prostredie, v ktorom človek žije. Môj postoj voči eutanázii nepovažujem za osobné zlyhanie, akoby to považovali doktori pri smrti pacienta, ale jednoducho nie som ešte „zrelá“ na to, aby som mohla zaujať stanovisko.

Dnes je eutanázia povolená iba v Holandsku, Švajčiarsku, Luxembursku, Belgicku, v štáte Oregon v Amerike. Eutanázia bola povolená aj v Austrálii v severnom teritórii, ale federálna vláda ju po pár mesiacoch zakázala. V ostatných štátoch je eutanázia zakázaná a porušenie zákona sa chápe ako trestný čin. Ale povedzme si otvorene, nevykonáva sa eutanázia aj v štátoch, kde je to zakázané?

Najväčšia obava z povolenia eutanázie je, aby povolenie eutanázie nevedlo k jej zneužitiu zo strany doktorov. Aby doktori „nepodľahli“ zabíjaniu a nepodali pomocnú, ale zároveň smrtiacu injekciu vtedy, keď pacient s tým nesúhlasil, alebo o tom ani nevedel. Samozrejme, nemusí to byť vždy iba smrtiaci injekcia, môže to byť aj odpojenie od respirátora či iný prístroj udržiavajúci človeka pri „živote“.

Naopak, ak je človek vážne chorý a trpí, zažíva nesmierné bolesti na posteli a tuší, respektíve vie, že sa blíži jeho koniec a chce mať dôstojnú smrť, ako som už vyššie spomínala, tak potom nebude eutanázia tou pomyslenou úľavou a východiskom z toho utrpenia?

Nech riešenie eutanázie dopadne akokoľvek, isté je, že človek je sebadeštruktívny a v podstate si sám sebe vládne na tejto Zemi. Tak ako človek vynašiel zbrane a iné výdobytky, zrušil postupne trest smrti, ktorý síce ešte v pár krajinách platí, tak si myslím, že i eutanázia je otázkou času. Či to bude krok vpred či vzad, úspešný či nie, si netrúfam v tejto chvíli odhadnúť, nechám to na samotnom ľudstve posúdiť.

Dana Elzerová

Čínska náuka úskoku

Kľúčové pojmy:

Lest' – je niečo, čím dobehneme druhého človeka, aby sme niečo získali. V Číne na to používajú rôzne strategémy, ktoré závisia od situácie v akej sa človek nachádza. A taktiež človek potrebuje vedieť techniky klamu.

Strategéma – úskok, trik, vojnová lest' alebo klamlivé zdanie. Má 4 kategórie: strategémy škody (prevláda deštruktívny, sebecký motív), strategémy služby (namierené na konštruktívne ciele), strategémy žartu (vyvolávajú vtipnú situáciu dobehnutím niekoho) a eticky hybridné strategémy.

Techniky klamu – poznáme šesť techník klamu: 1. Strategémy, ktoré majú niečo zakryvať; 2. Strategémy, ktoré majú niečo predstierať; 3. Strategémy, ktoré slúžia na odhalenie ťažko prístupných súvislostí; 4. Strategémy využitia konkrétnej situácie; 5. Reťazová strategéma, ktorá spája viaceré techniky úskoku; 6. Strategéma útoku

Hegemón – vládnucci jedinec alebo skupina, ktorá vládne (priamo alebo nepriamo) ostatným bez použitia hrubej sily.

Tieto strategémy používajú krajiny už mnohé roky. Pomáhajú im získať, čokoľvek chcú. No podľa nás sa to v poslednej dobe menej uplatňuje ako v minulosti. V minulosti bojovali krajiny neustále, či už o územie alebo kvôli nezhodám. Momentálne si takéto strategémy môžu dovoliť používať len tie najmocnejšie krajiny, ako je Čína, USA alebo Rusko. Keby si dovolilo niečo také napríklad Slovensko, pochybujeme, že by to dobre dopadlo.

Čo sa týka ľudí, môžu to tiež využívať. Keď si chce niekto založiť firmu, ktorá by mala byť jedna z najlepších, musí hrať špinavú hru. Ale o čom to potom je? Je to síce všetko o stratégii, ale myslíme si, že sa to dá doceliť aj inou cestou, čistou bez lží.

Sú to len špinavé pravidlá, ktoré čím viac ľudí použije, tým viac sa budú šíriť. Nepáčia sa nám, lebo potom človek v tomto svete už nebude môcť nikomu veriť. Aj keď bude mať nejakého dobrého priateľa, môže si byť istý, že ho nikdy nezradí?? Asi nie.

Teórie pravdy vs. Strategémy

Korešpondenčná teória pravdy

„Pravda je zhoda rozumu a veci.“ (Tomáš Akvinský, O pravde)

Teória, ktorej hlavná myšlienka sa zakladá na poznatku, ktorý je pravdivý, iba keď sa naše myšlienky zhodujú so skutočnosťou, napr. „Svieti slnko“ - náš výrok je pravdivý, ak slnko naozaj svieti.

Ak by sme k tejto pravde ako jej opak mali priradiť nejakú strategému, asi by to bola táto:

Pozorovať požiar z opačného brehu: Toto dnes robí Čína. Necháva súčasného hegemóna USA angažovať sa v konfliktoch na celom svete, a tak sa oslabovať. Sama pritom do týchto konfliktov otvorene nezasahuje a pripravuje si po celej planéte (prednostne Afrika a Latinskej Amerike) pozíciu na neskoršie prevzatie moci, keď sa pomery síl zmenia v jej prospech.

Koherenčná teória pravdy

„Nejestvuje totiž nijaká tabula rasa. Sme ako námorníci, ktorí musia prestavať svoju loď na otvorenom mori bez toho, aby ju mohli v nejakom doku rozobrať a z najlepších súčiastok nanovo postaviť...“ (O. Neurath, Protokolárne vety)

Neurath chce povedať, že sme ako námorníci, ktorí musia loď prestavať, ale nemôžu ju opustiť a preto sa musia rozhodnúť, na ktorých doskách bude loď pevne stáť a zvolia si tie, ktoré budú najpevnejšie a najspoľahlivejšie, ale môže sa stať, že ich budú musieť nahradiť novými. Z toho vyplýva, že koherenčná teória pravdy je teória, podľa ktorej sa pravdivosť zakladá na vnútornej zhode viet v určitom systéme, napr. ponúkajú sa nám dve interpretácie o vzniku sveta – vedecká a náboženská, a je na nás, ktorú si vyberieme.

Ak by sme k tejto pravde ako jej opak mali priradiť nejakú strategému, asi by to bola táto:

Strategéma krásnej ženy: Podľa niektorých najúčinnější strategéma. Už Kleopatra vedela to, čo vie každá moderná tajná služba – popri peniazoch je človek najzraniteľnejší cez sex.

Konsenzuálna teória

Habermas to ilustruje na cestnej premávke: semafor, na ktorom naskočila červená, je zvyčajne predmetom skúsenosti, ale ako fakt ho berieme až napr. vtedy, keď po dopravnej nehode musíme objasniť, či na semafore v danom okamihu naozaj svietila červená.

Otázka pravdivosti sa objavuje až vtedy, keď spochybňujeme niečo, čo sme brali za samozrejmosť. Vedie nás to k hľadaniu porozumenia v spochybnenom cez rozhovor, ktorý používa argumenty, vzťahuje sa na fakty, smeruje k dorozumeniu.

Ak by sme k tejto pravde ako jej opak mali priradiť nejakú strategému, asi by to bola táto:

Včasný útek je pri úplnej beznádejnosti tým najlepším východiskom: Nie vždy je výhra možná. Kapitulovať znamená prehrať na celej čiare. Dohodnúť sa je polovičnou porážkou, ale útek porážkou nie je, hovoria Číňania. A pokiaľ nie sme porazení, ešte stále máme šancu zvíťaziť.

Kontextuálna teória

Každý život je jedno hľadisko na svet. – Každý si môže pravdu vysvetliť podľa seba. Pravda je subjektívna, pretože na svet sa vždy dívame svojimi očami. Záleží na kontexte.

Ak by sme k tejto pravde ako jej opak mali priradiť nejakú strategému, asi by to bola táto:

Zlákať horského tigra na rovinu: protivníka donútiť bojovať v podmienkach, na ktoré nie je zvyknutý.

ANKETA

Pri vypracovávaní tohto článku nám napadla otázka, aké by to bolo, keby bol nejaký mikročip, ktorý by vedel detegovať kedy človek klame. Preto sme sa rozhodli urobiť anketu s otázkou: Ak by sa dalo klamstvo detegovať so 100% istotou – bez akýchkoľvek technologických problémov – nestálo by za to aplikovať to do našich každodenných životov? Súhlasili by ste tak s mikročipom (v palci na nohe – napríklad), ktorý by odhaľoval, či práve hovoríte pravdu alebo klamete? Napíšte aspoň 1 argument prečo áno/nie.

Podľa nášho názoru by to nebolo dobré. Niekedy je klamstvo potrebné. Ak sa nás kamarátka spýta, či je tlstá, nemôžeme jej povedať, že áno. Takýmto štýlom by veľa nadrozmerých žien začalo trpieť anorexiou. Takisto reklamy sú založené na klamstvách. Potom by reklamy nemuseli existovať vôbec a televízie by skrachovali.

Na druhej strane v takom verejnom živote, ako napríklad v politike by to bolo dobré. Ľudia by nemohli byť oklamaní klamstvami politikov, ktoré každý z nich využíva v predvolebnom období. Niekedy síce ľudia hovoria, že by radi vedeli, čo si o nich ľudia naozaj myslia, ale niekedy človek nech radšej nevie. Každý človek vycíti, komu môže naozaj veriť a komu nie.

Položili sme túto otázku 30 ľuďom a väčšina s nich s nami súhlasí.

Pamflet pravičiara:

O.H.:

Zrejme mám naozaj sklony k sebapoškodzovaniu. Nielenže som pomerne pravidelným čitateľom rôznych náboženských blogov a webov, čo mi spôsobuje nemalé zdravotné problémy, ale svoj krvný tlak, nervozitu a potenie zvyšujem aj čítaním ďalšieho môjmu zdraviu neprospešnému hnutiu, a to ľavicovej postmodernity, čím mám na mysli predstaviteľov ako Slavoj Žižek, Václav Bělohradský či katedrového kolegu Martina Škabrahu, v našom prostredí produkciu na portáloch typu www.noveslovo.sk či www.blisty.cz.

Predstavitelia ľavicovej¹ postmodernity vykazujú znaky nevoľnosti zo súčasného sveta, v ktorom sa ‚Moci‘ ujal nadnárodný kapitál globálnych spoločností, neoliberalizmus, kapitalizmus, veda a technológie. Ako jediný prostriedok pomoci od smrteľných múk navrhujú liečbu, ktorá raz a navždy zatočí s vykorisťovaním človeka znevoľneného kapitalistickou mašínériou redukujúcou ho na výrobnú jednotku a prostriedok bohatnutia už tak bohatých; bezbrehým konzumom; vedou, ktorá človeka vzdľaňuje jeho prirodzenému, t.j. kvantifikáciou nepoškvrnenému svetu a ‚imperializmom bieleho muža Západu‘,¹ ktorý svoju predstavu o liberálnej demokracii vnucuje² - viac či menej násilne - iným bezbranným kultúram a národom.

Ľavicová postmoderna v kritike dnešného stavu ide dokonca tak ďaleko, že ho popisuje ako **neonormalizáciu**² alebo dokonca **totalitu**: „Filozof Sheldon Wolin v knihe *Demokracia, s. r. o., (Democracy Incorporated)* používa pri opise nášho politického systému termín ‚zvrátený totalitarizmus‘ [...] Vo zvrátenom totalitarizme pôsobia sofistikované technológie ovládania korporáciami, zastrasovania a masovej manipulácie, ktoré ďaleko prekonávajú praktiky predošlých totalitných štátov. Sú účinne maskované leskom, hlučnosťou a hojnosťou konzumnej spoločnosti. Účasť na politike a občianske slobody postupne miznú. Korporačný štát, ukrytý za dymovou clonou priemyslu public relations, priemyslu zábavy a okázalého materializmu konzumnej spoločnosti, nás

¹ Václav Bělohradský: „Vyhlásiť práva nášho ‚bieleho my‘ grécko-rímsko-kresťanského pôvodu za práva ‚ľudské‘ je imperialistická rétorika, nič viac.“ Prebraté z: Peregrin, J.: *Politicizace rozumu, nebo jeho depoliticizace?* [online]. 01.2010. [cit. 18.3.2011]. <http://www.aluze.cz/2010_01/Aluze_2010_1.pdf>, s. 96.

² K tomu viď: Václav Bělohradský a kol.: *Kritika depolitizovaného rozumu: Úvahy (nejen) o nové normalizaci*. Všeň: [Grimmus](http://www.grimmus.cz), 2010.

požiera zvnútra. Nie je nám, ani národu, ani štátu zviazaný nijakou lojalnosťou. Oslavuje našu biedu.“³

Spájať liberálnu demokraciu s totalitou alebo neonormalizáciou považujem za obrovské nedorozumenie, analogické symptómy totižto nepoukazujú na rovnakú diagnózu³. Áno, aj dnes sa človek môže cítiť ovládaný akýmiisi neosobnými silami, ktoré ho – proti jeho vôli - postrkávajú smerom, ktorý si sami vynucujú. Možno však tento prejav považovať za identický so stavom zo 70. a 80. rokov minulého storočia? V žiadnom prípade. Ako vôbec možno⁴ obdobie normalizácie po „návšteve našich spriatelých armád“ s jej atribútmi vymývania mozgov, väznením pre názor, zabuchnutím železnej opony, atmosférou strachu, donášania, štátostranou, porušovaním ľudských práv, ... porovnávať s ústavne zakotvenými ľudskými právami, vrátane slobody prejavu, pluralitou politických strán a názorov, deľbou moci, nezávislosťou súdov, ...? Demokracia s jej liberálnou koncepciou ľudských práv je naopak s totalitou nezlučiteľná! Bráni snáď niekto pánom Bělohradskému či Škabrahovi pod hrozbou trestu väzenia či smrti v slobodnom zhromažďovaní ľubovoľných informácií a ich následnom publikovaní? Sú⁶ kvôli svojim publikačným aktivitám sledovaní tajnou službou? Nesmú pre svoje názory vycestovať do zahraničia? Vystavujú rodinných príslušníkov pre to, čo hlásajú, nebezpečenstvu zo strany štátnej moci? Predvoláva ich polícia na výsluchy a mláti ich? Vylučuje ich niekto zo spoločnosti za hudbu, ktorú počúvajú alebo účesy, ktoré nosia? Na všetky položené otázky existuje jediná odpoveď. Nie! Z toho dôvodu považujem nimi zavedené porovnanie liberálnej demokracie s totalitou⁵ či neonormalizáciou za prejav naprostej intelektuálnej zmätenosti a bazálnej neúcty k obetiam totalitných a autoritatívnych režimov. Zatiaľ čo páni Škabraha a Bělohradský s radosťou pľujú svoje horké sliny na liberálnu demokraciu z pohodlia univerzitnej pôdy - od ktorej im akosi neprekáža prijímať plat - alebo bohatého zoznamu olomouckých pohostinstiev, skutočné obete totalít a normalizácie svojou kritikou režimu riskovali životy vlastné a svojich rodín. Takéto porovnanie odhaľuje ľavicových postmodernistov ako pokrytco, ktorí s radosťou používajú bombastické pojmy, ale – ako sa zdá - iba preto, že inak pozornosť upútať nedokážu.

Títo nahnevani⁷ intelektuáli identifikujú akúkoľvek ich kritiku⁸ len ako prejav snahy o ich **znormalizovanie**, čo má iba potvrdzovať ich vlastnú rétoriku o nových normalizačných časoch. Problémom takto nastavenej perspektívy je ale to, že **každú** kritiku mení na normalizačnú. Inak povedané, aby neboli normalizovaní, nesmú byť ani kritizovaní. Sú teda nekritizovateľní. Taká je logika ich uvažovania.

Ľavicová postmoderna sa usiluje o zrušenie kapitalizmu. Jej nadšenie pre vec nezdierať, pretože som presvedčený o tom, že kapitalizmus – voľný trh, na ktorom pôsobia ekonomicky

³ Chris Hedges: *Prekrásna nová porucha vývoja* [online]. 31.01.2011 [cit. 18.3.2011]. <http://www.noveslovo.sk/c/26690/2011__Prekrasna_nova_porucha_vyvoja>.

slobodné bytosti - je obecne nevyhnutnou podmienkou pre existenciu liberálnej koncepcie ľudských práv. Je zarážajúce, že títo intelektuáli, ktorí snívajú o tom, ako zakrútiť kapitalistom krky, aby tak obnovili⁹ socialistické či komunistické „raje“ na Zemi, nevidia, ako tieto režimy hrubo porušovali a porušujú ľudské práva.

U kritiky kapitalizmu však postmoderna nekončí. Kapitalistické firmy sa rozliezli po celom svete a vnucujú Slovákom, Holanďanom, Sudáncom, Afgáncom, Čiľanom,... rovnaké jedlo, oblečenie, autá, nábytok myslenie,... Vynechajme nezmyselné predstavy o tom, že **globalizácia** je vynálezom sprisahaneckej Coca-Coly a iných nadnárodných korporácií, ktoré zosnovali veľkolepý plán, ako ovládať svet⁴ a poukážme na pravdepodobný ideál našich milých pop-marxistických postmodernistov, podľa ktorého by sme v našej malej slovenskej kotlinke mali zrejme všetci nosiť kroje, piť žinčicu, jesť bryndzové halušky, skákať s valaškami cez vatry, pásť ovce, obdivovať veľkého Vlada, na dovolenky chodiť iba do Tatier alebo na Zlaté Piesky, každoročne sa trmácať na Kriváň a roniť slzy pri predstave, že najkrajšie stromy sú na Horehroní, ale hlavne nejесť maďarský guláš, nepiť nemecké pivo, nejazdiť na francúzskych autách, neobliekať čínske oblečenie, nepozerať americké filmy, nekupovať japonské televízory atď. atď.

Ľavicová postmoderna nachádza normalizáciu a totalitu všade. Tak aj veda, rozum a tímy expertov predstavujú novodobých diktátorov, ktorí znevoľňujú laikov a vytláčajú na okraj každého a všetko, kto a čo s nimi nie je v súlade. Pretože postmoderna hlása heslá ako „všetko je možné“ a „veda ako umenie“¹⁰, udeľuje vetám rozprávok, mýtov, náboženstiev,... pravdivostné hodnoty, takže ich popisy sveta nepovažuje za kvalitatívne¹¹ odlišné od viet vedy, v dôsledku čoho nemajú status popisov horších alebo nezmyselných, ale len „iných“. Zasa a znovu však postmoderna plače na zlom hrobe. Na poznanie celkom prirodzene kladieme určité nároky, ako je napr. intersubjektivita, empirická evidencia, logická konzistentnosť, opakovateľnosť, ... a je to práve poznanie vedecké, ktoré tak činí najdôslednejšie, čo z neho činí aj poznanie najdôveryhodnejšie. Postmodernou¹² vzývaný romantický sen o prirodzenom svete nepoškvrnenom **vedou** a **technológiami** – akýsi mix Rousseaua, Heideggera a Edenu s figovými listami okolo bedier – nie je nič iné ako sľub utrmácaného, upoteného a strhaného života ovládaného tvrdou lopotou a drinou.

Ľavicová postmoderna nie je nič iné ako trpký koktejl namixovaný z hnevu na liberálnu demokraciu, kapitalizmus a vedy, tri fantastické výdobytky západnej civilizácie, ktoré nám

⁴ Cílek: „Nie je vylúčené, že globalizácia, na ktorú hľadáme ako na sprievodný jav súčasnej doby, bola vždy jedným z vžitých mechanizmov, ktorými sa menila spoločnosť, a psychologickou potrebou ľudstva. Jedným z jej hnacích motorov mohla byť túžba po luxusnom ‚cudzom‘ tovare.“ Cílek, Václav: *Propojený pravěký svět*. Respekt, 2009, roč. XX, č. 40, s. 58.

umožňujú bezpečný, pohodlný, komfortný a šťastný život. Ľavicová postmoderna nazýva totalitným a normalizačným režim, ktorý jej poskytuje a garantuje rovnaké práva ako každému inému občanovi. Títo buriči mi tak najviac pripomínajú nevychovaného fagana, ktorý vykrikuje do sveta, ako je diktátorsky normalizovaný, ak po ňom napr. žiadate, aby zastavil na červenu alebo jazdil autom vpravo a pod. Ľavicová postmoderna mi z uvedených dôvodov spôsobuje nemalé zdravotné problémy, zvyšuje krvný tlak, nervozitu, potenie....v Žiline, Otakar Horák

¹ **L.Z.:** Existoval by potom aj nejaký pravicový postmodernizmus alebo nejaký iný?

O.H.: Jedná sa o pedagogické vymedzenie. Postmoderna sa z povahy veci orientuje doľava.

14. L.Z: To „z povahy veci“ mi prosím vysvetli a potom aj to „doľava“.

15. L.Z: Pluralizmus, ktorý je pre postmodernu zrejme kľúčovým pojmom, a nemohla by ho prostredníctvom svojich vlastných-špecifických výstupov nijak vážnejšie spochybníť ani veda, tak tento je predsa tak radikálne „trhový“, že „z povahy veci“ mi príde postmoderna ako ľavicový projekt iba z perspektívy zásahov, ktoré svoju nevyhnutnosť zdôvodňujú potrebou vec stabilizovať, nie meniť, budovať, či zakladať (to by bola práve moderná réžia). Skôr mi príde ako transliberálna, pripúšťajúca ešte aj prípady, kedy sú bosorky skutočnejšie ako atómy („Mami, môžem si k Tebe ľahnúť, strašne zle sa mi sníva.“).

16. L.Z.: Ako by som ja bol milencom (liberálnej demokracie) - pre mňa je zatiaľ nefalzifikovaná, a Ty jej vyznávačom - je Ti dokázateľne najlepšou (verifikátor).

17. L.Z: A možno, že je náš (milovaný) liberalizmus (aj politický) iba etapou ľudského ducha, a že jeho vždy hroziace zbigotnenie (konzumerizmus) môže pomôcť „rozhýbať“ iba diskusia o základných veciach, ktorú s liberálom bez fatálnych následkov (vierolomnosť Mikuláša Dz.) dokáže viesť iba ľavičiar; obaja ako produkty renesančných rozporov, ktoré sa samé stávajú protikladmi, pýtajúc si tak svoju vlastnú syntézu. Uvidíme, kam vec posunú nanotechnológie, arabské revolúcie a ekonomická kríza...

18. O.H. V predstavách postmoderných intelektuálov je kapitalizmus systém, ktorý človeka zdiera a exploatuje celý jeho prirodzený svet. Z človeka sa stáva bábka v rukách buržujov a nadnárodných korporácií, ktoré ho redukujú na výrobnú jednotku za účelom generovať zisk. Ten lakomo zhrabnú, aby z neho dovolenkovali v Karibiku. Postmoderným receptom je *revival* Marxa: mobilizácia nás, triedny boj, revolučná zmena. Volá sa po regulácii vykorisťujúceho voľného trhu, zásahoch štátu a pod. Túto politiku nazývam ľavicovou.

19. O.H. Nielen pluralita, ale aj relativizácia je kľúčový pojem postmoderny. Relativizovať napr. ženskú obriezku v islamských krajinách, a tak vnášať do jej porozumenia pluralitný názor

(=vytvárať trh názorov), považujem za obrovské nedorozumenie. Domnievam sa dokonca, že postmoderné zmýšľanie tu prispieva k zvyšovaniu utrpeniu ľudí vo svete, lebo pôsobí ako intelektuálne ospravedlnenie bolesti, smrti, ponižovania, ktoré so sebou – napr. tento konkrétny rituál - prináša. Relativizácia a pluralita v oblasti humanitných vied možno pôsobia ako intelektuálne šviháctvo, ale skúsme túto myšlienku aplikovať napr. do technológií: pre úctu k pluralite a trhu názorov by sme mohli napr. konštatovať, že autá môžu jazdiť na mlieko a že mlieko totalitne utláčame ropou, ak tvrdíme opak. Myslím, že sa zhodneme na tom, že nositeľ tohto tvrdenia jednoducho nevie nič o tom, ako fungujú spaľovacie motory. Nanešťastie aplikácia rovnakých nezmyslov do oblasti morálky a jednanja z nás nerobí poľutovaniahodného analfabeta, ale iba postmoderného intelektuála.

20. O.H. Liberálna demokracia je falzifikovaná každodenne. Môžeme totižto porovnávať blaho, ktoré svojim občanom prináša ona a „blaho“, ktoré svojim obyvateľom prináša napr. islámska teokracia alebo akákoľvek totalitná diktatúra. V týchto testoch vychádza liberálna demokracia ako víťaz v každom ohľade.

21. O.H. Liberálna demokracia človeku garantuje slobodný rozvoj, a preto je garantom plurality. V liberálnej demokracii možno byť zelený, modrý, oranžový, dokonca červený, hnedý už nie. Ľavica v liberálnej demokracii normálne funguje a vo voľbách sa môže ako akýkoľvek iný – zákonom povolený názor - uchádzať o hlasy voličov.

². L.Z. Ale áno: vnucuje-vnucuje, veď čo iné mu aj ostáva, hlavne ak to Iné vôbec nikdy nie je bezbranné ani nevinné!?

O.H. Tu by bolo dobré baviť sa o konkrétnych prípadoch. Nič to však nemení na mojom presvedčení o tom, že liberálna demokracia je najlepšie štátne zriadenie, lebo človeku v najväčšej miere umožňuje rozvoj jeho osobnosti, a to tým, že mu vytvára možnosti pre jeho jedinečnú sebarealizáciu. Podľa mojej definície nie je poskytovanie „dobrej“ veci vnucovaním, ale pomocou. Uvažovať napr. o teokracii, v ktorej sú ženy devalvované na objekt takmer ľubovoľného zaobchádzania mužov, kde sú ľudia popravovaní, pokiaľ plávajú proti prúdu, ... ako relevantnej alternatíve k slušnej spoločnosti, ktorú liberálna demokracia garantuje, považujem za naprostú mýlku. Vyslobodenie človeka z takej mizérie, akou je islámska teokracia iránskeho strihu, severokórejský režim, teror Talibanu, nie je „vnucovanie“ iného politického zriadenia, ale jednoducho nič iné ako „vyslobodenie z múk“.

13. L.Z. Svätý Augustín kdesi vraví – podobne ako ja a hoci z iných dôvodov – predsa len radšej o „láskyplnom prinútení“... Oná pluralita a neustály pohyb „na scéne“ mi aj napriek

samopresvedčivosti pudu sebazáchovy nedovoľujú sa cítiť nevinným. S týmto ja vstupujem do každej vojny proti akémukoľvek dogmatizmu. Ako Humovec hovorím, že ak je Ja zvykovou kvázisubstanciou, ide o vojnu a obeť, nie o výchovu divoča.

14. O.H. Tu zaujímam úplne odlišný postoj. Niektoré veci sú proste dobré a správne, iné sú zlé a hrozné. Znásilniť dievča a potom jej telo odhodiť do potoka je ohavný čin, rovnako tak ženská obriezka, ponižovanie homosexuálov cirkvami, atd. Opäť sa zopakujem: postmoderna ústi do naprostého zmätenia, keď človek nie je schopný konštatovať, čo je dobro a zlo, lebo: „relativizácia“, lebo „anything goes“, lebo „veda ako umenie“,... Poprava Milady Horákovovej, návšteva „spriatelených armád“ v 1968, korupčné škandály našich politikov, milióny obetí Holokaustu, zemetrasenie na Haiti, AIDS v Afrike, ponižovanie ľudí totalitnými diktatúrami a teroristickými organizáciami ako je Taliban,... To je čo? To bolo, je a bude zlo!

³ L.Z. Asi ani nebolo doby bez totalitarizmu alebo aspoň tendencií k unifikácii (a únikov z pod nej)! Nebolo-nie je-nebude! A pokiaľ filozoficky rozširujem pojem politiky aj na neľudské, tak totalitarizmus tu veľakrát prechádza až do determinizmu (Mesiaca, génu, dusíka, atď.). Na okraj: Hegelov pojem osvedčenia-uznania, ale aj Kantova nedružná družnosť to - myslím - tiež vyjadrujú; ani Hobbesov kontraktualizmus nie je možný bez „taseného meča“.

O.H. Rovnaké symptómy nepoukazujú k rovnakej diagnóze. Jeden človek môže kašľať preto, že mu zabehol kúsok jedla, iní preto, že má rakovinu pľúc. Usudzovať teda z rovnakých symptómov – kašeľ - na rovnakú diagnózu – rakovina a nevinné zabehnutie jedla - nedáva dobrý zmysel. Podobne nemožno zlučovať totalitné režimy a liberálnu demokraciu na základe podobnosti istých symptómov.

O.H. Unifikácia je normálny spoločenský fenomén. Ja a môj priateľ Satish z Nepálu máme rovnaký účes, pozeráme rovnaké filmy, jazdíme možno na rovnakom type auta. Čo je na tom ale problematické? A po čom vlastne voláme, ak takúto unifikáciu odmietame? Zároveň treba dodať, že je to práve liberálne demokracia, ktorá – garantujúc naše ľudské práva – poskytuje priestor pre náš neopakovateľný rozvoj, čo je opak každej násilnej unifikácie na jeden typ.

15. L.Z. Aj tu by som s Tebou v rovine termínov politológie súhlasil, ale ak preskočím do roviny filozofických pojmov, kde sa už nehrá hlavne o denotáciu/ korešpondenciu (oholený occamovou britvou), tak unifikácia je totalitarizujúca (metafyzická) v akomkoľvek prípade – vecnom stave. Moja logika je segmentárna a kvantifikujúca, Tvoja (s dovolením) hierarchická a selektujúca.

16. O.H. Nemám čo dodať, svoje vyjadrenia považujem za dostatočné.

17. O.H. Čo sú to „filozofické pojmy“? Čo kvalifikuje termín ako „filozofický“? Žiadne kritérium nepoznám.

4. **L.Z.** Myslím, že možno. Že ide „iba“ o kvantitatívny rozdiel (konvalinková vs. berlínska modrá) alebo perspektívny klam - že aj v base, chromý-slepý, môžem (dostatočne) rozvíjať svoje ľudské mohutnosti. Neznamená to, že by som osobne „nebojoval“ za politický liberalizmus, potencialita spomínaných príkladov a moja virtuálna – ale prijímajúca – flexibilita ma však skôr ako nihilistom robia hedonistom. Rozdiely vidím v intenzitách, základ v ich mnohosti.

O.H. Každý z nás zrejme pod pojmom „totalita“ rozumie niečo iné. Ja pod ním rozumiem brutálny teror režimu, ktorý sa riadi heslom „Kto nejde s nami, ide proti nám“. Zakázala však Radičová na Slovensku pôsobenie iných strán ako SDKÚ-DS, posielala svojich oponentov do pracovných táborov, cenzuruje médiá, kontroluje spoločnosť prostredníctvom „Veľkého brata“,...? Pokiaľ nie, nemôžem súčasný stav nazvať totalitou. Sú vymenované fenomény atribútom akejkoľvek liberálnej demokracie kdekoľvek vo svete? Ja takú nepoznám. Nejedná sa tu teda o kvantitatívny, ale kvalitatívny rozdiel vzájomne sa vylučujúcich politických systémov, totalít a liberálnej demokracie.

5. **L.Z.** Slovo totalita užívam, na rozdiel od Teba, ako pojem, Ty (už) ako terminus technikus. Preto ti to tak „kole zrak“

O.H. Vid' bod č. 4.

6. **L.Z.** Ako Humovec musím povedať, že ma akákoľvek konšpirácia principiálne vôbec neoslovuje, ale aj tu pôjde skôr o rozdiel v kvantite a metóde, nie že by odpočúvanie, či iné podobné, ale dobovo už oproti časom zákazov a fyzickému násiliu transformované (prispôsobené) praktiky – špinavo použité – absentovali, neboli, zanikli. Proti *l'avicovému paranoidnému pesimizmu* kladiem skôr akýsi *liberálny konštruktivizmus*; Tvoj postup by som si pracovne dovolil nazvať *liberálnym substancionalizmom*.

O.H. Treba tie praktiky pomenovať. Určite to nebude tvoj prípad, ale práve na týchto miestach sa v postmodernej tvorbe čitateľ stretáva s vetnými konštrukciami v trpnom rode „deje sa“, „odpočúva sa“ a s príklonom k rôznym metafyzickým silám a bližšie nešpecifikovaným nadnárodným korporáciám, ktoré ovládajú svet. Ja sa však pýtam: kto odpočúva, kto konkrétne a ako riadi svet,...? Židia, Adidas, FBI, Marťania, Spolok priateľov kremácie,...? Treba podať dôkazy. Obzvlášť tu by bola vhodná ďalšia debata. ...

18. **L.Z.** ...ešte sa trochu vrátim späť - k č.1: Je možné, že keby sme sa dožívali 150 rokov, že by sa nám liberálna demokracia so svojou schémou sloboda-rovnosť-zákon javila ako násilnícka alebo nudná. Alebo: Aj šach (nie len kat-mat) môže zabíjať, prenasledovať, križovať. Alebo: Ako by asi volili autisti? A k téme debaty, ktorú navrhuješ: dúfam, že sa nám ju podarí zorganizovať niekedy začiatkom/ koncom júna. Už teraz sa teším na našu debat.

Propaguj to prosím Ťa medzi deckami.

19. O.H. Liberálna demokracia sa postmoderne javí ako násilnícka už teraz. Je to však tvrdenie, ktorému vôbec nerozumiem. Je to lacný trik z najnižšej cenovej, ale všetkým postmoderným intelektuálom by som odporučil život mimo liberálnej demokracie, ak po ňom tak túžia. Som presvedčený o tom, že by možno na Kube našli hľadaný raj, ale to len preto, že raj, ktorý hľadajú, je a priori oranžovo-červený a modrú nepozná. Ideálom postmoderných autorov je teda taká pluralita v liberálnej demokracii, ktorá má zabezpečiť, aby sa v nej vedľa modrej dobre darilo predovšetkým odtieňom červenej. Pod rúškou plurality je tak ukrytá reklama konkrétnych, - t.j. ľavicových - politických názorov.

20. O.H. Autisti, kat-mat, ...???

⁷. **L.Z.** Pôvodom precitlivení.

O.H. Účasť na *Ekologických dňoch* v Olomouci ma učí, že postmoderní predstavitelia sa často a radi hnevajú. **J**

⁸. **L.Z.** Každá jedna kritika je (svojím spôsobom) likvidačná!

O.H. Možnosť kritiky je atribútom liberálnej demokracie. Asi ťažko by som v Severnej Kórei kritizoval veľkého Kima, každopádne by to bolo to posledné, čo by som vôbec vykonal, pretože by som čoskoro uvidel boha (ako by povedali moji kresťanskí priatelia **J**)

O.H. Kritika je blahodarná, nie likvidačná. Ak som presvedčený o tom, že Zem je doska plávajúca na mori a môj oponent ma skritizuje za pomoci evidencie, ktorá svedčí o niečom inom, bol by som dogmatik, ak by som naďalej trval na svojom pôvodnom presvedčení. Vytvárať priestor pre kritiku a schopnosť kritiku prijať je úctyhodné, ocenenia hodné a fantastické.

⁹. **L.Z.** Myslím, že nechcú obnovu, hoci, pravdupovediac, neviem, či namiesto sanity (vlci) nie sú omylom (?) zdefinovaní ako pokrokári, čo by mi celkom nesedelo. V skutočnosti majú skôr funkciu rozkladať, aby bolo možné iným tvorivo unikať – zvykom, ktoré časom „zhrdzaveli“, ale tak sa pri tom – a nie že by sa to nedalo pochopiť – do seba zahľadeli (subjekty zvyku), že...

O.H. Žižek sa napr. otvorene hlási ku komunizmu, Bělohradskému zvlhnú oči vždy, keď zaznie pojem „Putinovské Rusko“ atd atd.

O.H. Inštitút kritiky, karhania, napomínania,... je úctyhodný, k tomu ale nepotrebujeme ani Žižeka ani Bělohradského ako naše svedomia, pretože liberálna demokracia má dostatočné mechanizmy na to, aby garantovala pluralizmus, a teda slobodu jak na úrovni politickej, tak obecné spoločenskej.

¹⁰. **L.Z.** Umeniu tým prisudzujú ontotvorný význam... Ak však k tomu pridáme realizmus (vonkajšieho sveta), je to aj Aristotelova „reč“ a aj dôvod Platónovho útoku na umenie... Vede sa

tým však nič neberie, práve naopak, je tým – v tesnej spolupráci s umením a filozofiou – uvoľnená k oveľa väčšej flexibilitate, ako keby mala samú seba chápať ako náhradu na miesto uvoľnené po smrti Boha...

O.H. Nie všetko je veda. Veta „Exituje Boh menom Babig, ktorý sídli na Kolobe, my všetci sme jeho potomkovia a svet zanikne vo svetovom požiari 12.12.2012 na rozkaz Boha Babiga“ nie je vedecké tvrdenie, pretože jeho autor nemôže uviesť žiadnu empirickú evidenciu na jeho podporu. Aj keď by táto veta mohla byť súčasťou umenia – ako veta sci-fi románu, ... – nečiní to z nej vetu vedeckú. Medzi vedou a umením je principiálny rozdiel. To neznamená, že umeniu nemožno priznať úlohu inšpirácie pre akúkoľvek vedeckú problematiku.

21. L.Z. Akýkoľvek vedec pracuje s funkcionalitami. Ktoré, v spomalenom svete nejakého-toho súradnicového systému dokáže identifikovať a učí nás o ich podmienkach a používaní. Tento istý vedec je práve vtedy aj umelcom – výrazová stránka sveta je ne-redukovateľná. Tento chlapík (sorry) ale vie prečo to všetko robí, permanentne sa snaží nielen o priechodnosť a zjavnosť, ale aj o to, aby to malo nejaký zmysel. Veda, filozofia a umenie nikdy nestáli proti sebe. Ani nebudú. Ani keby Boh umrel a Človek tiež.

22. O.H. Veda a kontinentálna filozofia obzvlášť proti sebe stoja monumentálne. Čo má Sarte, Heidegger, Derrida Husserl, Nietzsche, Schopenhauer, Sontagová,... spoločné s typom výpovedí ako ich ponúkali a ponúkajú Darwin, Dawkins, Sagan, Einstein, Heisenberg,...? Nič.

23. O.H. Čo má spoločné Hviezdoslavova básnička a biblická správa o vzniku vesmíru s termodynamickým zákonom, gravitačným zákonom,...? Nič

24. Áno, veda je krásna, v tomto a jedine v tomto zmysle je „umením“, lebo nás učí poznávať svet taký, aký je, a to na základe poctivého bádania. Áno, to je krásne.

25. O.H. Samozrejme, že veda svet usporadúva do určitých súradníc, môže totižto pracovať len s tým, čo dokáže objektívne a intersubjektívne popisovať. Napr. Heideggerovo Dasein sa vedeckému popisu vymyká. To ale nie je chyba vedy, ale Heideggera, ktorý generoval síce pôsobivé, ale naprosto subjektívne a osobné výpovede, ktoré sa vymykajú akémukoľvek intersubjektívnemu prevereniu. ... Carl Sagan prišiel pre oblasť poznávania s vynikajúcim príkladom, ktorý pomenoval „Drak v garáži“. Predstavme si, že za Vami príde kamarát a povie, že má v garáži draka. Vy sa s ním vyberiete na miesto, vstúpite do garáže, ale draka nevidíte. Pýtate sa, kde je, ale dostanete odpoveď, že je neviditeľný, že jeho stopy nemožno zachytiť na dlážke, lebo sa vznáša, ale že nemožno zachytiť vietor, ktorý by vznikal vírením vzduchu pri pohybe krídiel, že teplomerom nemožno zachytiť plamene, ktoré šľahá z úst, že

sa ho nemožno dotknúť, lebo nie je telesný,... Otázka znie: Ako sa tento drak líši od neexistujúceho draka? Odpoveď: Nijako. Ako sa líši Heideggerovo Dasein, Hegelov Duch, náboženský Boh, ... od neexistujúceho Dasein, Ducha, Boha? Nijako.

26. O.H. Moje výčitky smerom k filozofii či umeniu neznamenaajú, že by sa nemali pestovať. Naopak. S radosťou a nesmiernym pôžitkom čítam Kerouaca, Kunderu, Tatarku, svätého Augustína, Blaisa Pascala, prechádzam sa u obrazov Modiglianiho, Moneta a počúvam Molly Lewis či Stravinského atd atd, to však neznamená, že budem z komára robiť somára, t.j. z umenia a existenciálnej filozofie vedu a pod., keď na výpoveď kladú úplne iné nároky ako veda.

¹¹. **L.Z.** To by ale kludne mohli, možno to nazývajú tým svojim „inakosť“. A nad dobrým, či horším nech sa trápi etika. Mimochodom, nezmyselnosť ako slepú uličku odmietol aj (búrlivák) Carnap, alebo sa mýlim?

O.H. Je principiálny rozdiel medzi vetou „Srdiečko mi zaplesalo, keď som ju konečne uvidel, svet sa rozplynul v sen a ja som tam stál omámený jej krásou, ktorú som dýchal svojim mozgom až ku končekom svojich prstov“ a gravitačným zákonom, Pytagorovou vetou,... Akú má prvá veta pravdivostnú hodnotu? Nijakú! Neexistuje človek, ktorý dýcha mozgom až ku končekom svojich prstov. Srdce tiež nikomu neplesá, je to obyčajný sval, ktorý pumpuje krv do nášho tela. Považovať môj citový výlev za kvalitatívne podobné tvrdenie Pythagorovej vete proste nezodpovedá nárokom, aké veda kladie na poznanie.

O.H. Domnievam sa, že práve takáto (tragická) zámerna poznania a kvázi-poznania, kedy sa napr. postmoderní predstavitelia snažia rehabilitovať astrológiu ako vedu, je dôvodom, pre ktorý je kontinentálna filozofia prírodným vedcom na smiech ako mŕtvy projekt, ktorý žije zo svojej slávnej minulosti, ale dnes (alebo už s nástupom novoveku?) sa naprosto vyčerpal, keď sa nezaobera serióznym poznávaním, ale výrokmi, ktoré skoro nemožno rozlíšiť od klábosenia prii táboráku po piatom pive (podľa ľubovôle, mne stačí menej) či od besiedky škôlkarov u kakauka (aký je rozdiel medzi tvrdeniami o reálnej existencii Ježiška, Víly Amálky na jednej strane a bytia, ducha, veci o sebe, esencie, Boha, duše,... na strane druhej?)

¹². **L.Z.** Ja som (potom) nejaký iný – predpolitický – postmodernista. Pluralizmus a matematika sú moje kľúčové slová, ale filozofiu, umenie, vedu, vieru a mýtus nevidím ako konkurentov, ani ak sú v dejinách – na prvý aj druhý pohľad – postavené proti sebe.

O.H. Postmoderní predstavitelia obyčajne kapitalistom vytýkajú, že človeka znevoľňujú. Podobne technika nás znevoľňuje, keď z nás robí otrokov umelo vytvorených potrieb a vecí, ktoré sú nám k ničomu, ale pretože ich má fešák/fešanda z reklamy, tak ich musíme mať aj my, veď ako by sme sa

mohli ocitnúť na ulici bez najnovšieho modelu telefónu, punčošiek, nechtíkov, hesiel ulice (Respecta) a šiltoviek nakrivo ako rytmusovskí dilinkovia,... To by bolo strašné faux pas.

O.H. Ja naopak tvrdím, že technika je fantastický vynález, ktorý nám uľahčuje život a je len na nás samotných, do akej miery podľahneme zvodom technických vynálezov. Ja nemám ani konto na facebooku, auto, ipad, 200 párov topánok, ale napriek tomu som horlivým obhajcom techniky. Radšej si totižto dám mäso do mrazničky ako temnej komory plnej smradľavých octových zábalov, špinavé prádlo do práčky ako na kameň u potoka, radšej nasadnem do auta ako pôjdem bosý a pešo do Bratislavy a radšej sa osprchujem teplou tečúcou vodou v kúpeľni ako opláchnem v Rajčanke,... Technika človeka oslobodzuje, otvára mu možnosti pre pohodlnejší, bezpečnejší a šťastnejší život. Je len na ňom ako so svojou slobodou naloží.

O.H. Nevidím mýtus, náboženstvo ako konkurentov vedy, pokiaľ si nečinia nárok na to, že pravdivo popisujú svet, a to preto, že ho jednoducho pravdivo nepopisujú.

O.H. Podporujem najľobodnejší rozvoj každého človeka v akejkolvek predstaviteľnej oblasti ľudskej činnosti. To však neznamená anarchiu. Naše poznávanie sveta by sme - vo verejnom priestore - mali opierať o poctivú empirickú evidenciu a rozum. Najdôslednejšie tak činí veda. To z nej činí naj dôveryhodnejší zdroj nášho poznávania, ktorý nie je zlučiteľný napr. s náboženstvom, ktoré si s empirickou evidenciou nerobí žiaden problém, aby verejný priestor zaburiňovalo vetami, ktoré nemajú žiadne význam, presne ako vety „Caesar je prvočíslo“ a „Ja som stolička“ . Empirická evidencia a rozum a ich vrcholná kultivácia v podobe vedy jednoducho nie je to isté ako náboženstvo alebo postmoderná filozofia. Je len symptomatické, že tak náboženstvo, ako aj postmoderna považujú zmienené bazálne nároky na akékoľvek slušné poznanie za synonymum pre nadávku či normalizačný projekt (ako obhajca rozumu a skúsenosti so svetom, A PRETO kritik postmoderny a náboženstva som už bol označený za: komunistu, diktátora a normalizátora)

27. L.Z. Problém pravdy sa mne javí byť komplikovaný, komplikovanejší – začal by som najprv s jej nedostupnosťou (Herakleitova skrytosť), potom s jej odhalenosťou (Heideggerova svetlina) a nasledovali by ďalšie stupne z Platónovej úsečky, u mňa však bez toho jeho etického hierarchizovania. Tvoj príklon ku korešpondencionizmu, prípadne logickému koherencionizmu by som nevidel ako možný bez konsenzualizmu, či už menšiny alebo aj väčšiny. Tvoj redukcionizmus je proste politický, čo je samozrejme Tvoje právo.

28. O.H. Chodiť na mňa s Heideggerom - ako si iste poznal - nie je vôbec úspešný projekt. Minimálne to bol nacist, a to je seriózný (*sic!*) prehrešok. Navyše sa vyjadroval maximálne nezrozumiteľne, čo nie dobrou vizitkou. ... K tomu, aby sme poznávali svet, nepotrebujeme ani skákať do sopiek, ani hľbať o neexistujúcich veciach ako je tzv. „bytie“. Mám celkom

iných intelektuálnych hrdinov, v posledných týždňoch obzvlášť: Sam Harris, PZ Myers, Stephen Fry, Carl Sagan, Erik Tabery s časopisom Respekt a v neposlednej rade Filip Tvrđý a Roman Polách. Vďaka.

29. O.H. Opäť to zopakujem: na požiadavke empirickej evidencie a logickej konzistentnosti akejkolvek výpovede nie je nič násilnicke, zmocňovateľské, konšpiračné. Je to naopak úplne bazálny nárok na akúkoľvek slušnú a zrozumiteľnú výpoveď. Postmoderna tento nárok programovo ignoruje. Považovať napr. astrológiu za serióznu vedu je tak hrubý intelektuálny nedostatok, ktorý sám devaluje postmodernu na púťovú atrakciu alebo do sobotnej prílohy *Blesku* na stránku k veštkyňi Šeherezáde, kam podľa mňa Žižek, Bělohradský, Derrida, Feyerabend, Škabraha, Hauser, Lacan,... – bohužiaľ - prevažne patria.
30. O.H. Konsenzualizmus je úplne normálny prejav ľudského prístupu ku skúmaniu sveta: ak sa takmer všetci vedci zhodujú v tom, že človek spôsobuje globálne klimatické zmeny alebo že evolučná teória jednoducho funguje, že prasaciu chrípku spôsobuje ten a ten vírus, neexistuje rozumný dôvod prečo proti konsenzu vedcov protestovať. Samozrejme pokiaľ nechcem byť postmoderným intelektuálom.
31. O.H. Nerozumiem spojeniu „politický redukcionizmus“.

Nateraz by som to ja uložil takto:

L.Z.

1. Postmoderna vo filozofii nie je ľavá ani pravá – je pluralistická. A preto sú v časoch (minimálne ešte morálnej) prevahy liberalizmu v našom civilizačnom okruhu mnohé jej aplikácie v spoločensko-vednom diskurze skôr ľavé ako pravé. A áno – aj relativita je môj kľúčový pojem; ale hlavne ako východisko (relativita, relatívnosť), nie iba ako jedna z metód (relativizácia), pretože relativisti príliš relativizovať netreba, možno len vtedy a tam, keď sa nejako zásadnejšie majú klásť proti možnostiam princípů.

Ja som ako postmodernista najčastejšie liberál. Ak sa však Ty definuješ ako liberál, musíš mať na to iný dôvod a určite pri jeho realizácii nevychádzaš ani z plurality, ani relativity.

Ak by sme sa pracovne zhodli na tom, že pravdu možno namerať (adekvácia), zložiť (koherencia), dohodnúť (konsenzus) alebo byť jej súčasťou (kontext), prípadne ju zapríčiniť úplne (kreácia), tak Ty by si mal asi z istých dôvodov hierarchizovať a následne aj redukovať (adekvačno-koherenčná), zatiaľ čo ja by som vždy najradšej postupoval ad hoc (kontextuálno-konsenzuálna) a nebola by to rovnako redukcia ani preto, pretože adekvácia a koherencia konsenzus a kontext predpokladajú, zatiaľ čo naopak ide o vzťah atributívnej súvzťažnosti. Priorizovať adekvačno-

koherenčnú stránku (poznania) reality je preto redukcionizmus, filozoficky jednoducho neodôvodniteľný, politologicky (sociologicky, ekonomicky, aj psychologicky) však pochopiteľný a legitímny (nie vždy legálny – to je ale o inom...), to však s demokraciou nemá nič spoločné, práve naopak, ide o elitársku praktiku. V ďalšom kroku sa už ale Platón, Bacon, Comte aj Marx predsa len začnú líšiť...

Ja by som dnešnú dobu vôbec nazval postmodernou; modernou bola na území Európy väčšinou od toho osemnásteho, maximálne po polovicu 20teho; lokálne a dokonca ako dominantná je v niektorých kontextoch však dodnes. Pre postmodernistu je demokracia zatiaľ najmenej falzifikovanou možnosťou, aj keď iba pre niektoré oblasti možného, určite nám nie je najlepším zo všetkých možných svetov.

O. H.: Priznám sa, že v postmodernej filozofii nie som kovaný natoľko, aby som vedel s naprostou určitosťou povedať, že **každý jeden** predstaviteľ postmodernity je vždy a za každých okolností takzvané doľava. To však nie je zrejme ani potreba. Postmoderní autori - ktorých som na iných miestach už niekoľkokrát zmieňoval – sú dostatočnou reprezentatívnou vzorkou a tí naozaj doľava tiahnu. Napr. Václav Bělohradský – postmoderný intelektuál par excellence - sa v Hyde Parku na ČT24 zo dňa 27.9.2010 vyjadril, že IDNES sú ideologické noviny ODS. O TOP 09 povedal: „To je predsa úplne komický názov“ Jediné, čo TOP 09 robí je, že škrtá. **„Pravica žiadne riešenie nemá k problémom, ktoré máme.** Hovorím teraz v európskom a svetovom kontexte.“ V relácii ostro napadal myšlienku školného, liberalizáciu trhu práce, šikanoval podnikateľov tvrdeniami, že ide o „**parazitov**“, hájil sociálnu demokraciu - na ktorej konferencii sa dva dni predtým ako rečník zúčastnil. Vrcholom večera bolo toto konštatovanie: **„Globálny kapitalizmus do seba nasáva určitý mafiánsky rozmer“**⁵ Pýtam sa teda: Ako inak nazvať Bělohradského ako ľavičiara? Bělohradský však nie je osamelý bežec. Podobne sa vyjadrujú všetci mnou zmieňovaní postmoderní intelektuáli. Postmoderna teda tiahne doľava.

Hlásim sa k liberalizmu ekonomickému - Adam Smith: *Bohatstvo národov* tak politickému: J. Locke, J. S: Mill, I. Berlin,... Je faktom, že pravicové strany sú skôr konzervatívne: Republikáni v USA, Konzervatívci vo Veľkej Británii, ODS a TOP 09 v Česku, u nás KDĽH či SDKÚ-DS apod. a politický liberalizmus je skôr doménou sociálnych demokracií. Politické strany, ktoré sa hlásia k ekonomickému a politickému liberalizmu však štandardne existujú a dokonca aj na katolíckom Slovensku.

Na liberalizme ma priťahuje málo štátu, veľa slobody udelenej jednotlivcovi a neodňateľnosť ľudských práv. Ako liberál si vážim slobodu nadovšetko, to predpokladá úctu

⁵ Hyde Park [27.9.2010]. Vid' <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10252839638-hyde-park/210411058080927/>.

k pluralizmu. Sloboda neexistuje, pokiaľ človek nedisponuje možnosťou voľby. Túto možnosť voľby mi liberálna demokracia nielen vytvára, ale aj garantuje. Postmoderna – z môjho pohľadu – generuje často **paródiu na voľbu**. Totižto, voľba medzi poctivým empirickým výskumom a homeopatiou, New Age spiritualitou, energiou pyramíd, virgulami, astrológiou,... nie je žiadnou voľbou, ale iba obyčajným **zmätkom**.

Do teórií pravdy som nazrel len kľúčovou dierkou, necítim sa vôbec kompetentný k nim nejako prispieť. Ide o tak zložitú problematiku, ktorá značne prekračuje moje intelektuálne schopnosti.

Nemyslím, že demokracia nie je falzifikovaná. Veľká Británia nás o výhodách demokracie poučuje už stovky rokov, USA niečo okolo 200 rokov. To je pomerne dlhá doba na hodnotenie a porovnávanie. Ja jednoducho nepoznám žiaden iný politický systém, ktorý by bol pre človeka viac **dôstojný. Aké alternatívy vôbec ponúkame?** Som presvedčený o tom, že napr. Platónova obec – ako možná alternatíva k liberálnej demokracii - nie je nič iné ako model totalitnej, do seba uzavretej elitárskej spoločnosti. Na to presvedčivo poukazuje K. R. Popper v druhej časti *Otvorenej spoločnosti a jej nepriateľov*.

L. Z.:

2. Keď sa dnes **liberálna** demokracia na trhu ideológií dostáva miestami do závozu – a je to aj pre 2 jej hlavné slabiny, korupciu a konzumerizmus – pluralita ostáva, síce nie v takom zložení ako by sme si želali, ale k dispozícii. A pokiaľ sa jej nepodarí zastaviť, či aspoň presmerovať trendy doby, možno si jej stredná, ale ani vyššia trieda nestihnú už užiť a možno ani len zrealizovať očakávaný technologický skok, ktorý sa nám na papieri zdá byť tak blízko. Možno to spomínaní páni (ľavicoví postmodernisti) prehávajú, ja ich však nevidím ako nepriateľov, skôr ako rivalov, ale ich diagnostika a kritika dekadentných spôsobov realizácie idey liberálnej demokracie mi vôbec nepríde nepresná (mimo) a už vôbec ju nemôžem odbiť tým, že ich neprenasledujú, nestrieľajú, či neobrezávajú – hoci je to pravda, minimálne v prvom pláne. Možno by som ľavicovým postmodernistom podsúval Hegla a jeho pojem slobody, ktorý k sebe (nevyhnutne) viaže vždy obe strany sporu. Na druhej strane zasa – nazvem Ťa, tentokrát, s dovolením, osvietencom – Huma a jeho pojmy zvyku a viery (believe), ktoré by mali odkazovať k istej zdržanlivosti vo vzťahu k akejkoľvek jednoznačnosti.

Nie som si istý, či sme v psychológii osobnosti tak doma, aby sme toto Tvoje – liberálna demokracia je najpriaznivejším prostredím pre rozvoj osobnosti – mohli tvrdiť bez debaty, vidím totiž pojem slobody (rovnako aj pojem pravdy) komplikovanejšie a vonkoncom nie kumulativisticky (okrem jedinečných a individuálnych prípadov, ale aj tu sa rast odohráva na rozličných vrstvách, rôznou rýchlosťou). Môj pluralizmus mi umožňuje predstaviť si aj vrstvu či

funkciu (v) osobnosti, ktorá nefunguje na princípe slobody, ale skôr nevyhnutnosti; samozrejme, že nepôjde o motív pre väčšinu jej užívateľov, no demokracia je tu v najlepšom prípade neutrálna, čo sa rastu a rozvoja týka.

O. H.:

Nie som sociológ, o možnostiach vývoja v dôsledku korupcie a konzumu si nedovolím špekulovať. Ponúkajú sa proste dve možnosti: buď to všetko pôjde do „hája“ alebo nie. Pre obe možnosti možno uviesť relevantné argumenty.

Postmoderná situácia ma desí. Aby sme ju prekonali – a vyhli sa tak nepríjemnému skoncovaniu v „háji“ -, navrhujem liek v podobe úcty k empirickej evidencii a rozumu, k čomu by mali byť žiaci vychovávaní a k čomu som sa snažil svojou troškou prispieť. Dostatok informácií dnes nie je problém: *vygoogliť* si možno hocičo hocikde kedykoľvek a ihneď. Problémom je neschopnosť ľudí informácie posudzovať a racionálne vyhodnotiť. Internet – jedinečný demokratizačný prostriedok - je preto zaplavený miliónmi, áno - primitívov, ktorí sú živým **svedectvom diskrepancie medzi neprekonateľnou túžbou človeka niečo povedať a faktom, že nemá čo povedať.** Táto situácia ústi do toho neblahého javu, že po Zemi pobiehajú milióny ľudí nadchnutých pre nezmyselné konšpiračné teórie či milióny ľudí pobláznených novodobými New Age spiritualitami a pod. Gilles Lipovetsky pregnatne vyjadruje dôvody pre moje zdesenie postmodernou situáciou: „Dnes sa nechávame viesť individualistickými prianiami. [...] Rozhodujúce otázky kolektívneho života dnes čaká rovnaký osud ako ‚hity‘ hitparád: všetky výšiny sa znižujú, všetko sklzáva do uvoľnenej ľahostajnosti [...] Práve to je narcizmus: **vyjadrovanie čohokoľvek, prednosť komunikácie ako činnosti pred obsahom toho, čo sa vyjadruje, ľahostajnosť k obsahu,** hravé pohlcovanie zmyslu, **komunikácia bez účelu** a bez publika, ktorej hlavným príjemcom je sám autor [...] **Hovoriť len pre samotné hovorenie, vyjadrovať sa len preto, aby sme sa vyjadrili** a aby nás zaregistrovalo naše mikropublikum – aj v tom sa ukazuje spojitosť narcizmu s **postmodernou stratou podstaty a logikou prázdnoty.**“⁶

Je to práve jedine slobodné prostredie, ktoré mi umožňuje, aby som so svojim životom ľubovoľne naložil. Slobodnú spoločnosť tak možno vnímať ako „metasystém“, formu, ktorú práve možno naplniť ľubovoľným - samozrejme do istej miery - obsahom. Akou slobodou disponuje prírodný človek na Papui Novej Guinei? Jeho možnosti sú oproti mojim značne obmedzené. Ja ako človek bohatej a slobodnej spoločnosti naopak stojím pred možnosťou voliť – môžem si napr. kúpiť letenku a nasledovať ho a žiť s ním v pralese alebo Žilinu naopak nemusím nikdy opustiť. Navyše, môj život oproti jeho nepodlieha diktátu prírodných cyklov. Nemusím napr. ísť spať so sliepkami, pretože si zapnem lampu a môžem písať tento text hlboko do noci a k tomu si vyberiem, či si dám

⁶ Lipovetsky, Gilles: *Éra prázdnoty: Úvahy o súčasnom individualizmu*, s. 19, 22-23. Tučným zvýraznil O.H.

čínske jedlo alebo pizzu, nemecké pivo alebo americkú kolu. Jednoducho, na diktáte – prírody, boha či štátu nie je **nič romantické**.

L.Z.:

1. Tvoje vybrané ilustračné príklady (1. Nevychovaní fagani, 2. Horáková, 3. Mlieko-ropa) som citlivo analyzoval (dekonštruoval – sorry), no v prvom narážam na problém banalizácie aj na Tvojej strane, v druhom čítam tendenčnú generalizáciu a v treťom môj pluralizmus naráža na Tvoj objektivismus. Po poradí: 1. Každá doba má svoje zlá, či už ich medzi sebou porovnáваме alebo nie; v maxime: niekoho zabije dráb, niekoho infarkt. Porovnávanie však nikdy nemusí byť banalizujúce, predstav si len, ako by asi reagoval malý synček, keby mu chcel ocino strašidlá (draky v pivnici) vyhovoriť tak, že s ním zlezie ihneď dolu... 2. Jožo v v 70tych rokoch udal Jana (Janova Eva o tom nevedela). Jana komunisti popravili. Jožo si vzal Janu. Ich syn Lacko (nie ja – L. Z.) bol v '89 jedným z hlavných iniciátorov revolučných študentských hnutí: Zlo a dobro sú prepletené napriek nášmu chceniu a väčšina liberálov tu akosi konzervatívne: podujmú sa nastoliť novú pravdu (mimo dobro a zlo) alebo zachrániť starú (zabudol vôl, že teľat'om bol). 3. Skvasené mlieko (alkohol) by ale mohlo byť druhom energie, ktorá by na voľnom trhu dnes nemala veľa šancí na prežitie – a pokiaľ by primitívom z osady za takýchto okolností ropa a jej kontexty rozobrali ich štýl života („Boli príliš pomalí.“), mohli by sme hovoriť o istom type útlaku, násilia; hlavne ak sa primitívom zoberie nielen ich tradícia, ale aj ich zem a o ostatné sa musia postarať sami. Tu mi chýba oná pedagogika „múdrejších“, ktorá nám „doma“ vyrába nielen tzv. rómsky problém. Možno by sem sadol aj príklad na detskú prácu v tibetskej tradícii (keď už tak „otravujú“, aby sme im v mene Ľudských práv pomohli vrátiť späť nepožičané – od Číny, samozrejme), ktorú by si mal pravdepodobne taktiež principiálne odmietnuť. Hodí sa mi sem aj príhoda, ktorú opisuje Kissinger, keď bol kedysi so svojim šéfom na návšteve v Číne, kde ich **šviháctvo** schladil šéf Čňanov, ponukou prijať všetkých s režimom nespokojných Čňanov k nim, do USA. Aká bola asi ich reakcia? Iste ňou však nespôsobili viac škody ako úžitku. Alebo áno?! Ak áno... čo v takomto prípade urobíme s Vatikánom? Pýtam sa! Alebo: Dávno sme obaja mali volať na políciu, koľkokrát sme už v telke videli v správach fetovať 3ročné decká?! Atd'.

O.H.:

1. Ešte nikdy nežil človek tak dlho a v tak dlhom období mieru, ako žijeme dnes v Európe. Som presvedčený o tom, že žijeme v dobe, ktorá obsahuje menej ziel ako napr. stredovek a pod. Nie je nič romantické na úmornej 14 hodinovej práci na poli, strachu pred božím hnevom, nedostatkom zdravotníckej starostlivosti, prikovaním na jedno miesto po celý život, nevzdelanosti,... Áno, možno ma v 40 rokoch trafi šľak. Povieme si: ako krátko žil, chudák. Povieme si to však **jedine vd'aka tomu**, že technológie a vedecký pokrok západnej spoločnosti predĺžili náš život k 70 či 80.

2. Tu s tebou úplne súhlasím, nenazval by som však to, čo si popísal ako relativizmus. Ak sa dívam na dom z kilometrovej diaľky, potom 100 metrovej a nakoniec metrovej, neznamená to, že by veľkosť domu bola relatívna. Dom je stále jeden a ten istý, mení sa len stanovisko, z ktorého sa na dom pozerám.

Čo sa týka napr. komunizmu u nás, rozumiem tomu, že veľa ľudí bolo konformných s režimom z obáv o vlastný život či budúcnosť vlastných rodín, detí. Nič to však nemení na tom, že som schopný popísať komunizmus ako zlo: propaganda, vydieranie, prenasledovanie, vraždenie, štátostrana, zhabanie majetku, železná opona, vôbec to, že ľudia boli konformní s režimom preto, aby si zachraňovali život,... to je predsa stav, ktorý si nemožno želať. To je zlo.

3. Hlboko do noci som o podobnej veci debatoval s človekom, ktorý pracuje pre *Človeka v tísni* a ktorý - ako hispanológ - pôsobil niekoľko rokov v peruánskom pralesi s miestnymi Indiánmi. Povzdychol si, že za chvíľu začnú piť Coca-Colu, opustia výrobu tradičných výrobkov a budú kukať Paliho Haberu s Rytmusom. Zopakujem, čo som mu povedal: predstavujem si dieťa, ktoré umiera v peruánskom pralesi na chorobu, ktorá je vďaka nášmu technologickému pokroku liečiteľná podaním jednej tabletky. Pretože túžim žiť vo svete, kde je miera utrpenia znižovaná, dieťaťu by som liek podal bez ohľadu na to, že by som bol popísaný ako „západný imperialista“, ktorý do pralesa implantuje to, čo tam nepatrí, t.j. napr. západnú medicínu. Obecne: ľudia v tradičných spoločnostiach prijímajú naše technologické výrobky - hodinky, hudobné prehrávače, umelohmotné fľaše, odev, lieky,... nie preto, že by nad nimi stál západák s kvérom u hlavy a nútil ich k ich používaniu. Nie. Používajú ich preto, že tie výrobky sú univerzálne zrozumiteľné a zvyšujú ich pohodlie vo svete, ktorý obývajú. Navyše, spoločnosti interagujú a je celkom prirodzené, že sa v dôsledku vzájomných stykov menia. Alebo chceme povedať, že peruánski Indiáni majú napr. aj v roku 25 000 stále vyrábať poncho alebo serape a nemajú právo na západnú medicínu, lebo oni sú Indiáni a nie „hnusní, technológiou prehnutí západáci“? **Prečo chceme, aby títo ľudia boli na veky vekov odsúdení na život v malých chatrčiach, bez vzdelania, zdravotníckej starostlivosti, ...?**

L.Z.:

4. Ako by asi volili **autisti**? Poznáme aj vysokoškolsky vzdelaných autistov, ale len nepresne by som z ich rečí mohol preto povedať, že by asi v mnohých prípadoch nemuseli byť fanúšikmi liberálnej expozície problémov, ani ich (liberálneho) riešenia... To bola taká otázka. Pýtam sa, či v našom najlepšom zo všetkých možných svetov počítame aj s menšinami inými než Maďari, či homosexuáli... A nepýtam sa z anarchodôvodov, len aby bolo jasné, že slabo počítame, lebo veľa žerieme alebo len rátať proste nechceme.

O.H.:

Pýtaš sa, či nie sú autisti nejakým spôsobom diskriminovaní? Nevie, ak áno, treba tú debatu verejne

otvoriť.

L.Z.:

5. Filozofické pojmy na rozdiel od vedeckých termínov a umeleckých výrazov realitu neodhaľujú, ani nevyjadrujú, oni ju otvárajú a v podstate je jedno, či majú svoj výraz v geste alebo písme; nie sú definované (myslením), ani imaginované (vnímaním), ale kontrahované (intuíciou); intuícia nám kontrahuje pojmy (pokiaľ ich poväčšine neprijímame zo zvyku – doxa) rôznou rýchlosťou, v relatívnej závislosti od (rýchlosti) vnímania a myslenia, ktoré v relatívnej závislosti od (rýchlosti) vnímania odhaľuje jeho (vnímania) modality a spája jej (intuície) pojmy; kontrakcie-definície-imaginácie sú tak 3 rôzne formy jednej látky, ktorej status podľa mňa najjasnejšie „definovali“ empiriokritici.

Pojmy teda síce nie sú premenné, funkcie, konštanty, symboly, predstavy, fantázie, ani princípy, ...pre týchto všetkých však otvárajú sféru dôvodu-zmyslu; či už dopredu, súčasne alebo pozadu, vedome, podvedome alebo nevedome. Preto musím o Heisenbergovi povedať, že musí byť vynikajúci filozof, ako aj umelec, inak by nebolo možné, aby bol tak jedinečným fyzikom. Hviezdoslav tiež nemohol nebyť znamenitý filozof a vedec zároveň alebo inak: jeho dielo sa síce – na prvý pohľad – javí byť umeleckým, technika spájania imaginovaných obrazov je však vedeckou operáciu, so svojimi vlastnými singulárnymi (filozofickými) dôvodmi. Automatická-nevedomá koexistencia predstavy, termínu a pojmu má toľko variet (predstava), variantov (termín) a variácii (pojmy), že povedať o Heisenbergovi a Hviezdoslavovi v tejto veci niečo iné, znamená mýliť sa už len zo štatistického uhla pohľadu.

Obsahovo-rozťahové definovanie potom nestačí pokryť práve to, čo je na pojme oproti termínu iné – jeho transverzálnu variabilitu („Máš srdce z kameňa.“) a singulárnu absolútnosť („Bol to drak oci!“). Príklad onej transverzality: Priateľstvo – 1. Je alebo nie je (ontologická pravda), 2. Priateľstvo je alebo nie je toto alebo tamto (adekvačná), 3. Priateľstvo je alebo nie je keď toto alebo keď tamto (kontextuálna), 4. Priateľstvo (je alebo nie je) k..., s... (konsenzuálna), 5. Priateľstvo je alebo nie je preto alebo pre ono (koherenčná).

A čo majú Darwin, Dawkins, Einstein, Heisenberg, Sagan spoločné so Sartrom, Heideggerom, Derridom, Husserlom, Nietzsche? Ak ich hneď nejdem párovať, tak vo všeobecnosti – platí aj na Nostradama, Gurdžijeva, Stalina, Matku Terezu, Tarského, atď. – majú spoločné zameranie pozornosti. Z rôznych oblastí, rôznym spôsobom, z rôznych dôvodov operujú rovnakými pojmami (vo východisku – gestuálne, verbálne, symbolicky, vedome, podvedome alebo nevedome), aby sa potom, už podľa pravidiel daného regiónu, odlišovali svojimi teóriami, modelmi, aj číslami (nakoniec). Heideggerov pojem svetliny má tak svoj korelát napríklad v neurobiológii, ale aj kybernetike; hovorím korelát a mám na mysli niečo ako inšpiratívnosť, či rezonanciu. Apeirón mi

evokuje pojmy ako tlak, rozhranie, intenzita, právo, temná hmota, ničujúce nič pomerne jasne zas fenomén smrti, čiernej diery, entropie, chaosu, Alzheimerera...

O.H.: Ale čo to tá filozofia vlastne je? Filozofické pojmy myslím vôbec neexistujú, snád filozofické **témy, vety**, alebo len filozofické **diela**.

Sartre a Heisenberg podľa mňa nemajú spoločné nič. To, že je Sartre alebo Hviezdoslav schopný používať slová a ukladať ich do viet tak, aby dávali zmysel, nie je vedecký výkon. Keď napr. Ken Ham povie – syntakticky celkom správne utvorenú vetu: „Zem je mladá niekoľko tisíc rokov“, diskvalifikuje sa ako vedec. Keď poviem, že vrany majú 100 nôh, diskvalifikuje ma to ako vedca, aj keď je tá veta akokoľvek bezchybná po syntactickej stránke. **Veda sa nevyčerpáva schopnosťou ukladať slová do viet.**

K tomu, aby sme hovorili o: neurobiológii, kybernetike, tlaku, rozhraní, intenzite, práve, hmote,... nepotrebujeme svetlinu, apeirón, ani „ničujúce nič“, ale veľa poznatkov o neurobiológii, kybernetike, tlaku, rozhraní, intenzite, práve, hmote,...

„Nič ničuje“ je zrejme narážka na moju prestávkovú „konzultáciu“ u štvrtákov, aj keď tu možno prezrádzam viac ako by som mal. „Nič ničuje“ je tvrdenie, ktoré nedáva žiaden zmysel, presne ako tvrdenie „Babig babiguje“. Nie je to tvrdenie vedecké, filozofické ani iné, je to náhodné uskupenie slov, ktoré spolu nevyjadrujú nič.

Pán Závodský mi láskavo udelil posledné slovo v našej debate. To je viac ako veľkorysé.

Populizmus a iné: Petra Solčanská a Ladislav Závodský

P.S.:

Technológie – sú niečo ako spôsoby/postupy výroby nejakého predmetu.

Politika – je rozhodovanie vybranej skupiny ľudí o niečom, aby dosiahli nejaký cieľ – väčšinou ide o štátnu politiku, kde sú členovia volení občanmi, aby v ich mene rozhodovali o štátnych veciach.

Dá sa povedať, že politika využíva “technológiu”, lebo každá politika má svoj spôsob riadenia, ktorým chce niečo dosiahnuť. Tento spôsob sa teda dá nazvať technológiou, aj keď toto slovo sa využíva skôr vo vede a technike.

Globalizácia – je prepojenie celého sveta cez všetky možno spôsoby a odvetvia. Najčastejšie sa globalizácia spája s internetom a sociálnymi sieťami, ktoré nám umožňujú spojiť sa s celým svetom.

Keďže sa technológie všetkých vecí rýchlo zlepšujú, tak globalizácia je čoraz väčšia a svet zase menší. Rovnako aj politika zasahuje do globalizácie, lebo keď sa krajina neotvorí všetkým možnostiam a ich politika je proti nej, tak sa globalizácia brzdí.

Život – Naš život je ovplyvnený globalizáciou, lebo každý z nás používa internet, televízor, radio a iné veci, vďaka ktorým sme spojení so svetom. Politika sa zase dotýka každého z nás, lebo politika robí z našej krajiny taký štát, aký je, a kvôli nej máme také podmienky na život, aké máme.

L.Z.:

...odpovedaj (ešte) prosím Ťa na tieto otázky: 1. čo je to populizmus? 2. aká je najcharakteristickejšia technika-technológia demokracie (voľby to veru nie sú!)? 3. aké techniky-technológie "stoja za" ľudským ja? (pozri strany 211-216 a 224-226 v knihe Filozofia od M. Furstovej a J. Trinksa - v Infocentre) 4. ako konkrétne (uveď vždy aspoň 2 odlišné príklady) sa globalizácia dotýka a. Róma z Letanoviec, b. Vážňa zo samotky (na doživotie), c. Autistu Laca z Dolného Kubína?

P.S.:

1. Populizmus - je to taktika ako si získať priazeň ľudí - napr. sľubovanie vecí, ktoré nie sú možné
2. Tak základom demokracie sú ľudia. Čiže ako techniku-technológiu môžeme považovať "masu ľudí", ktorá má rovnaký názor, či už prevzatý od niekoho, alebo svoj vlastný. Keď sa nájde viacero takýchto ľudí a spoja sa, tak aj vedia niečo urobiť/zmeniť, napríklad formou demonstrácie, štrajku alebo petície, ktoré tiež sú istým znakom demokracie. Avšak aby to bolo úspešné, je potrebné mať čo najviac ľudí.
3. Za ľudským JA stojí podľa mňa myslenie a žitie, vďaka ktorému preukazujeme našu existenciu a teda nás samých.
4. - na Róma z Letanoviec - globalizácie môže priniesť novinky v sociálnych veciach, čiže sa mu môžu zlepšiť/zhoršiť životné podmienky ako napr zmena príspevkov na deti. Rovnako aj masmédiá ho môžu ovplyvniť, lebo tie vždy vedia všeličo nafiúknuť, čiže napr. keď sa stane nejaká diskriminácia Róma, tak to médiá rozoberú a prifarbia, až nakoniec je potrebné mu vynahradiť všetko, čo sa mu stalo a možno aj nestalo.
 - na väzňa zo samoty - Môžu sa prijať rôzne zákony alebo práva väzňov, ktoré zakazujú samoty kvôli psychike, a tak sa väzňovilepší život. Alebo napríklad môže dostať do cely počítač, vďaka ktorému sa "dostane" aj do iného sveta/krajiny.
 - na autistu Laca z DK - Autista má ťažký život kvôli svojej chorobe a tak mu globalizácia môže pomôcť napr. v tom, že sa mu môže dať lepšia starostlivosť vďaka už rôznym liečeniam/terapiam, ktoré sme prebrali zo zahraničia, alebo autista má väčšiu šancu na zaradenie sa do spoločnosti, keďže sa táto porucha je vďaka globalizácii známa po celom svete a môže si nájsť viac priateľov už len vďaka internetu.

L. Z.:

Peťa, ruku na srdce, toto (odpovede na otázky 1. a 3.) nie je ani Tvoje optimum a už vôbec nie maximum. Preto Ťa žiadam, aby si populizmus definovala (aj príkladovo) kvalitatívne lepšie. Zvyšok bol fajn, 4tá bola zodpovedaná s prehľadom. Ahoj.

P. S.:

Takže ten populizmus :)

je to teda manipulácia ľudí k tomu, aby sme sa pridali ku danému názoru, kde len preto, aby nás presvedčili o niečom, sú schopní klamať a nemyslieť sľuby vážne. Často sa s tým môžeme stretnúť v politike, kde pred voľbami politici nasľubujú všetko a nesplnia nič, lebo ich sľuby sú veľakrát nespĺniteľné. Takáto taktika je obľúbená všade či už v škole, práci alebo aj v rodine. Ľudia sľubujú a sľubujú len preto, aby sa s našou podporou k niečomu dopracovali. Lenže keď to niečo získajú neriešia sľuby, čo dali.

L. Z.:

Peťa, populizmus nie len o sľuboch pred voľbami - kde/aký ho nájdeš aj v medzivolebnom čase? A, existuje ľavicový aj pravicový populizmus - to by čo znamenalo? No a buď prosím Ťa aj konkrétna, zameraj sa na najhlavnejších populistov našej ponovembrovej (17.11.1989) histórie - charakterizuj ich populizmy. Ahoj.

PS: A buď trochu zemitejšia, dôraznejšia - ide to z Teba ako z chlpatých deky.

P. S.:

Tak teda pokračovanie.... :)

Dá sa povedať, že v medzivolebnom čase sa populizmus tiež objavuje skoro všade, keďže politici neustále sľubujú zlepšenie a zmenu, ale zatiaľ si aj tak robia po svojom. Stretnúť sa s ním môžeme napr. v rôznych politických reláciách ako je "Na telo" alebo "O 5 minút 12", kde na seba politici navzájom hádžu špinu a o sebe hovoria len to najlepšie len aby presvedčili diváka o svojej pravde. Či už išlo o nástenkový tender alebo aj kauzu s kvótami. Vždy jedna strana chcela silou mocou prihadzovať ešte viac špiny a druhá sa zase brániť a očisťovať sa a nezáležalo na tom, čo z toho je pravda a čo nie.

Áno existuje ľavicový a pravicový populizmus, čo znamená, že všetci (a nezávisí to od druhu strany) sľubujú, presvedčajú, len aby sa dostali ku moci. To vo mne evokuje myšlienku, že nikomu a ani žiadnej strane by som nemala veriť.

Príkladom na ľavicový populizmus je napr Fico, kde sľuboval diaľnice do Košíc a zlepšenie celkovej infraštruktúry - nestalo sa tak. V pravicovom sa zase objavuje Dzurinda a jeho sľuby dvojnásobných plátov, čo sa rovnako nestalo. Aj Mečiar je známy kvôli jeho sľubom, že zo Slovenska urobí "Švajčiarsko", poprípade aj Sulík, ktorý sľuboval zlegalizovanie marihuany, vďaka čomu ho veľa mladých ľudí aj volilo, ale ako sa dalo očakávať, nič z toho nebolo.

Posielam aj úlohu, ktorú máme namiesto tej písomečky zo štvrtka, keď som chýbala.

- a) človek - je to bytosť, ktorá si ešte musí prejsť všetkým - aj horším aj lepším, aby sa dopracoval ku tej najlepšej/najvyššej úrovne - nadčloveka. Musí to však prejsť sám a žiť len zo svojich skúseností.
- b) nadčlovek - je to bytosť, ktorá sa sama vypracovala k dokonalosti svojím správaním. Prežila už všetko zlé aj dobré a teda vďaka vlastnej skúsenosti je nadčlovek.
- c) zvieratá - je to len spodina bez úrovne, lebo ju nič nezaujíma. To, čo ju naučia okolití ľudia, jej stačí, berie to ako samozrejmosť a nechce pokročiť alebo sa vypracovať vyššie.

Ladislav Závodský:

Otázka: Dá sa koncept nadčloveka realizovať v právnom štáte? Ak..., bol by nadčlovek skôr socialistom, liberálom alebo konzervatívcom.. alebo?

Petra Solčanská:

V právnom štáte asi nie.. štát ma svoje pravidlá a zákony, ktoré musíme dodržiavať, takže nemáme určitú voľnosť k tomu, aby sme sa cez naše skúsenosti dopracovali k úrovni nadčloveka. Nadčlovek sa potrebuje vzdelávať sám a skúšať aj to zlé, čo nie je v právnom štáte povolené... dokonca sme nútení vzdelávať sa cez školstvo a iných ľudí.

Keby to však bolo možné, nadčlovek by bol skôr liberál, lebo liberáli sú otvorenejší novým veciam a experimentom.

Stanovisko (by Maroš Matis) "vs." stanovište (by Ladislav Závodský)

Čo sa týka filozofie, väčšinou to býva tak, že koľko ľudí, toľko rôznych pohľadov na úlohu filozofie. Ja by som rád zdôvodnil ten svoj materialistický a pragmatický. Myslím si, že úloha filozofie je práve byť akousi sprievodnou vedou iných vied (biológia, fyzika, humanitných vied).

Filozofia, hlavne tá staršia prináša tvrdenia a názory na svet, prirodzenosť človeka atď. Týmito názormi sa ešte aj teraz vážne zaoberajú ľudia a aj napríklad my na talentoch. Mnoho z týchto názorov však postráda akékoľvek dôkazy a výskum, a preto si myslím, že nemôžu byť brané úplne hodnoverne. Filozofi napríklad tvrdili, že človek je od prirodzenosti dobrý, alebo že je zlý, alebo že každý je chamtivý, alebo tu boli Monády, Tabula Rasa. Všetko sú to zaujímavé tvrdenia, ale postavené na extrémne labilnom základe. Na základe čoho vlastne vznikli tieto teórie? Áno, mohlo tam byť nejaké pozorovanie, ale vždy išlo len o ničím nepodložené domnienky, podobne to bolo so vznikom sveta - Apeirón, Nús. Jednoducho si myslím, že keď niečo tvrdím, musím to vedieť reálne dokázať. Keď tvrdím, že vyskočím 2 metre od zeme, musím to najprv ukázať, inak sa moje tvrdenie stáva bezpredmetné, podobne ako keď niekto niečo tvrdí o Apeiróne a sebeckve človeka, musí to najprv dokázať. Inak potom každý môže tvrdiť, čo chce a prísť s hocijakou vyfantazírovanou teóriou. Celým tým chcem povedať, že je úplne iracionálne vychádzať s teóriami, ktoré neboli ani 1 percentom potvrdené. Samozrejme, dobový prínos týchto mysliteľov bol obrovský, ale z ich teórií nemôžeme vychádzať.

Ďalej sme tu mali monády- človek je ohraničený, utvorený už od narodenia - a na druhej strane Tabulu Rasu. Obidvaja myslitelia nemohli reálne vychádzať z ničoho, nepoznali (samozrejme ani nemohli) človeka, mozog, hormóny, genetiku. Takže vytvorili svoje teórie, prakticky len na základe neoverených domnienok a sú to prakticky jedni z najznámejších a najuznávanejších teórií. Teraz, pri dnešnom stave technológií a výskumu už vieme, že človeka formuje aj genetika, aj prostredie. Obidve teórie boli preto mylné, treba oceniť ich historický prínos, ale je bezpredmetné sa nimi nejako hlbšie zaoberať.

Myslím si, že filozofia musí vychádzať z overiteľných faktov, lebo len tak sa môžeme k niečomu dopracovať, a to je podľa mňa cieľom filozofie, cieľ je Posun k niečomu. Ak nevychádzame z faktov, každý môže povedať hocičo, čo nikto nemôže dokázať ani vyvrátiť. A točíme sa v kruhu a k ničomu sa nedospeje. Podobné je to s prehnaním relativizovaním všetkého----Ja poviem, že existuje Zem, niekto povie, že sa nám to možno iba zdá....., ja poviem, že nad nami je vesmír, niekto povie, že čo ak je to iba prelud, ja poviem, že realita, v ktorej existujeme je jediná a tá pravá, niekto povie čo ak nie, dokáž mi že nie sú iné reality,.....ontologicky vyvrátiť sa dá každé tvrdenie, ale potom sa z toho stáva iba filozofovanie pre filozofovanie s nulovým posunom. Kdežto, keď máme fakty, slúžia nám ako oporný bod, od ktorého sa aj filozofovaním môžeme reálne dostať k nejakému záveru. Ale keď sa nie je od čoho odraziť, nemôžeme sa ani k ničomu dostať.

Osobne si myslím, že účelom filozofie je si vytvoriť nejakú svoju životnú filozofiu a podľa nej žiť. Z čoho si ju však môžeme vytvoriť? Domievam sa, že jedine z faktov, lebo len tak vieme, že to máme niečím podložené. Ak si vytvoríme filozofiu len z ničím nepodložených domnienok a budeme jej veriť, konať podľa nej, cítim z toho celkom paralelu s náboženstvom. A ja by som si napríklad nechcel vybrať životnú filozofiu a pritom žiť podľa nej s pochybnosťou, že je postavená na mylných základoch.

Samozrejme moje tvrdenia, ako laika, môžu byť nesprávne, ako aj väčšina filozofických teórií môže byť nesprávna. Ten môj text celkovo vyznel dosť kriticky, nechcel som tu skritizovať prakticky najväčších mysliteľov svojich období, ich práce a názory si treba samozrejme vážiť. Práve oni prispievali k posunu. Mne však na filozofii vadí, že väčšina tých teórií je postavená prakticky na vode. Zamýšľanie sa nad nimi je fajn, ale nemôže z toho byť vyvodený reálny záver, pragmatické použitie a pri väčšine z nich sa dostaneme len zase do kruhu.

L. Z.:

...myslím, že výskum mozgu, génu, atómu aj vesmíru za posledných 50 rokov odhalili a dokazujú skôr ten (môj) relativizmus, ako ktorýkoľvek iný postoj, napr. aj substancionalizmus (Tvoj)... Zdravý rozum sa predsa len (vždy) opiera o zvyk (väčšiny - je dôležité poznamenať, že ľudí...) a logika s matematikou zasa o axiómy (nedokázateľné predpoklady - dogmy); navyše dôsledne aplikované (matematika s logikou) sú skôr modelmi skutočnosti než skutočnosťou samotnou (viď Gödelovu teorému neúplnosti a Heisenbergov vzťah neurčitosti). Toľko zatiaľ k tomu môjmu "na vode" a Tvojim "overiteľným faktom". Filozofia je potom terapiou..., no mne sa viacej páči prirovnať ju k lepidlu, ktoré samozrejme potrebuje niečo (funkcie - veda a obrazy-umenie), aby mohlo zliepať-spájať dohromady. Toto dohromady však vôbec nie je samozrejmé, ani definitívne, veľakrát neprospeje nášmu životu a okrem viery, že to riadi Boh, mi ostáva opäť len tá vodnatá relativita. Čo Ty na to?

M. M.:

Ja sa to pokusím racionálne zhodnotiť, bez toho že by som vám oponoval len preto, aby som oponoval. Naše poznatky o svete, vesmíre, mozgu, genoch nie sú definitívne. Aj keď som vo veľa veciach laik, čím viac sa hrabem v roznych vednych disciplinách, tým viac zisťujem, že sú derava. Ano veda je zatiaľ celkom derava, priznávam. De facto každý obor od psychológie, cez sociológiu až po fyziku a matematiku je založený na teórii (sociologickej, pohľad na psychiku, fyzikálne a iné teórie)

Cize vyhlásiť niečo za definitívne a absolútne odsúdiť relativizovanie nie je dobré. Zisťujeme, že veľmi veľa vecí nevieme a kým pomrieme ani ich nebudeme môcť asi zistiť.

Je nepochybné, že zrelativizovať môžeme úplne všetko. Na každý argument existuje veľa protiargumentov. Otázka je teraz, že čo s tým ideme robiť. Môžeme všetko relativizovať, ale neviem či nás to niekam posunie. Keď všetko zrelativizujeme, ostane vlastne na poli pravdy nič, prázdno. Ja by som chcel vedieť pravdu ako sa veci vo svete, v mozgu, vo vesmíre a všade majú, kde je vlastne pravda. A relativizovanie, keby som relativizoval, by mňa osobne brzdilo v objavovaní, a hľadanie pravdy by sa vlastne stávalo nezmyselné, keďže to čo najdem nie je definitívne, nemusí to byť

pravdive atd, potom mozem uvazovat sposobom, ze na co sa ucit, chodit do skoly ak sa za sto rokov zisti, ze nam tam rozpravali nezmysli a dokonca aj to nove zistenie bude za dalsich sto rokov preukazane ako nezmyselne atd, jednoducho pravda potom straca zmysel.

Potom tu mame vedu, nehovorim ze cez nu pochopime svet a prideme k definitivnej pravde, dokonca nemoze vyvratit ani existenciu tych Bohov, ale mame aspon nieco. Mame aspon nejaký bod, od ktoreho sa mozme odrazit(nemusí byt samozrejme spravny, veda robi takisto omyly, niektore teorie boli preukazane ako mylne atd). Ale vedci dospeli k nejakym poznatkom na zaklade nejakeho skumania, dlhorocnych experimentov s pomocou vyspelj technologie(ich zistenia mozu byt aj tu samozrejme mylne)

No a teraz tu mam na jednej strane vedu, objavy s pouzitim technologií a dlhorocnym vyskumom a na druhej filozofa zijuceho napríklad v 16. storoci. Obe strany sa zaoberali otazkami vesmiru, obe mozu mat pravdu a obe sa mozu mylit. Ktorá ma vsak byt pre mna doveryhodnejšia. Vedecke tymy v laboratoriách s high-tech a s letmi do vesmiru, so vzorkami z mesiaca a neviem s cim este. Alebo filozof, ktorý v jeho dobe mal podstatne menej poznatkov, horsiu technologiú atd. Tu je pre mna osobne odpoved jasna. A pritom aj tá veda sa moze mylit. Myslim si ze v sucasnosti je to najhodnovernejši zdroj zo vsetkych ostatnych ako spoznat aspon zlomok z toho sveta, aj ked je derava. Myslim si, ze teoria alebo zistenia vedy jednoducho plavaju na vode podstatne menej teoria filozofa zo 16. storocia.

To mate tak aj Vy skor uverite clanku v nejakom casopise Science ako clanku na blogu Petra z Kosic alebo nazorom v internetovych diskusiach. A pritom obidvaja mozno maju pravdu, mozno sa mylia.

A co sa tyka ulohy filozofie jej uloha by mala byt podla mna nastupit po nejakom objave. Jej uloha by nemala hladat povod sveta (aj tak ho nenajde) a vysvetlit fungovanie mozgu(aj tak ho nevysvetli) a podobne, ale napríklad nastupit po fenomene genetických manipulácii, co je vec, ktoru tu uz mame a mozme sa od nej odrazit a zamyslat sa nad nou.

• *Existujú postoje, ktoré sa snažia redukovat' nóvum uverejneného na anarchistické gesto. Nositelia týchto postojov zrejme zaútočia i teraz, po prečítaní tohto priam anortografického textu. Všetko je však inak. Rozhodli sme sa ponechať neprítomnosť diakritiky a neúplnosť interpunkcie ako svedectvo nielen o bujnení esemeskových „svižných klipov“, ale aj o pravej multiplexite Multiplexu, ktorá si nezadá s komplexitou kinematografických multiplexov. Pripúšťame stav bez pravopisu, bod nula ako výraz realizácie istej možnosti, ako „byť cudzincom vo vlastnej reči“. Trebárs trocha angličtiny aj na úrovni písma. Tento prehrešok voči kánonu, ustanovovanému sektou puristov alebo jednoducho lingvistov pripisujúcich jednotlivým rečovým fenoménom a aktom ten či onen status (spisovnosť a slang, subštandard, akostné a vzťahové atď.), zaiste nemusí mať takýto vznešený dôvod – to len my troška estetizujeme a špekulujeme. V skratke- už neplatí PÍŠ, AKO POČUJEŠ, ale: PÍŠ, AKO ZVYKNEŠ – pod jednou podmienkou: aby si zachoval(a) podobnosti a rozdiely, či lepšie, aby si ostal(a) zrozumiteľný/-á. To je minimum. (Poznámka redakcie.)*

Intuícia

K. Csicsaiová

-Intuícia je poznávanie nesprostredkované logickým uvažovaním a nezávislé od zmyslovej skúsenosti, napr. Extáza.

-Intuícia má svoj pôvod v cite. Človek, ktorý si každodenným používaním udržiava citovú vnímavosť na dostatočne živom stupni, bude aj otvorenejší voči vnemom. Intuícia je našou pomôckou počas života. Ľudia ju však niekedy možno nepoužívajú v dostatočnej miere, keďže prílišne rozmýšľajú nad dôsledkami svojho konania. Je však dokázané, že intuitívne správanie je veľmi silný pud, ktorý nás väčšinou privedie k nášmu cieľu. Záleží len na správnom naprogramovaní našej mysle a na vnímaní kladných pocitov.

-Najväčším konkurentom intuície je rozum. Rozum nám káže robiť len zmyslovo alebo teoreticky overené kroky, zatiaľ čo pri intuícii využívame len momentálny pocit na základe podnetov okolo nás, našej nálady či okolia. Rozum je často zbytočná brzda pri životných krokoch vpred a rozhodnutiach. Intuícia súvisí s pocitom nášho vnútorného šťastia. Ide o tzv. psychickú intuíciu. V princípe ide o to, že čím je človek šťastnejší, má lepší pocit a koná viac pudovo (intuitívne), tým

je úspešnejší a má harmonickejší život. Človek má však tendenciu rozhodovať sa na základe svojho strachu a obáv.

Prečo však konať intuitívne, keď nevieme, čo bude nasledovať? Intuícia je v podstate podľa mňa isté zavádzanie človeka vlastnou myslou, pretože nám dáva stimul vykonať niečo aj vtedy, keď sa o stopercentnosti nedá hovoriť. Ideme sami proti sebe lebo na jednej strane nás Boh predurčil k rozmyšľaniu, ale zároveň nám dal niečo ako intuíciu.

Na druhej strane však prečo si naše konanie neskrátiť?? Ja vnímam intuíciu ako nejakú skratku v systéme. Nezaobieram sa dôsledkami, príčinami, možnými dopadmi na moje konanie, skratka na základe mojich stimulov konám a či už správne alebo nesprávne, posuniem sa vpred. O to v podstate ide, princíp je rovnaký aj pri racionálnom uvažovaní, aj pri intuícii.

Vedecký priebeh intuície je takýto: Prvotný impulz prichádza k malej slnečnej pleteni, ktorá zachytáva impulzy z duchovného sveta našej osoby. Prejavmi zachievania nervových impulzov duchovný signál preniká do časti malého mozgu do orgánu talamu. Odtiaľ sa rýchlo dostáva do ostatných častí malého mozgu, kde sa prejavuje ako silný impulz, naliehavo vyzývajúci k ostrážitosti.

Doplnenie:

Technicky intuíciu dosiahnuť nemožno nejakou zaručenou metódou, resp. ja si viem predstaviť, že by sme objavili nejakú metódu použitím napr. nejakého čipu, ktorý by nám dával impulzy o správnom a zlom konaní a bolo by to podľa mňa strašne efektívne, keďže intuícia je pre mňa osobne najpresnejšia cesta k dobru alebo ku správne rozhodnutiu. Intuíciu som prirovnala k extáze, pretože aj pri nej sa dostávame do akejsi inej dimenzie bez logického základu a na základe kladných či negatívnych emócií sa rozhodujeme. Čiže podľa mňa smerodajný pud k vykonaniu niečoho je dobrý alebo zlý pocit resp. emócia. Niekedy sa naše (ne)vedomie môžeme naučiť ovládať a tak vytvárať len dobré pocity a emócie, ktoré k nám budú priťahovať len kladné udalosti. Je to podľa mňa taký ľahký „ofajč“ intuície, keďže tá pracuje aj pri zlých pocitoch, lenže my ju natolko ignorujeme, že vytvárame len kladné podklady, na základe ktorých konáme len dobre.

Ladislav Závodský PING-PONG I. Nikola Kováčová

1. Nemenná pravda neexistuje, to však neznamená, že pravda neexistuje

Pravda je kúsok z nemennej pravdy. Neexistuje však celok nemennej pravdy ale len kúsok na seba nadväzujúci pravdu. Pravda ako celok neexistuje tiež, lebo sa deje mimo nášho poznania a tak sa stáva mennou, keď ďalej zisťujeme spoznáваме celok, ktorý je aj tak len časťou niečoho ďalšieho menného.

2. Filozofia nie je protirečivá, nie je to však veda, kultivuje chaos pojmami

Chaos, ktorý sa rovná myšlienke, ktorá sa rozvíja a napreduje a ľudí naplňa odpoveďami. Kultivuje chaos tým, čo chce naozaj povedať, vyjadrením správnymi slovami, na seba nadväzujúcimi.

Protargument : Protirečí si v obviňovaní vedy, pretože je myšlienkovovo- rozvojová, ale berie vedu ako matériu zasahujúcu do fyzického tela, pričom neberie do úvahy, ako veda dokáže pomôcť prežiť.

3. Patrí ti viac zeme, než si dopraješ

Doprajeme si väčšinou tú stabilnú časť zeme – tú, na ktorej stojíme a kde sa hýbeme, málo kedy si však vymedzíme skutočne potrebný priestor pre náš rozvoj. Niekedy nám zase viac zeme nedoprajú iní, pretože sú príliš egoistickí a potrebujú toľko zeme, že ostatným nevystačí a potom nám ani patriť viac zeme na svete nemôže.

4. Vždy už interpretuješ

Vysvetľujeme bezdôvodne veľa krát svoje chyby aby sme ich ospravedlnili. Niekedy na to ani nemáme dôvod a robíme to aby sme „ušli“ pred samým sebou a mali pocit, že sme spravili v tej chvíli to, čo sme mali. Nemusíme vysvetľovať naše skutky, pretože sú len naše.

Niekedy ani nevysvetľujeme, nemá zmysel, niekomu reprodukovať to, čo sa stalo v našej mysli, v našom „svete“ v našich pocitoch.

Ladislav Závodský PING-PONG II. Nikola Kováčová

Nemenná pravda pre nás neexistuje (je to však účinný blud). Je (pravda) nám, skoro vždy, takpovediac krvopotne, dostupná „len“ ako nejaká konkrétna kvalita, kvantita, súvislosť, možnosť a použiteľnosť. Vlastne je (pravda) vždy takto - 5násobne - komplikovaná. K jednotlivým podobám pravdy priradiť s vysvetlením niektorého z týchto filozofov: Platón, Protagoras, Herakleitos, Pytagoras, Spinoza. A pridaj aj jeden analytický a jeden obhajujúci komentár (3+3 riadky).

Platón

Jeho filozofia pozostáva najmä z „duševného“ rácia. Je skôr racionalista a myslím si, že po väčšine čerpá skôr z overených a dokázaných poznatkov ako z nejakých „konšpirácií“. Jeho učiteľom bol Sokrates, čiže zanechal v ňom stopy. Nemenná pravda v Platónových očiach neexistuje vôbec a asi jej nedáva ani šancu. Uznáva 2 svety.

Pytagoras

Jeho objektom je číslo. Pytagoras je majster logiky, vďaka matematike, astronómii, filozofii. Je to aj vedec, myslím si, že on sa tú nemennú pravdu snaží upresniť vo svojich zákonoch v matematických teóriách, aj v astronómii. Pravdepodobne tá menná pravda, by mu veľmi nevyhovovala, lebo by ho spochybnili.

Herakleitos

Nepovažuje premenlivosť, zmeny a dianie za zmyslové, nerozumové ilúzie. Zákon je to, čo tu všetko riadi. Vyznáva oheň, ktorý symbolizuje neustály pohyb alebo zmenu. Pre neho nemenná

pravda rovnako nemá zmysel a je proti nej. Vyznáva všetko menné, všetko čo sa hýbe – napreduje a dáva šancu rásť. Nemennú pravdu s mennou berie ako protikladné sily. Je skôr iracionalista – nematerialista.

Spinoza

Zástanca racionalizmu. Racionálna intuícia je pre neho niečo čo preberáme – základné pravdy. Dedukcia je jeho kľúč. Bol aj náboženským človekom, spájal tú myšlienkovú pravdu, vybudovanú s racionálnou – ktorá je pre neho overeným poznatkom. Nemennú pravdu by podľa mňa ani nekomentoval.

Protagoras

Je sofista – logický mysliteľ. Jeho najzákladnejšie tvrdenie je, že človek je mierou všetkých vecí. Človek určuje sám, čo existuje a čo nie. Všeobecná, mimoľudská pravda podľa neho neexistuje. A rovnako ako Herakleitos vidí všetko v protikladoch.

Filozofia a veda v človeku vždy koexistujú. Vždy-vždy-vždy. Najväčším nepriateľom im bola vždy mienka - vedecká, filozofická, umelecká... Nedáš niečo hlbšie o mienke a tomto jej ...parazitizme? (5 riadkov)

Myslím si, že mienku dost' ovplyvňuje aj vonkajší svet – ľudia, navzájom. Mienka je niečo, čo z dvoch protikladov spraví súperov vďaka tomu, že ani jedna strana nemá na vysvetlenie 100% „dôkazy“ alebo ten názor jednoducho ako vysvetlenie nepostačuje. Veda potrebuje k postupu filozofiu, filozofia zase vedu. A obe umelecký názor, vývoj. Sú navzájom závislé. Veda bola vo filozofii dôležitá pre podnet na rozvinutie filozofických úvah. Napr. Logika = správne myslenie. Logika je vo vede jadro rovnako ako vo filozofii.

Nikdy - nič nie je originálne alebo stále. Vždy a fšade „iba“ dobiehame alebo nestíhame. Daj jeden analytický a jeden obhajujúci komentár (3+3 riadky), musíš v ňom však použiť (jednoznačne) Nietzscheho, Hegelovu a Sartrovu filozofiu (myšlienky).

Analýza

Nietzsche

by čakal, že príde nejaký človek, ktorý by bol niečo ako leadrom všetkého originálneho a stáleho. Berie to ako taký cieľ ľudstva, nie niečo posledné, ale niečo prvé.

Nemá rád priemernosť, čiže myslím si, že s týmto citátom by asi nesúhlasil Hegel -

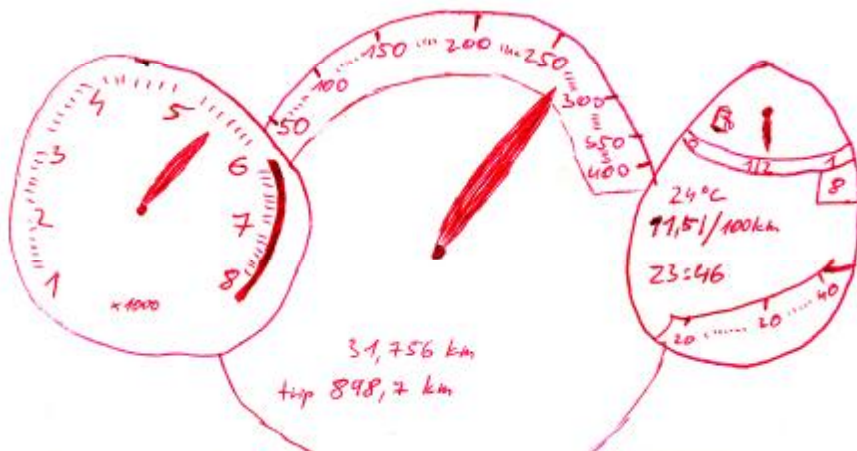
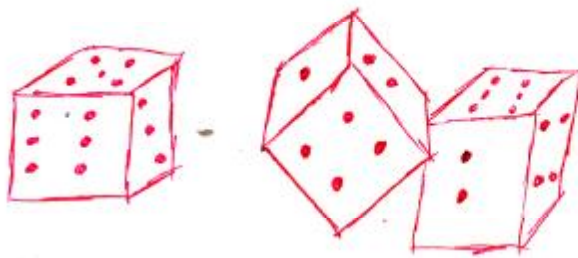
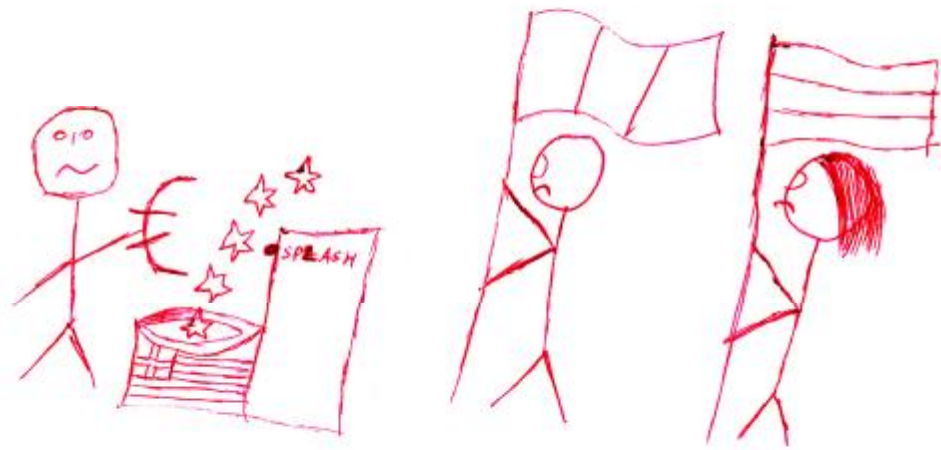
takisto by očakával od sveta niečo viac, pretože presadzuje názor, že rozum je vo svete.

Sartre

Pravdepodobne vidí v tej spomínanej neoriginalite zhodu, a to je to, čo nás brzdí a prečo to všetko tak aj je.

Zhrnutie

Myslím si že zhoda je to, čo svet robí neoriginálnym. Nieкто niečo navrhne a zvyšku sa to zapáči a ostanú pri tom, kým ich to neomrzí, príp. príde po dlhšej dobe nieкто s niečím novým. Títo filozofi očakávajú od sveta to, že každý si svoju originalitu vytvorí sám, nemajú radi priemernosť. Nazvala by som to jedným citátom zo života. „Sme ako ovce nasledujúce dav.“ Každý z nás by mal mať svoju vlastnú originalitu, názory, spôsoby. Vtedy by sme boli originálnym svetom.

Človek a stroj: Dáša Ščambová vs. Ladislav Závodský

Dáša Ščambová

Technológia

Techné - umenie; logos - náuka, veda. Technológia je náuka o procesoch a prostriedkoch, kde sa technický materiál mení na výrobky. Tento pojem pre mňa znamená veda, výskum, experiment... Všetko ide pomaly dopredu. Ľudia sú nahrádzaní strojmi, prichádzajú o prácu, ba dokonca, môže povedať, že stroj vykoná túto prácu lepšie, s väčšou presnosťou a dokonalosťou. Všetky tie novinky nám umožňujú lepšie sa „pohybovať“.

Politika

V politike je skupina ľudí, ktorí sa snažia o spoluprácu a dosiahnuť stanovené ciele, ktoré by mali tento štát posunúť ďalej, zlepšiť ho.

Život

Ja si myslím, že také narodenie dieťaťa je ukázkovým fenoménom života. Najskôr je to len malý plod, ktorému dáme život a potom ho vychovávame, staráme sa, chceme, aby sa nám podobalo - dať život tomu dieťaťu - každý to môže brať úplne ináč..(nehoda, kvôli financiám) a niekto si to praje, potešenie, úplný prevrat v živote, ktorý ho robí ešte krajším...

Ladislav Závodský:

22. Dáša, napíš 10 riadkový „kúsok“ na tému - Človek je (tiež) stroj.

23. Dáška, napíš 10 riadkový „kúsok“ na tému - Kde sú hranice používania technológií?

24. Dášeňka, zatiaľ Ti ponúkam 2 body, ale sľubujem aj 10 (za spomínaných 10+10 riadkov, s maximálne 2mi mojimi komplikáciami). Berieš?

Dáša Ščambová:

Lákava ponuka :-)) tak asi hejJ

Človek je (tiež) stroj. Súhlasím s témou, človek funguje ako stroj. Námaha, úsilie, drina, čo z toho má? Koľkokrát si tak poviem, prečo to tak je. Chce, aby to bolo všetko dokonalé, ale málokedy ostane ten čas aj na seba. Stále tá istá rutina, prichádza nechut', stráca energiu...

V dnešnej dobe môže každý jeden z nás prísť o prácu, okolnosti, situácia v krajine. Snažia sa urobiť všetko preto, aby bojoval a uistil si svoje miesto-pozíciu. Nemať nič vo „vačku“ nie je dobrý pocit a žiť tak je ešte horšie. Vlastne to nás núti, aby sme boli ako stroje. Toto nás poháňa dopredu a potom ta dotyčná osoba nič z toho života nemá. Stále len práca, práca a práca... Niekedy má toľko chuti to všetko vzdať, zbalit' si kufor a odísť niekam, kde to snád' bude lepšie. Vypustiť to všetko z hlavy a robiť niečo, po čom vlastne túži. Začiatky sú ťažké, ale aj to prejde a bude už len lepšie. Ale musia byť aj takí, ktorí túžia po inom, ale nemajú odvahu na zmenu.

Ladislav Závodský:

Takže človek aj nemusí byť stroj? Môže sa zmeniť? Na čo? Ako ho odlíšime od človeka-stroja?

Myslel som, že aj uvoľnený a šťastný človek je stroj, akurát prežíva program uvoľnenosti a šťastia... Ako je to?

Dáša Ščambová:

Kde sú hranice používania technológie? Nie sú žiadne hranice, všetko ide dopredu, či výskum alebo veda... Toto všetko by nás malo posunúť, lepší vývoj, uľahčiť prácu... Pomaly stroje ovládajú svet! Nové objavy, experimenty, staré metódy sú vymenené za nové. Áno, prospieva to k modernizácii, ale nie je to už až priveľa? Môj osobný názor je, že technológia je super vec, má to aj svoje výhody aj nevýhody. No strašne to ovplyvňuje svetové dianie, niektoré štáty dávajú viacej peňazí do vedy, iné mennej, vznikajú mnohé nerovnováhy, silnejší budú chcieť ovládať slabších. Za všetkým stoja peniaze, ktoré hrajú v dnešnej dobe veľkú rolu a kto ich má, je pánom. Človek nemusí byť len strojom, môže si žiť uvoľnene, ale aby tak žil, tak musí niečo pre to robiť

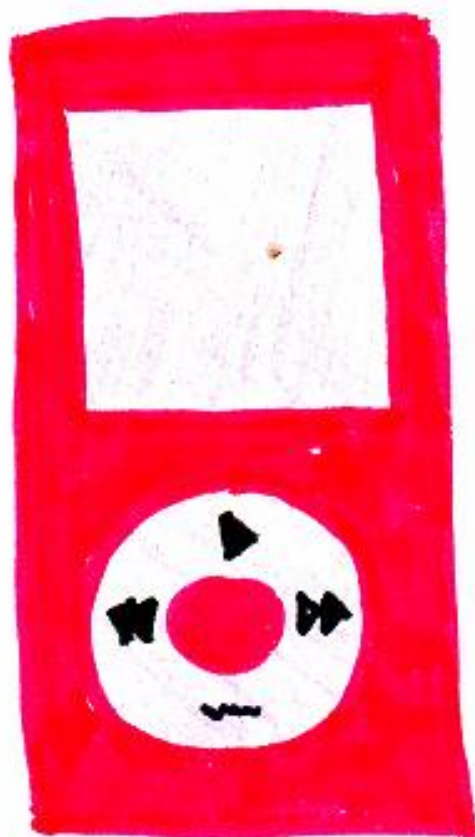
a podľa mňa to neznamená, že už hneď musí byť stroj. Pre mňa slovo stroj znamená úplne naprogramovanie a fungovanie na nejakej závislosti. Zmena môže nastať, ale by musel sám niečo kvôli tomu urobiť, aby sa on sám necítil strojom - pripútaný. Odlíšime ich napríklad pri prvom prehovore. Ak sa rozprávam s uvoľneným a šťastným - cítiť to z jeho prejavu, mimiky, správania; keď sa rozprávam so „strojom“ a vidím, že dotyčná osoba má všetkého po krk, nemá chuť a najradšej by vyskočila z okna, tak z toho usúdím, že to asi nie je také ideálne, ako by malo byť.

Ladislav Závodský:

Moja myšlienka, že (každý) človek je (síce zložitý, ale) stroj ťa zrejme neuspokojila...Ani zvierat potom asi - podľa Teba - nebude strojom? Ani rastlinka? A ani kameň? A čo takto vietor alebo ročné obdobie? Ako by si odlíšila človeka-robotu s programom šťastia od šťastného človeka? Nie je závislosť a pred-určenosť človeka iba komplikovanejšia a ešte nie celkom objasnená, na rozdiel od napríklad počítača?

Dáša Ščambová:

Nie, nebude ani rastlinka, ani kameň. Majú svoju funkciu, ktorú vykonávajú, ale to má asi každý z nás nejakú povinnosť, robiť niečo pre seba a všeobecne pre svoju existenciu. Podľa mňa človek – robot s programom šťastia nie je šťastný. Pojem šťastie nie je program ani nič podobné. Je to pocit, ktorý prežívam v daný okamih.

Autorita, demokracia, kapitalizmus (Kucko vs. Závodský)

M. Kucko:

Od revolúcie uplynulo už viac ako 20 rokov. Keď si vezmeme obdobie, ktoré prešlo od prechodu z obdobia, v ktorom vládla jedna strana, cenzúra a silná perzekúcia vykonávaná tajnou políciou, a porovnáme to s dnešným režimom demokracie, môžeme nájsť veľa spoločného - aj keď väčšina z nás s odporom. Na prvých demokratických voľbách na území Československa sa zúčastnilo vyše 90% populácie. Dnes, o 20 rokov neskôr, dosahujú volebné čísla sotva 50% oprávnených voličov, a aj to iba pri voľbách parlamentných. Demokracia ako taká začína v poslednom období ukazovať stále viac a viac slabín, ako dobrý príklad môžeme pokojne označiť aj našu krásnu republiku s najdemokratickejším systémom dodržiujúcim ľudské práva, predovšetkým tie rómske. Ľudia, ktorí po revolúcii verili, že sa budú priamo zúčastňovať na vládnej moci v krajine pomaly triezvejú, a mladí ľudia, vrátane mňa, začínajú tiež rozmýšľať, či sa k tej urne vôbec oplatí ísť. Koniec koncov, na čo? Aby sme si raz za štyri roky zvolili vládu, ktorá sa na nás bude potom štyri roky pozeráť s aroganciou a bude každému ukazovať, že kradnúť je legálne len pre hŕstku vyvolených? A keď nastane problém a vynorí sa kauza, tak im stačí len buchnúť o stôl a povedať, že nás do toho nič nie je. Keď to niekto opakuje pomaly každý deň, asi na tom aj niečo bude. Potom prídu ďalšie voľby a do vlády sa dostane banda neschopných hlupáčikov. Slovensko bude asi navždy odkázané na menšie zlo...Na rozdiel od západnej demokratickej civilizácie¹, autoritárske režimy zažívajú rozmach. Čína*, ktorá je známa prísnyim režimom, ale jednou z najvoľnejších ekonomík² na svete si už teraz nakláňa úniu skupovaním dlhopisov jej zadlžených členov, a je len otázka veľmi krátkeho času, kedy predbehne aj najväčšiu ekonomiku sveta - Spojené štáty. Bude zaujímavé sledovať situáciu na Blízkom Východe, či sa tam uchytlí demokracia, alebo sa k moci dostane opäť jednotlivec. Ani to druhé by nemuselo byť na škodu, ak by si zobral príklad z už spomenutej Číny. Tá dokazuje aspoň to, že kapitalistický systém má väčšie nádeje do budúcnosti ako jeho matka³. Demokracia - paradoxne. Trh má vlastnosti, ktoré politický svet nemá, predovšetkým samoreguláciu. Samotná železná lady Margaret Thatcher túto samoreguláciu využívala. V súčasnosti však táto schopnosť býva veľmi potláčaná. Túto činnosť si obľúbila predovšetkým staronová vláda Baracka Obamu, ktorá si dala za úlohu s krízou bojovať. Keďže ide o tú istú vládu, ktorá stála aj za Clintonom, a ktorá samotnú krízu v podstate zapríčinila⁴, snaží sa o to enormným zadlžovaním a pumpovaním stále slabšieho dolára do ekonomiky FED-om. Samoregulácia trhu totiž znamená nielen ekonomický boom, ale aj kolaps a krachy gigantov ako AIG či Lehman Brothers. To si ale osoby, ktoré za týmito obrami stoja, nemôžu dovoliť a keďže, zhodou okolností, sedia aj vo vláde, spravujú všetko preto, aby samoreguláciu trhu spomalili. Vôbec by som sa nedivil, ak by sa USA o niekoľko mesiacov (či rokov) zaradili do krajín tzv. PIGS. Všetky myšlienky kapitalizmu môžu stroskotať na intervencii človeka, aj keď sa zdá, že kapitalistický režim ekonomiky má lepšie vyhliadky do budúcnosti, ako samotná demokracia.

L. Závodský:

¹ Definuj tú „západnosť“ tejto (našej) civilizácie.

² Pekný pojem - „jedna z najvoľnejších ekonomík“ - hlavne keď vieme o ich vzťahu k autorskému právu, napríklad. Právo a ekonomika sú (takmer) neodlučiteľne prepojené... nájdí pár príkladov z dejín, kedy cestu určuje právo a kedy ekonomika.

* ..na druhej strane, všetci vedia tiež o jednej z najvoľnejších štatistík (ekonomických), pokiaľ ide o Čínu a jej údaje, ktoré vyrába a poskytuje.

³ Demokraciu nazývaš matkou kapitalizmu?! f Zdôvodni! Ja zasa hovorím, že skôr súrodencom, mladším - ženského pohlavia. f Objasni.

⁴ Konzumerizmus by tiež mohol byť dôvodom ekonomickej krízy, ten, spolu s korupciou, najviac ovplyvňoval rozhodnutia politikov. f Čo Ty na to? Nakoľko by bol za tento neduh - konzumerizmu zodpovedný kapitalizmus (ako ekonomický režim) a do akej miery demokracia (ako politický režim)? f Zhodnot'.

M. Kucko:

1) Západnosť civilizácie nespočíva len na geografii, ale aj na hodnotách humanizmu, kresťanstve. Kresťanstvo je oficiálna cirkev Západu¹. Ďalším faktorom je demokracia, sloboda prejavu, právo na zhromažďovanie a všeobecná sloboda. Keďže USA a EU patria k svetovým veľmociam, ako ekonomickým (hlavne USA, a to nie len vďaka priemyslu, IT a iných odvetviach, ale aj vďaka doláru ako hlavnej rezervnej mene a predovšetkým vďaka Svetovej banke), tak aj vojenským (NATO), presadzujú myšlienku demokracie - USA často sami seba menujú ako tvorcov demokratických procesov v autoritárskych režimoch, zatiaľ čo EU vystupuje väčšinou len v roli akéhosi komentátora, odporúčaťa.

2)² Dnes, v EÚ, čo určuje jej budúcnosť: právo alebo peniaze? Argumentuj-príkladuj.

3) Demokracia ako taká je staršia³ než kapitalizmus, ktorý de facto pochádza z demokracie. Najstaršie demokracie boli tzv. vojenské demokracie v období praveku. Kráľ alebo rada sa museli opierať o podporu dostatočne vplyvnej skupiny, ktorá bola mocnejšia ako zvyšok. V tomto prípade to boli bojovníci. Ten, kto mal na svojej strane najviac bojovníkov, mohol vykonávať moc. Princíp väčšiny nemusel nevyhnutne platiť, keďže títo bojovníci mohli mať bojovú hodnotu rôznu. Zvyšok komunity, ktorý nedokázal alebo nevedel túto skupinu ohroziť, sa do mocenského alebo rozhodovacieho procesu zvyčajne nezapájal. Už tu vznikalo väčšinové právo, teda, že väčšina má väčšiu moc ako menšina, čo je vlastne princíp demokracie. Kapitalizmus bežne označuje ekonomický systém založený na súkromnom vlastníctve výrobných prostriedkov a súťaži súkromných podnikov na trhu, a (sekundárne) tiež veľkej individuálnej podnikavosti, snahe o dosiahnutie zisku a systematickom reinvestovaní zisku. Kapitalizmus môže mať vo svojom rodnom liste rok narodenia 1609. V tomto roku bola založená v Holandsku prakticky prvá centrálna banka na svete s názvom Bank of Amsterdam. V tomto čase bolo Holandsko svetovou veľmocou číslo 1. Toto obdobie sa nazývalo holandský zlatý vek. A vtedy sa zrodili korporátne financie. Holandský kapitál sa preliadol v 17. storočí do Anglicka, kde vyvolal technologickú revolúciu. Holandský zlatý vek sa skončil a Holandsko sa už nikdy k svojej predchádzajúcej hegemonii vo svete ani len nepriblížilo. Tá anglická ale tiež netrvala príliš „dlho“. Kapitál z ostrovov sa prelieval v 18. a až do začiatku 20. storočia do USA. Aj ten začiatok 20. storočia je ohraničený jedným významným rokom a vzniku zatiaľ poslednej centrálnej banky USA s názvom FED v roku 1913. Trhové hospodárstvo, teda sloboda obchodu pochádza priamo z hodnôt demokracie. Najstaršia demokracia na svete bolo Anglicko, kde prvá komora parlamentu stála už v 13. storočí. Bank of Amsterdam, sa nechala inšpirovať ostrovmi, pri tvorbe kapitálu a korporátnych financií. Štruktúra banky vtedy, a v podstate aj teraz (a nielen banky, ale všetkých trhoch na celom svete) fungujú najvyššie články tak, ako fungovalo Anglicko v 13. storočí.

4) Netvrdil by som, že za krízou stojí konzumerizmus. Rovnako tak by som netvrdil, že veľkú úlohu zohrávala korupcia, aj keď ju určite nemožno obchádzať, respektíve vynechať. Môj názor je, že príčiny súčasnej „krízy“ siahajú do roku 1929 a teda do Veľkej hospodárskej depresie. Tá svojho času vyvolala nedôveru v bankové inštitúcie a spôsobila krach väčšiny z nich. Americká vláda sa vtedy postavila k riešeniu nesprávne, keď pomocou rôznych sociálnych fondov zaručila občanom istoty do dôchodku⁴. Nakoľko počet občanov neustále stúpa, dnes už vyše 300 miliónov, a rovnako stúpajú aj výdavky americkej vlády, verejný dlh USA už koncom minulého roka dosiahol 13 biliónov USD. Dôvodov, prečo si nemyslím, že za krízou nestojí práve konzumerizmus, je niekoľko:

25. FED nie je centrálna banka, ako je vo všeobecnosti vnímaná. Federálny rezervný systém nie je štátna inštitúcia, ale súkromná, a nevlastní žiadne rezervy, iba výhradné právo na tlačenie peňazí. A keďže ide o súkromnú inštitúciu, mala by sa tým podľa zákona dopúšťať trestnej činnosti.

26. Peňažný systém je vytvorený umelo, dolár od roku 1971, keď prezidentom Nixonom prišiel o zlatý štandard, neustále stráca na hodnote a vytvára inflačnú bublinu. Neustále vládne intervencie poškodzujú samoreguláciu trhu a ekonomické cykly, ktoré sa striedajú v pravidelných intervaloch.

27. Súčasná kríza nekončí, vlastne si myslím, že ešte ani poriadne nezačala. Pokiaľ sa bude pokračovať vo finančných balíkoch bankám, tzv. bail-outoch, situácia sa bude len zhoršovať. Dolár stále stráca na hodnote a a ťahá so sebou aj euro (euroval 2 a novela lisabonskej zmluvy len potvrdzujú, že súčasný systém je skôr socialistický ako kapitalistický).
28. Súčasná kríza⁵ sa ešte ani zďaleka nezačala. Pokiaľ vláda USA urýchlene nespraví kroky ku prijatiu účinného systému na stopnutie zadlžovania a samotnú redukcii dlhu verejných financií v horizonte 2 až 3 rokov, centrum hurikánu zvaného finančná kríza nastane do 5 až 10 rokov krachom Spojených štátov amerických, čo bude predstavovať dosiaľ nevídané a nepredstaviteľné následky⁶.
-

L. Závodský:

¹ Myslím, že Západ bol a je ovplyvňovaný kresťanstvom, ale je charakteristický aj tým, že oficiálne je skôr racionálny ako kresťanský. Oficiálnym náboženstvom západu bolo po väčšinu jej dejín skôr poznanie.

² Dnes – v EÚ – čo určuje jej budúcnosť: právo alebo peniaze? Argumentuj-príkladuj.

³ Kapitalizmus je trh (ostatné - ako filozof - úmyselne vynechám), a trh (dopyt-komodita-ponuka) je tu od Veľkého tresku. Aj prvé kmene-klany, aj prví neandrtálci, všetci naň reagovali – naň a v ňom – a boli aj sami jeho neoddeliteľnou súčasťou. Všetko je komodita, každý je produktom trhu. Aj demokracia: niekde je žiadaná, inde nie... Demokracia už s trhom počíta. Rovnako ako tyrania. Kapitalizmus je prirodzený aj vírusom, golfskému prúdu, snehovej búrke – to ho ale používam „voľnejšie“, nazvem to molekulárnou ekonómiou. Molekulárnym kapitalizmom.

⁴ Konzumerizmus bol a je tak za toxickým bankovaním, ako aj za vládnymi príkazmi zaručiť občanom „istoty do dôchodku“, či tlačéním „štartovacích peňazí“... Korupcia zas zodpovedá za nafukovanie, ktoré sa ťažko identifikuje a ešte ťažšie odstraňuje. Ťažko sa identifikuje aj preto, lebo naše poznanie (ekonomiky a jej potrieb) prichádza vždy až „po“ - aj preto veľmi ťažké posúdiť, čo už nafukuje a čo sa ešte vpája. Elasticita tu má toľko premenných, že sme asi naozaj odkázaní rešpektovať takzvané ekonomické cykly...

⁵ Načrtni všetky možné významy, ktoré jazyk pripisuje slovu kríza. Mne sa najviac páči ten, ktorý jej prisudzuje rolu prevodovky...

⁶ Napriek tomu skús namodelovať postkrízovú situáciu, bez katastrofického náteru – čo bude iné, inak, inde, atď.

M. Kucko:

2) v súčasnej situácii sú to skôr peniaze, hlavne v momentálnej dlhovej kríze. Právo je založené na medzinárodnom európskom systéme, s dvoma súdnymi dvormi v Haagu a Luxemburgu. Súčasný problémy v európskom parlamente sú MMF, Euroval, novelizácia Lisabonskej zmluvy, kvôli peniazom a nie právnemu systému.

3) Trh je miesto, kde sa stretávajú kupujúci a predávajúci, aby sa dohodli na kúpe a predaji určitého tovaru alebo služby za určitú cenu. Je to priestor, v ktorom si jednotlivé ekonomické subjekty vymieňajú výsledky svojej činnosti (napr. obchodný dom, trhovisko, burza). Trh je regulátorom a stabilizátorom ekonomického rozvoja. Je to súhrn rozličných nástrojov, foriem, mechanizmov a sociálno-ekonomických vzťahov. Navonok sa trh javí ako miesto, kde sa predávajú a kupujú tovary. Trh je možno charakterizovať ako proces, v ktorom sa realizujú ekonomické vzťahy medzi jednotlivými trhovými subjektmi prostredníctvom výmeny tovarov a služieb. Je to súhrn ekonomických procesov a vzťahov, ktoré vznikajú pri kúpe a predaji a majú vplyv na fungovanie trhu, výroby, rozdeľovania a spotreby. Vzniká tu interakcia ponuka – dopyt. Trh je súčasťou ekonomiky. Vznikol na začiatku spoločenského spoluzitia ľudí. Práve v tomto období vznikla deľba práce a ľudia potrebovali vymeniť svoje výrobky za iné. Po vzniku peňazí sa na trhu začali predávať a nakupovať tovary, ktoré si sami nemohli alebo nevedeli vyrobiť. Prvými trhmi boli

jarmoky a mestské trhy. Takto vznikali prvé konkurenčné vzťahy medzi predávajúcimi a trhové vzťahy tak dostávali všeobecný charakter. S rozvojom cestovania sa prekonávali aj určité obmedzenia a došlo vzájomnému prepojeniu a prelínaniu trhov. Postupne vznikali národné a medzinárodné trhy. Vznikom národného trhu rástol aj ekonomické postavenie štátu. Trh nie je len kapitalizmus, kapitalizmus je forma (typ) trhu, ktorý je momentálne v spoločnosti najrozšírenejší. Kapitalizmus sa ako forma trhu vyformoval až v demokratických spoločnostiach, respektíve, v spoločnostiach s prvými náznakmi ranej demokracie.

4) nesúhlasím s vami vo vašej krátkej zmienke ohľadom cyklov. Je pochopiteľné, že ako asi aj vy, tak aj množstvo svetových ekonómov cykly neuznáva, aj keď by sa rozhodne mali vziať aspoň do úvahy. Ekonomické (hospodárske) cykly sú nesmierne dôležité pri investovaní. Napríklad cyklus 20-10-5. Trh s cennými papiermi ovláda investičné trhy približne dvadsať rokov. Čím viac sa približuje dvadsiaty rok, tým vyššia je pravdepodobnosť krachu. Po ňom zostáva trh s cennými papiermi dolu asi desať rokov. Kým je trh dolu, investičný trh ovládajú komodity ako zlato, striebro, ropa či nehnuteľnosti, pričom asi raz za päť rokov nastane nejaká katastrofa. Od roku 1980 do 2000 bol investičný svet ovládaný trhom cenných papierov. Zdá sa, že aj katastrofy prichádzali raz za päť rokov. Udalosti ako zrušenie finančných a komoditných trhov alebo útok na WTC (Svetové obchodné centrum) v New Yorku v roku 2002 sa skutočne stanú tak raz za približne 5 rokov. Pokým berieme do úvahy cyklus 20-10-5, a rok 2002 ako päťročnú katastrofu, potom rok 2007 by mal byť rokom ďalšej katastrofy. Čo sa teda stalo v roku 2007?

6. August 2007 - americký hypotekárny ústav American Home Mortgage, jeden z najväčších poskytovateľov hypoték, vyhlásil bankrot.

9. August 2007 - francúzska banka BNP Paribas kvôli problémom na americkom trhu hypoték vyhlásila, že nemôže zhodnotiť aktíva vo výške 1,6 miliardy eur. ECB poskytla bankovému systému v Európe finančnú injekciu vo výške takmer 91 miliárd eur v snahe posilniť likviditu a stimulovať úverovanie.

10. Augusta 2007 - Európska centrálna banka (ECB) napumpovala ďalších 61 miliárd eur do medzinárodných kapitálových trhov.

13. Augusta 2007 - ECB uvoľnila ďalších 46,6 miliardy eur, čo bol tretí hotovostný príliv peňazí v celkovej sume 204 miliárd eur v priebehu troch pracovných dní.

Myslím, že netreba vysvetľovať aké udalosti nasledovali ďalej.

5) kríza môže byť začiatok, koniec, šanca, prevodovka, akcelerátor- katalyzátor (môj najobľúbenejší), kohútik, etc

6) modelovať postkrízovú situáciu je ťažké a ja nie som žiadny macher, aby som si s tým mohol dovoliť tu nejako machrovať. Každopádne, prešli zatiaľ len tri roky od začiatku krízy a banky v niektorých krajinách naďalej financovali rizikové projekty. Pokým budú mať istotu v štátnej záchrane či fúziách, kríza neskončí. Nemám krištáľovú guľu, ale dá sa predpokladať výstup grécka z eurozóny, pričom pred podobnou voľbou bude stáť aj Lisabon, ktorý nebude schopný vrátiť úver za akýchkoľvek zhovievavých podmienok. Situácia naberá na obrátkach aj v Španielsku, kde sa predpokladá oveľa vyšší schodok verejných financií aký vláda oficiálne priznáva. Na ceste k problémom je aj Taliansko, Maďarsko a mimo eurozóny aj Veľká Británia. V USA vláda Baracka Obamu zadlžovanie nezastavila, skôr naopak. V najbližších voľbách na budúci rok bude hrať prím hlavne ekonomika. Ak sa veci nezačnú meniť, krach USA naozaj nie je tak v nedohľadne, ako si mnoho ľudí myslí. Plánovaná reštrukturalizácia gréckeho dlhu bude musieť byť povinnosť, a ako eurozónu opustí Grécko, ku ktorému sa neskôr pridá Portugalsko, eurozóna môže stratiť dôveru investorov navždy.

L. Závodský:

...áno, trh nie je iba kapitalistický, ale súkromie a aj vlastníctvo boli-sú-a budú stavy vždy prudko relatívne, tak som to (nie celkom vhodne, priznávam) stotožnil. Poviem teda iba toto: 1. Trh je všadeprítomný, 2. Demokracia + kapitalizmus = konzumerizmus, 3. Demokracia + plánované hosp. = korupcia, 3. Súčasnú krízu však nespôsobil kapitalizmus, ale demokracia.

Esej na 2 strany (alebo 1000 slov) na tému: "Boh pravdepodobne
neexistuje."

- na začiatok: s témou môžeš súhlasiť alebo nesúhlasiť
- obhajuj, rozvíjaj, polemizuj, kritizuj, analyzuj
- vieš o tom, že k Boha/ bohov/ božské môžeme vnímať: teisticky, deisticky, panteisticky a ateisticky
- vieš aj o tom, že vieru má každý, len ju nemusí „investovať“ „do“ Boha
- vieš aj o tom, že je rozdiel medzi Bohom/ bohmi/ božským, náboženstvom a cirkvou
- vieš aj o princípe negatívnej teológie: Boha/ bohov/ božské nie je možné spoznať (ani rozumom, ani skúsenosťou), jednoducho poznanie a viera sú odlišné „inštrumenty“
- poznáme aj mysticismus, ktorý je veľakrát v rozpore s cirkevným chápaním Boha/ bohov/ božského
- poznáme takzvaný bohémsky životný štýl
- poznáme aj mágiu, animizmus, atď. - to veru tiež nie sú „projekty“, ktoré by neboli pre cirkvi aj náboženstvá konkurenciou, čo sa viery týka
- taký Epikúros zasa tvrdí, že bohovia do nášho sveta (bez vyzvania) nezasahujú, žijú (vraj) medzi svetmi
- vieme aj o tom, že Osud a Boh/ bohovia/ božské nemusia byť to isté, veľakrát sú bohovia „nažive“ práve z vôle Osudu
- tlčhuba a voľnomyšlienkar Voltaire zasa hovorí, že keby Boh nebol, museli by sme si ho vymyslieť
- niektorí psychológovia hovoria o Bohu/ bohoch/ božskom ako o projekcii
- poznáme ale aj dôkazy božej existencie - Anselmov a Tomášov, napríklad
- niektorí kreacionisti hovoria, že evolúcia je boží „program“, jeden z jeho plánov
- ďalšie dôležité pojmy: svätosť, osvietenie, extáza, modlitba, meditácia, kontemplácia, spiritualita, čarodejníctvo, energia, hmota, emanácia, stvorenie, sloboda, predurčenosť, milosť, smrť, atď.

(LZ)

Slavomíra Kochová:

Prechádzam sa námestím, v úvode nášho letopočtu... Nemôžem uvažovať nad životom, nemôžem rozmýšľať nad sebou, ani nad svojím šťastím. Ved' ako by som aj mohla. Och, Bože, pomôž mi!

Nepomohol...

Som prenasledovaná, obmedzovaná, vzdiaľujem sa ostatným aj sebe a čaká ma smrť. Ale prečo?! Lebo som sa ohradila a povedla nahlas, že mi Boh nepomohol? A teraz ma súdia v jeho mene? Ľudia!? Kde je teraz!? Ved' sú schopní pripraviť ma o život bez toho, aby sa ma niekto niečo pýtal a ani On sa neozýva... Tak, kde je? Je vôbec?!

- 1. *...čo máš proti Bohu?! Ved' On nemusí byť tým, za koho ho máš, čo od neho očakávaš, akého ho hlásajú či odmietajú... Môže byť všade, vo všetkom, nemusí byť Bohom človeka, ani milostivým, ani láskavým. A predsa môže byť!* (prihovoril sa mi môj vnútorný hlas).

- *Jeden veľmi známy človek raz povedal, že všetko vplýva na všetko, že všetko so všetkým akosi súvisí. Slovo, ktoré toto tvrdenie označuje, je pre mňa panteizmus. Ja panteizmus neodsudzujem...nemám nič proti nemu, len z duše odmietam názor, že to Boh žiadal od ľudí, aby vraždili a odmietam aj to, že tí ľudia si neboli vedomí toho, čo robia. Existencia takéhoto Boha je prostriedok..., špinavý prostriedok cirkví, ktoré kvôli nemu vyvraždili mnoho ľudí, všade vo svete...! To oni ho posadili na trón a tak vysoko, že sa na neho dá vyhovárať ešte dodnes...* (moja reakcia)

„Tak kde je Boh?!“ – Otázka kladená celé stáročia. Nedokážeme sa jej vyhnúť, najmä keď sa niečo pokazí, keď niečo veľmi chceme a nevyjde nám to. Ak o Ňom začneme preto pochybovať, sme za to odsúdení, trestaní, sme málo hodnotní. A ľudia aj cirkev konali toľkokrát v mene Božom a ich konania boli toľkokrát otrasné! To cirkev aj jej konanie vždy nútili ľudí k pochybnostiam, k útekom... Prúdenie života a nespočetné množstvo svetových objavov cirkví dlho utláčala. Kedysi nevysvetliteľné sa však stalo známym a ľudia boli zrazu voľní. Prestali byť vďační tomu, koho nikdy v živote nevideli a asi ani necítili...

- 2. *...odmyslím cirkev, sväté knihy, náboženstvá - čo ostane ?* (pýtam sa teraz ja, samej seba)

- *Keby sme z diania na svete odstránili cirkev a knihy, ktoré dávajú veriacim silu a orientáciu, nastal by pravdepodobne obrovský chaos...Dajme tomu, že 60% obyvateľstva na svete sú veriaci....svoje skutky, činy a aj myslenie si v podvedomí preberajú s Bohom a pri tom sa opierajú o svoje knihy, preto, aby to bolo v súlade so svätým zákonom, teda s niečím vyšším...Myslím, že mnohých práve toto drží pri živote a dáva im zmysel prečo žiť, či nechať žiť. Milióny veriacich odchádzajú do Vatikánu na to, aby si vypočuli slová pápeža, ktorého mnohí z nich považujú za Boha. Verte mi, že keby im tento človek povedal, nech všetci skočia z mosta, že to im zaručí lepší život, tak oni skočia. Myslím, že ten človek a celá tá organizácia, zvaná cirkev, si ani zd'aleka neuvedomujú, akú majú moc... Keby tu však neboli, asi by sme aj my ostatní, boli-žili na trochu inej úrovni, keďže ich je toľko, čo bytostne potrebujú...* (moja reakcia)

Myslela som na to veľmi dlho, až pokým som nezaspala na lavičke. Keď som sa prebrala, tak som zbadala, ako môjho brata sledujú 3 bieli jazdci na koňoch. Bol slabý. Uštváli ho skoro na smrť a nemohol sa už ani pohnúť. Dívali sa mu do tváre a jednoducho ho zabili...Ale prečo on? Utekala som za ním, muži sa na mňa pozreli a zasmiali sa, že oni sú Jeho poslovia a toto bol trest Boží a oni môžu... Udreli ma, a potom si už na nič nepamätám...

- 3. *...ako sa stať Bohom?* (snívalo sa mi a toto bola čias otázka)

- *Myslím si (už som hore), že stať sa Bohom je zbytočné. Práve kvôli tomu, že keby som aj spravila množstvo nevysvetliteľných a mocných skutkov, takých, ktoré by možno aj zachránili svet, aj tak budú ľudia d'akovať iba Bohu za to, že ma im poslal. A verím tomu, že ani pred 2000 rokmi by to nebolo inak, možno by som to však bola ja, ktorá by ľudí pobláznila natoľko, že by kvôli mne vraždili, hoci sama by som bola proti...*

Žijeme v 21. storočí, vo svete, v ktorom pre Boha nie je miesto...Znie to zaujímavo a smiešne...je miesto...Miesto v našom srdci? Vedľa nás na lavičke? S kým sa rozprávame, keď tam tak sedíme sami? Bavíme sa sami so sebou? Utešujeme sami seba? Kto nám dáva rady ako pokračovať?

Nevieme...Pravdepodobnosť existencie Boha sa vytráca deň po dni. Ja som pred dvoma rokmi v Boha verila, ale už pochybujem...Každý deň mi to vyvracia veda, na skoro všetky moje vnútorné otázky som sa naučila odpovedať si logicky a nič ma pri tom už nestraší, nenaháňa... Vstávame ešte ráno s myšlienkou na Neho, ako kedysi, naše babky? Nie! Oni jednoducho nevedeli, nemali ani tušenie o niečom takom, ako je látka a forma, molekuly, častice, rovnice... Odmietali pomoc lekárov, s tým, že ich Boh zachráni...a zachránil?! Nie... Skoro nikdy... Myslím si, že existencia Boha sa postupne celkom vytratí. Ja v Boha už skoro vôbec neverím. Aj keď by som zo srdca chcela, ale už nemôžem. Môj rozum mi to nedovolí. Neodvážim sa však odsudzovať ľudí, ktorí v Neho úprimne veria, alebo naivne dúfajú, lebo ten, kto v nič neverí, nevie, o čom rozpráva. Aj tak si ale myslím, že to On odchádza od nás, z nášho vnútra...

- 4. ... *kam odchádza?! Prečo?* (ešte raz sa pýtam samej seba)

- (premýšľam a odpovedám si) *Odchádza z nás plynutím času... Ved' ako môže naša viera v Neho ostať stále taká silná, keď naši vedci už odhalili, ako vznikla Zem, nebo...? Ako sme vznikli my. Ja ich za to milujem...a myslím to vážne. Nikdy by som nechcela žiť v nevedomosti. Boh je v nás možno už len ako pojem, istota, keď nefunguje rozum, nechcená posledná možnosť. Môžeme momentálne veriť tomu, že sme ľudia z rázcestia – pamätáme si na niečo, ale neveríme tomu...*

Kristína Gáliková:

Možno to zapríčinila všemohúca osoba odniekiaľ tam zhora. Možno to bola iba jedna z mnohých myšlienkových asociácií, ktoré počas spánku dynamicky pracovali. Myslím, že s odpoveďou mi nikto nepomôže, pretože teórii je mnoho a ja som mohla iba otvoriť okno do ďalšieho fantasy sveta. Nemusím sa nad tým zamýšľať, pretože čo ak všetko, v čo verím a neverím, je nepodstatné a môj život je len farebná vzdušná bublina, ktorá praskne zajtra alebo až o niekoľko rokov? Kto však vytvoril môj začiatok a kto má tú drzosť, držať ihlu blízku nad mojou hlavou?

Tá nočná mozgová či naopak nadprirodzená asociácia prebiehala asi takto.

Nedávno som mala sen. Bola som v ňom presne taká istá ako v skutočnosti a v jeden slnečný nedeľný deň som mala namierené do kostola. Sama som nechápala, kam vedú moje kroky, pretože táto budova nepatrí u mňa medzi tie najnavštevovanejšie. No proste...prišla som tam. Všade bolo veľa ľudí rôzneho veku a vizáže. Poviete si, že na tom nič nie je. Pre mňa však bolo gros to, čo som videla. Okolo mňa boli fľaše plné alkoholu. Vodka, domáce pálené, víno. Hotový bar a drogový raj, kde zo všetkých strán bolo cítiť marihuanovú stopu. Nedala som sa dlho prehovárať a pridala som sa k početnej skupine ľudí, pri ktorých som mala istotu, že sa správajú rovnako v kostole ako aj za jeho bránami.

Ako sme si tak vychutnávali prudké ľudské šťastie spôsobené chémiou, cítila som niečiu prítomnosť, no nedýchal mi za plecom. Neskôr som mala možnosť uvidieť, ako na túto kostolnú zostavu hľadí jeden pár veľkých očí. Nepozeral priamo, ale celoplošne.

Možno to bol príznak psychotropie alebo skutočný pohľad na niekoho...Boha? Pozoroval nás bez náznaku odsudzovania a kypel šťastím, keď sme ako ľudský druh vytvorili elektráreň na radosť, na vnútornú silu nákazlivú ako chrípka. A ja som pochopila, že sa nemusím báť.

Svet akoby sa rozdelil na dva tábory, ktoré nevedia nájsť spájací bod, pretože ich oddeľuje iba jedno tvrdenie. Je či nie je? S jedným tvrdením som si však istá, pretože v pozadí sa skrýva istá milá a zároveň mäúca slečna, ktorá nám vždy hoci aj v krajnej situácii ukáže v diaľke svetlo. Viera.

Boha nepovažujem za najväčšiu prekážku. Skôr za niekoho, kto je ochotný podržať nás v krušnej chvíli. Na druhej strane si myslím, že je to egoista a starec, ktorý sa popod fúzy škodoradostne smeje do tváre nám, precitliveným smrteľníkom, keď nehráme podľa pravidiel, ktoré sú stanovené tak, že si občas, (každý deň) v duchu povieme, že neurobiť hriech by bolo hriešne.

Občas sa mi zdá, akoby sme sa pri určitom type viery museli stále utvrdzovať, či skutočne veríme. Hlavne, čo sa týka jeho. Jeden deň nás urobí najšťastnejšími ľuďmi na svete a keď sa ráno zobudím plná radosti a sviežosti, hoci je vonku upršané počasie, v škole sa dozviem, že prepadám alebo že môjmu bližnému už veľa času neostáva a to, že sa s ním nemienim tak skoro rozlúčiť, mu je už jedno.

Ja osobne v Boha verím. Nevytrubujem to do sveta, neobhajujem ho na verejnosti a dokonca z času na čas ticho pritakávam neveriacim. Nevie, prečo sú títo ľudia ateisti a k tomuto problému mám len pár teórií, pričom niektoré môžu byť scestné, alebo že by aj trochu blízko pravdy?

Ateisti majú asi o jednu starosť na tomto svete menej. Netrápia sa, či ich niekto sleduje, nepoznajú objekt vyššieho bytia, ktorého by sa mali báť. A ten objekt je práve Boh.

A tak ako my bojujeme so svojim nepriateľom, aj viera a nádej, ktorá je spojená s pozitívnou predstavou, čelí na druhej strane sile racionalizmu. V tomto bode dávam za pravdu ateistom, hoci svoj postoj k Bohu som prejavila a poukázala na seba ako na veriacu. Už len kvôli istej inštitúcii, ktorá sa sama chová ako jeden veľký nadčlovek, zložený z mnohých buniek odetých v kňazských rúchach. Neveriaci sa nemusia obávať cirkvi, hoci ona bude mať okolo úst bielu penu ako besný pes. Zatiaľ čo môžu ateistov trápiť iné problémy, tí praví veriaci občas chodia spať so strachom, že sa od nich nedostavil výsledok a činy, ktoré táto všemohúca inštitúcia nadelila. Strašia ich obavy. Čo by na to povedal Boh alebo ako by sa na to pozerali Oni?

Trápiť sa budem dovtedy, pokiaľ neodhalím prázdnu tabuľku v truhlici ako skrytý poklad niekde v odľahlom kúte záhrady, do ktorého si sama spíšem, čo je pre mňa dobré a čo nie. Sužovať sa môžem aj s Bohom aj bez neho. Závisí to od môjho rozumového a intuitívneho úsudku, čomu dám za pravdu, komu budem veriť a koho hluchoch počúvať a slepo nasledovať, iracionálne veriť pochmúrnym a demagogickým vetám, ktoré vychádzajú z úst niekoho, kto tak ako my je stratený vo vlastnom hľadaní sa, i keď si myslí, že jeho slová sú vyššie nad Božie.

Vo svojom momentálne skeptickom vnútri ma však neustále, v rámci tohto nočného písania páli myšlienka, meniac sa na bezzvučné slová, že či náhodou sebavedomých ateistov netrápi strach. Z niekoho nepoznaného, kto by mal schopnosť meniť ich rozhodnutia a cesty, po ktorých sa však oni už dávnejšie rozhodli kráčať. Postavili si vysoký múr a naschvál stratili kľúče od náradovne, kde by sa našli nástroje na ich zbúranie.

Tak sa teda pýtam...musíme niekoho zavrhnúť a mať v hlave znak mínusu? Som presvedčená o tom, a je to pre mňa silné tvrdenie, že nemusíme. Či už s Bohom alebo bez neho, môžeme robiť všetko na svete. Môžeme byť šťastní, úspešní, divokí, hoci práve pri tomto slovíčku je vyššia Božia sila alebo čisto racionálna červená stopka akási pomyselná hranica, ktorá nás našťastie brzdí a my v poslednej chvíli nespádame do čiernej diery, odkiaľ schodíky hore neexistujú. Nikto nám nechce zle. Najväčším nepriateľom sme iba my, prchkí jedinci, večne hľadajúci koniec labyrintu. Predátori a obeť spoločenskej džungle. Nie je tu nikto, koho by sme sa mali báť, tak, že to vyústi do diagnózy žalúdočných vredov.

Viete, ja sama netuším, kto sa za všetkým skrýva. Je to ako teória, pri ktorej dedukujeme, že toto všetko okolo nás môže aj nemusí pochádzať od jedného budovateľa. Postavil pevné hradby, dosadil figúrky, no možno sa prestal o ne zaujímať hneď po kolaudácii.

Denis Cáder:

Existuje Boh? Je zaujímavé, koľko pozornosti sa venuje tejto otázke. Posledné prieskumy ukazujú, že viac ako 90% ľudí na svete verí v existenciu Boha alebo nejakej vyššej moci. Ale akosi situácia je taká, že tí, čo veria, že Boh existuje sú zodpovední za dôkazy o tom, že Boh naozaj existuje. Ja osobne si myslím, že by to malo byť naopak, pretože nech už si sv. Tomáš Akvinský či Anselm z Canterbury alebo ktokoľvek iný myslí v čo chce – pochybnosti majú vždy len tí, čo ho chcú spoznať. Viera im to plnohodnotne neponúka, teda vo vzťahu k jeho existencii.

Akokoľvek, existencia Boha nemôže byť dokázaná ani vyvrátená. Biblia dokonca hovorí, že musíme vierou prijať fakt, že Boh existuje: “Bez viery však nie je možné ľúbiť sa Bohu. Lebo ten, čo pristupuje k Bohu, musí veriť, že Boh je a odplatí hľadajúcim Ho” (Židom 11:6). Ak by Boh chcel, jednoducho by sa ukázal a celému svetu by dokázal, že existuje. Ale ak by to urobil, už by nebola potrebná žiadna viera. “A Ježiš mu riekol: 'Pretože si ma videl, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli a predsa uverili'” (Ján 20:29). Alebo ešte aj tak, že poznanie Boha si treba zaslúžiť, nie všetkým bude umožnené ho poznať, no intelektuálne sa namáhať je pravdepodobne márne. V každom prípade je pravda o Bohu iná, než pravda o ...napríklad atómoch alebo fyzikálnych prvkoch, ktoré sú stále, nemenné atď. Preto je pravdepodobnosť, o ktorej hovorí T. Dawkins, možno ekvivalentom vo vzťahu k jeho existencii.

To však neznamená, že niet žiadnych dôkazov o Božej existencii. Biblia hovorí: “Nebesia rozprávajú o sláve Božej a dielo jeho rúk zvestuje obloha. Deň dňu oddáva zvesť, noc noci podáva poznanie. Niet reči, nieto slov, nepočuť ich hlas. Ich zvuk sa nesie po celej zemi a ich slová až na okraj sveta” (Žalm 19:1-4). Pohľad na hviezdy, pochopenie nekonečnosti vesmíru, pozorovanie divov prírody, nádhera zapadajúceho slnka – všetky tieto veci ukazujú na Boha Stvoriteľa. Ak tieto nestačia, dôkaz existuje ešte aj v našom srdci. Kazateľ 3:11 nám hovorí, “...On vložil večnosť do srdca človeka...” Je niečo niekde hlboko vnútri našej bytosti, čo cíti, že je ešte niečo viac ako tento život a niekto, kto presahuje tento svet. Intelektuálne môžeme popierať toto poznanie, ale Božia prítomnosť v nás a cez nás neprestáva. Napriek všetkému tomuto nás Biblia varuje, že niektorí budú navždy popierať Božiu existenciu, “Blázon hovorí vo svojom srdci: ‘Niet Boha.’” (Žalm 14:1). Možno je blázon ten, ktorý vsadil všetko len na jeden krst a jeho srdce zostalo nevyvinuté a možno je práve ten symbolický „akt“ predurčuje ľudí ku viere v Boha.

Druhým logickým dôvodom Božej existencie je kozmologický dôvod. Každý dôsledok musí mať príčinu. Celý vesmír a všetko v ňom je dôsledkom. Musí byť niečo, čo spôsobilo, že všetko vzniklo. V konečnom dôsledku musí byť nejaká prvotná “príčina”, ktorá spôsobila, že všetko ostatné vzniklo. Táto prvotná príčina je Boh. Boh musel riadiť prvé popudy vzniku sveta a ten prvý zhuk atómov musel byť niekým riadený. Čo dalo týmto atómom dôvod pre reakciu? Keďže vieme, že každá akcia vyvoláva reakciu, prvopočiatok existencie hmoty možno za určitých okolností prisúdiť Božskému zásahu.

Štvrtý dôvod je známy ako morálny dôvod. Všetky kultúry v dejinách mali určité zákony. Každý má zmysel pre rozoznávanie dobra a zla. Vražda, klamstvo, krádež a nevera sú takmer univerzálne odsudzované. Odkiaľ pochádza tento zmysel správneho a nesprávneho, ak nie od Svätého Boha?

Ľudia hovoria, že neveria v Boha, lebo to nie je “vedecky” dokázané. Skutočným dôvodom je, že keby pripustili, že Boh je, museli by tiež uznať svoju zodpovednosť pred Bohom a potrebu Božieho odpustenia (Rímskym 3:23; 6:23). Ak Boh existuje, potom sme pred Ním zodpovední za naše skutky. Ak Boh neexistuje, potom si môžeme robiť čo chceme bez toho, aby sme sa starali, že bude Boží súd. Verím, že z tohto dôvodu toľkí lípnu na evolučnej teórii – ako alternatíve k viere v Boha Stvoriteľa. Boh existuje a nakoniec každý tuší, že On existuje. Už len fakt, že niektorí sa s toľkou agresiou pokúšajú vyvrátiť Jeho existenciu je argumentom v prospech toho, že je. Tento prípad je zrejmy a väčšina veriacich sa rozdeľuje na niekoľko skupín. Je mnoho veriacich, ktorí nie sú úplne presvedčení o ich viere, avšak „neveriaci“, alebo tí, ktorí neuznávajú Boha im často predkladajú tento argument. Prečo pochybovať o dobre a zle? Je zrejme, že obe v dnešnom svete máme. Kto je pôvodcom dobra? Otázky, na ktoré máme rôzne odpovede, najčastejšie sa stretávam

s odpoveďami, ktoré chceme overiť našimi zmyslami... vecami. Avšak, nie vždy sú VEDCI tí, ktorí nám vedia poskytnúť stopercentnú pravdu. Zoberme si príklad vedcov v polovici 18. storočia. Nemali také poznanie, mýlili sa. Dnešní vedci viacero poznatkov z minulosti vyvrátili, dementovali ich pravdivosť. Čo keď budeme mať za niekoľko desaťročí iné poznanie, a aj súčasné vedecké štúdie budú spochybnené, alebo úplne vyvrátené. Zostáva len na každom jednom z nás, na akú stranu sa prikloníme.

Dovoľte ešte jeden posledný argument v prospech Božej existencie. Ako viem, že Boh existuje? Viem, že Boh existuje, lebo s Ním hovorím každý deň. Jeho reč ku mne nie je počuteľná, ale cítim Jeho prítomnosť, Jeho vedenie, poznám Jeho lásku, túžim po jeho milosti. Skúste si predstaviť vesmír bez Božej existencie? Skúste si predstaviť dnešný svet, rodinu, vzťahy, prácu? Jednoducho všetko... Prečo by som mal byť dobrý, morálny, čestný? Keby tu nebola Božská existencia? Okrem nejakého všeobecného benefitu a spoločenského statusu by som nemal dôvod správať sa dobre, morálne.

V mojom živote sa udiali veci, pre ktoré niet iné vysvetlenie, jedine, že Boh ich učinil. Boh ma zázračne zachránil a zmenil môj život tak, že nemôžem inak, len uznať a chváliť Ho za Jeho prítomnosť. Žiadny z týchto dôvodov sám osebe nemôže presvedčiť nikoho, kto odmieta uznať to, čo je take zjavné. Nakoniec, Božiu existenciu prijímame vierou (Židom 11:6). Viera v Boha nie je slepým krokom do tmy, je to bezpečné vkročenie do jasne osvetlenej miestnosti.

Denisa Gallová:

[Inšpiráciou k vytvoreniu môjho názoru boli kniha Stratený symbol (Dan Brown) a film The Secret (2006)]

Rozhodujúcou otázkou k tejto téme je pre mňa otázka „čo/kto vlastne Boh je“? Ak Boha berieme ako niečo nadľudské mimo nášho sveta, čo určuje náš takzvaný osud, ako niekoho, kto oslobodzuje našu dušu a dovoľuje nám vstúpiť do „neba“ ak poslúchame jeho prikázania, v tom prípade musím byť veľmi negatívna a dovolím si tvrdiť, že tento obraz Boha neexistuje a bol vytvorený človekom, ktorý nedokázal hľadať silu v sebe aby ovplyvnil to, čo sa deje okolo neho, v jeho živote, či priamo v ňom, a potreboval externú náhradu svojej zodpovednosti, odôvodňovania, hľadania významu, či istého poriadku vo veciach okolo nás.

Podľa mňa však existuje iný druh „Boha“, taký bežný a taký častý, že ho väčšina ľudí dokonca úplne ignoruje. Sú mu tak blízko, no ako obmedzení sa boja nahliadnuť do podstaty a radšej ju hľadajú niekde mimo. Ja verím, že Boh je v každom z nás. Každý človek má v sebe Boha, on sám je Bohom, môže ovplyvňovať tzv. osud svojou vlastnou vôľou a nie vôľou toho externého Boha je za to zodpovedná.

Dokonca dovolím si vypichnúť Bibliu, ktorá tiež tvrdí, že Boh stvoril človeka na obraz svoj – z čoho mi logicky vyplýva, že ak Boh stvoril bytosť takú, ako je on sám, zákonite aj táto bytosť je božská = je Bohom. Taktiež Biblia tvrdí „hľadaj Boha v sebe“. Ak je Boh v nás, je našou súčasťou, tým pádom sme to my sami, kto sú Bohom.

Z hľadiska fyzikálneho... Boh je náboženstvom opisovaný ako nekonečný, všadeprítomný, nemôžeme ho zničiť, ani stvoriť, je pôvodom všetkého. Moja otázka je – Čo je energia? Je základom všetkého, čiže je všadeprítomná, nemožno ju zničiť (len zmeniť jej formu), a z tohto všetkého vyplýva, že je nekonečná. Čiže energia = Boh. Lenže energia je niečo, z čoho sme aj my sami. A nie len naše fyzické telo, ale aj naše myšlienky. Na základe experimentu sa dokázalo, že naša myšlienka svojou energiou vie ovplyvniť energiu iných častíc, na ktoré sa zameriava. Bolo to dokázané tak, že pri procese mrznutia ľadu človek, ktorý bol negatívne naladený sa sústredil na

tento ľad a jeho čiastočky–molekuly, zamrzol v nepravidelných útvaroch. Pričom človek, ktorý bol v rovnakej situácii, ale myslel veľmi pozitívne ľad ovplyvnil tak, že zamrzol v pravidelnej stavbe molekúl. Teraz si predstavme, že VŠETKO okolo nás je predsa z týchto molekúl, z tejto energie... a teraz vieme, že sme schopní priamo ovplyvniť túto energiu, tak prečo by bolo nemožné zmeniť ju v iných veciach? Vo väčšom množstve? Ak je toto fakt, prečo by potom človek nebol schopný ovplyvniť vlastného Boha, keďže aj Boh je energia?

Barbora Králiková:

Život je krásny, jedinečný, plný všelijakých túžob, prianí, snov, zároveň je však nevyspytateľný, plný prekážok a ciest, ktoré musí človek podstúpiť na svojej púti...

Je to len Osud alebo Boh, ktorí ohraničujú náš život?! Dokonca ho robia ťažkým a veľakrát aj nešťastným. Alebo práve naopak – Oni nás stvorili a chránia nás, prinášajú nám slobodu a voľnosť...?

Čo je to vlastne Osud? Je to **moc**, ktorá má všetko pod kontrolou. Je to hlavná **sila**, nadriadená všetkému, dokonca i **bohom** (Bohu), ktorí naň, či pri ňom, prisahajú. Ale čo je potom Boh (božské)? Je nazaj taký potrebný v našich životoch? Veď mnohí z nás ho ani nepočuli, ani nezažili, ani ho necítili a ani sa ho neboja. Mala by to však byť bytosť, ktorá je vládcom alebo stvoriteľom sveta. Ako zvyknú ľudia často hovoriť - Božie mlyny melú pomaly, ale isto. Božie mlyny alebo skôr mlyny Osudu?

To Osud akoby každému prideliť jeho určenie a moc. A Boh potom „pravdepodobne neexistuje“ pre toho, kto sa uviedol z perspektívy večnosti Osudu, nie božieho stvorenia a božích prianí. Všetko nám potom určuje Osud - aj Boha - či nie? Veď existovali a určite aj existujú ľudia, ktorí dokážu pohliadnuť aj ponad Stvoriteľa. Nepotvrdzujú nám túto možnosť čarodeji, mystici, či proroci všetkých čias? To, že by som Boha mohla takto eliminovať, naznačuje už aj Epikuros... Možno to však nie je dôvod na oslavu, a možno predsa len väčší, ako plakať nad jeho zmiznutím, hoci osud vôbec nemusí byť prívetivý a taký, aký by sme si ho želali.

Sú chvíle, kedy človek pociťuje vo svojom vnútri dokonalé šťastie spojené s najkrajšími pocitmi. Čím to je spôsobené, alebo kým umožnené? Osudom alebo Bohom, človekom samotným, alebo inými ľuďmi, rastlinou, zvieratom, kameňom, vetrom? Všetko nám dokáže prinášať duševnú rovnováhu! Boh je vlastne konkurencia pre každého človeka a bolo to tak vždy, veď už od počiatku sveta si ľudia robili, čo sa im chcelo. V istom ponímaní sa hovorí, že konkurencia je prospešná, pretože dané bytosti sa môžu vypracovať tam, kam chcú. Aj Boh je symbolom takého dobrého konkurenta, pri ktorom sa snažíme vynikať a stále napredovať v tom, čo nás baví. V živote je to také isté, keď vidíme, že sa nás snaží niekto manipulovať, zvádzať, usilujeme sa čo najskôr dostať sa spod jeho nadvlády a stať sa lepším, ako je on.

V dávnej minulosti si ľudia nemuseli vymýšľať bytosti, ku ktorým sa mohli utiekať v ťažkých chvíľach, ako sa to občas hovorí, pretože to za nich urobil Osud, oni sami by to aj tak nedokázali. Vtedajší ľudia svoje duše pred Bohom iba otvárali, a tak trochu boli ako sivé myšky, nasledujúc jedná druhú, nedokázali sa už odpútať od davu a ich výnimočnosť nemohla vyniknúť. Dnešná viera už nie je taká silná ako kedysi, ani tu a ani tam, na východe. Ľudia svoje duše majú skôr zatvorené, svoje cestičky k Bohu už tak nemajú vyšliapané. Venujú sa radšej iným veciam, ktoré sú v živote pre nich dôležitejšie.

Hovorí sa, že život je iba nezmyselný príbeh, ktorý rozpráva blázon. Nie je to ten Boh, ktorý má riadiť náš život? Nie je on tým bláznivým rozprávačom? Oproti Osudu pôsobí naozaj skôr ako zlý duch!... Descartesov zlý duch...?! Boh v dnešnom svete už pravdepodobne naozaj neexistuje, pretože v mestách, v uliciach a aj vo filmoch a knihách je priveľa násilia a to by on – Boh -

nedopustil. „**Boh** je mŕtvy a vy ste ho zabili! Ako sa utešíme? Zavliekli ste ho do svojich chrámov a tam ste ho zabili!“ (Nietzsche). Ľudia svojimi skutkami, činmi a myšlienkami Boha zabili, pretože nedodržiavajú vôbec žiadne jeho zákony a prikázania. Zabudli na neho. Aj keď chodia do chrámov a modlia sa vonku, na uliciach, medzi nami, aj tak naďalej páchajú zlo, ktoré Bohu neprospieva. A tak sa často ľudia nechávajú zviest' diablom, ktorý im prináša nepoznané veci plné rozkoše a poznania, ktoré ich naplňujú. „**Diabol** má tú najširšiu vyhlíadku na **Boha**. A preto sa od neho drží tak ďaleko. Diabol, ako najstarší **priateľ poznania**.“ (Nietzsche). Diabol často oslepí človeka niečím krásnym, niečím nepoznaným, čo sa človeku zapáči. On je náš najlepší priateľ, aj keď je nepriateľom Boha. Diabol je však tiež aj našim konkurentom. Tak aj on viacej berie, ako dáva, a preto mi inak nepríde, ako veriť v seba, a predsa iné neodmietaf, zachovať však istú rovnováhu, ostať pritom šťastná, slobodná a byť spravodlivou bytosťou. Boh a diabol sú najväčšími konkurentmi, medzi ktorými je túžba získať si na svoju stranu čo najviac ľudí.

Jeden múdry človek raz povedal: „ Ži svoj život tak, ako vieš, ako uznáš za vhodné a nie tak, ako ho žijú druhí. Kráčaj vlastnou cestou útrap a nepočúvaj reči iných, pretože oni chcú možno to isté, ale nemôžu to mať.“ Preto žime tak, aby každá naša sekunda v živote bola jedinečná a ničím nezameniteľná.

Oliver Šalaga:

Boh, pre niekoho najvyššia bytosť, pre niekoho vykupiteľ, pre niekoho výmysel. Pre mňa ? Pre mňa to je prostriedok človeka, ktorým si chce nájsť spôsob akým si vynahradiť skutky, udalosti a veci, ktorým nerozumie, nie je schopný ich splniť alebo nedokáže ich. Môže byť nástroj ako ovládnuť ľudskú myseľ i telo. Ja ho vnímam viac pozitívne, ako imaginárneho pomocníka človeka. Je tu, aby nám dával nádej a schopnosť vyrovnaf sa z vecami s ktorými by sme to nedokázali bez práve jeho pomoci. Dá sa vôbec odpoved' na otázku existuje alebo neexistuje Boh ? Tým sa zaoberá veda, nie náboženstvo. Náboženstvo nám môže pomôcť v našom rozhodnutí. Viera je otázka rozhodnutia jednotlivca. Podľa evanielikov je človek prach a Boh mu napomôže aby sa stal človek plnohodnotným. Dá mu dušu. Boh nie je pánko sediaci na oblaku ale niekoho otec, matka, patrón. Je to niekto, na koho sa každodenne môžeme obrátiť. Človek nevyhľadáva Boha, Boh hľadá človeka. Každý si individuálne predstavuje pojem Boh. V rôznych náboženstvách sa Boh vyskytuje v mnohých podobách a mnoho mien, napríklad, v islame Alláh, v judaizme ako Adonai, El Elion alebo Jahve. Všetko to je ale podľa mňa jedna vec, osoba? Ktorou chcú isté skupiny ľudí ovládať masy. Slovo Boh sa vyskytuje hlavne v kresťanstve ako koncepcia absolútnej lásky, úcty, moci, dokonalosti, dokonalé stvorenie. Čo ak Boh je večný, žije stále a je vždy prítomný, je na každom mieste, v každej mysli, ale pritom nie je na žiadne miesto viazaný. Svojou božskou silou preniká do duše každého veriaceho. Boh je kresťanstve stvoriteľom všetkého, prameň života. Boh vytvoril Svet z ničoho. Boh ale nie je v kresťanstve nedosiahnuteľný . Človek sa k nemu môže dostať spasením. Celý prirodzený človek je smrteľný a skazený, dokiaľ nie je obnovený znovuzrozením v Kristovi. Čo ak sme to, čo hovorí budhizmus ? Čo ak sme všetci Bohovia? Občas sa jednotlivec cíti ako Boh. Môže si človek zariadiť „dokonalý“ život aby sa priblížil Bohu ? I keď na chvíľu, je to možnosť, je to možné. V judaizme je Boh jedna osoba, ktorá podľa židovských modlitebných kníh, podobne ako u kresťanstva, jediný, dokonalí a večný. V islame sa táto koncepcia opakuje a vzniká zaujímavý pohľad. Všetky tri náboženské koncepty sú rozdielne, ale predsa sú rovnaké, keďže Boh je vždy večný a všemocný. Monoteizmus, čiže viera v jediného Boha. Existujú aj polyteistické náboženstvá, napríklad hinduizmus. Boh tu nie je jeden, ale je ich viac a sú charakterizovaní istými vlastnosťami. Prvé a druhé nie sú príliš podobného charakteru. Niekedy sa ja považujem za Boha, inokedy považujem ostatných za Bohov. Podľa mňa každý má šancu ako si zariadiť „dokonalý“ život pre seba a pre svoje okolie. Každý je strojom svojho šťastia

a nejaká kniha zvaná „Biblia“ alebo „Korán“ nemôže dokázať, že „raj“ bude až „tam hore“. To znamená, že je to výmysel? Keď je Boh hlúpa poveseť, prečo by mu ľudia verili. Môže byť Boh slepá nádej duše. Máme nejaký priamy dôkaz existencie Boha? Teologizmus hovorí o poriadku v prírode, ktorý je podľa nich zápričinený nadprirodzenou silou, existenciou. Iné filozofické ako Ontologický dôkaz alebo kozmologický dôkaz hovoria v prvom prípade o Bohovi ako bytosti, ktorá naozaj jestvuje. Druhý príklad, kozmologický, hovorí o Bohovi ako prvej príčine a dôvodom vzniku všetkého. Tento dôkaz sa zakladá na predpoklade, že svet je konečný v čase a že jestvuje jeho nehmotná príčina. Dokázať kozmologický vznik, ktorý v podstate hovorí, že Boh jestvuje ako prvá príčina všetkých vecí a javov, je veľmi ťažké. Nesúhlasím s Platónom, Aristotelom a Wolffom. A čo Ontologický dôkaz existencie Boha? Tento dôkaz vypracoval sv. Augustín na základe pojmu, ktorý bol medzi ľuďmi. Anselm z Canterbury hlásal, že človek sa odzrkadľuje v Bohu a je jeho verným obrazom. A pokiaľ ide o fakt, že u všetkých ľudí jestvuje pojem ako o dokonalej bytosti, táto myšlienka by nemohla vzniknúť ak by nejestvovala dokonalá a reálna bytosť aj v skutočnosti. Argumentuje, že Boh musí jestvovať nie preto, že jestvovanie je dokonalosťou (nesúhlasí s týmto tvrdením), ale pretože ide o nutné jestvovanie. Jestvujúcno s takouto vlastnosťou nemôže nejestvovať.

Chcel by som sa teraz poukázať na ľudí, ktorých nemajú žiadnu vieru v náboženstvo, teda sú ateisti. Vo Veľkej Británii, na január 2011 sa začala kampaň s heslom: "Boh pravdepodobne neexistuje. Tak sa prestaň trápiť a teš sa zo života!". Ateizmus, teda neverectvo, bohaprázdno je presvedčenie, že Boh alebo bohovia neexistujú. Väčšina náboženstiev učí, že ľudstvo a vesmír boli stvorené jedným či viacerými bohmi určitým, viac či menej presným spôsobom. Veľa ľudí, tak ateistov ako i nábožensky založených ľudí, vníma takéto náuky v príkrom protiklade s poznatkami modernej vedy, najmä však s evolučnou teóriou. Je to avšak dostatočný dôkaz, pre mnohých áno. Veľa ľudí v neho verí, ale nikdy sa ho nedotkli, hovoria k nemu, ale nikdy ho nevideli.

Ku koncu aj tak sa prišlo na úvahu, že ateisti sa snažia dosiahnuť a dokázať svoj názor. Takisto aj druhá strana a tak vznikajú úvahy ako táto.

Ja som tu preto, lebo je tu môj otec, on je tu, pretože tu bol jeho otec. Takto sa dá pokračovať každou vecou na našej Zemi. Čo ale, keď chceme ísť ďalej? Môžeme takýmto spôsobom pokračovať do nekonečna, všetko odvodiť? Niektorí hovoria nie. Hovoria, hlavne nábožensky založení ľudia, nie je to možné, „niekto“ predsa musí byť na „konci“. To však náboženstvo nemôže povedať. Veda má zistiť, či Boh je alebo nie je.

Andrej Štefek:

Tento výrok je veľmi zaujímavý, lebo o bohu hovorí, že neexistuje čiže ho úplne zatracuje, ale zároveň aj hovorí, že je to iba pravdepodobne čiže existovať môže. Je ťažké povedať, či súhlasím alebo nesúhlasím s týmto výrokom, ale ja si myslím, že boh existuje. Verím, lebo si myslím, že je dobre veriť, že na svete nikdy nesme sami, ale že tu s nami vždy niekto je, aj keď ho nevnímame, nemôžeme dokázať, ale niekde v nutri vieme, že predsa len tu snami je a dáva na nás pozor - pozoruje naše kroky a možno nám napovedá, kam máme ísť. Je pekné veriť, že sa sním môžeme porozprávať a vždy nás vypočuje.

Na svete je veľa náboženstiev, ktoré ale majú jednu vec spoločnú. Boha. Každý ho volá ináč, ale všetky sa zhodujú, že je to najvyššie, čo existuje, stvoriteľ sveta, darca života... Ale zatiaľ ani jedno náboženstvo nedokázalo existenciu toho svojho boha dokázať. Nepotvrdili dôkazmi, že existuje, ale na druhej strane ani nikto nedokázal, že neexistuje. Je to typická vlastnosť ľudí, že odmietajú veci, ktorým nerozumejú a nemôžu dokázať aj napriek tomu, že to môže byť pravda. Ale zas človek si nemôže byť istý, či to nie je len výplod ľudskej fantázie. Môže to byť len jedno veľké klamstvo, na ktorom veľmi veľa ľudí dobre zbohatlo a kvôli ktorému zomrelo veľmi veľa ľudí. Ale aj nemusí.

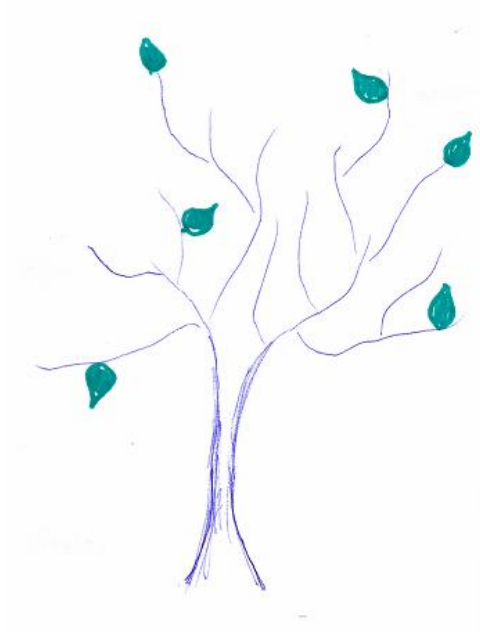
Ako som už vyššie spomenul, existenciu boha nemožno dokázať, ale predsa to niektorí filozofi skúsili. Napríklad sv. Augustín povedal ,že žiaden človek na svete si nedokáže predstaviť dokonalú bytosť, ale potom ako sa v našej mysli objavil boh? Dokonalá bytosť ? On tvrdí, že sa nám sám vložil do mysli a dal nám tak šancu veriť a spoznať ho. Táto myšlienka je celkom zaujímavá, ale mne osobne je bližšia myšlienka Tomáša Akvinského. On mal takú teóriu, ktorá v podstate hovorí, že moji rodičia majú tiež svojich rodičov a ich rodičia majú svojich rodičov a tak to ide až ku tomu , že sme boli kedysi opice, jašterice, nejaké jednoduché organizmy - ale čo bolo potom na úplnom začiatku? Čo to všetko začalo? Všetko to mohol začať boh! Keď som sa tak nad tým zamyslel, tak táto teória je veľmi zaujímavá. Lebo na začiatku nič nebolo, a predsa z toho vznikol svet a vesmír. Z začať to Všetko musel boh alebo niečo silnejšie, mocnejšie ako sme my ľudia.

Vieru ma každý jeden človek. Každý človek verí v niečo iné. Niektorí veria , že v roku 2012 bude koniec sveta a iní veria, že boh existuje. Každý človek môže veriť niečomu inému. Prvé viery ľudí sa vzťahovali k prírode. Verili, že príroda je mocná a plná mágie a všetko, čo sa v prírode stane, je kvôli bohu alebo kvôli nejakej väčšej sile. Odvtedy sa viera veľa krát zmenila a na svete sa objavovali nové náboženstvá, ktoré časom zanikli alebo sa zmenili. Ľudia verili aj na viacej bohov a myslím si, že niektorí ľudia veria aj teraz. Ľudia môžu veriť v to, čo im najviac vyhovuje. V dnešnej dobe sa ľudia viacej prikláňajú k viere k bohu. Zo všetkých vier príde ľuďom asi najpravdepodobnejšia alebo najlepšia.

Veľa ľudí v poslednej dobe verí v boha, ale neverí v cirkev. Niektorí si myslia, že upravujú pravidla tak, aby vyhovovali cirkvi a úplne tak ničia náboženstvo a aj boha. Však keď sa pozrieme na bohatstvo, aké cirkev má v dnešnej dobe, to je až nenormálne a ľuďom kážu žiť v skromne. Niektorí kňazi bývajú v prepychových domoch a vozia sa na krásnych nových autách, na ktoré dávajú peniaze veriaci ľudia. Už som počul ľudí volať cirkev aj ako najúspešnejšiu mafia na svete. Niektoré pravidla, ktoré cirkev vytvorila, sú vytvorené tak, aby držali ľudí v strachu a priam ich nútili, aby chodili do kostola a dávali peniaze cirkvi. Ja si tiež myslím, že cirkev nemá nič spoločné s bohom. Sú ľudia v cirkvi, ktorí sú oveľa horší a spravili väčšie hriechy ako ľudia, ktorí si iba žijú svoj život a nepoddávajú sa náboženstvu. A tak isto sú aj ľudia, ktorí chodia do kostola každú nedeľu a potom si myslia, že pre boha robia všetko - tak v nebi už majú rezervované miesto a pritom sa k druhým správajú zle, nadávajú na nich, ohovárajú a robia napriek. Myslia si, že keď spraví nejaký hriech a pôjdu na spoveď, boh im odpustí. Ja s týmto nesúhlasím. Ak nejaký človek naozaj chce, aby mu boh odpustil, mal by svoje hriechy naozaj a úprimne oľutovať, lebo ak ich oľutuje iba tak, aby všetci videli, že on bol na spovedi, tak ich naozaj neoľutuje vo svojom vnútri a boh by mu nemal odpustiť. Nevie. Možno boh je taký veľkorysý, že odpustí aj takým falošným ľuďom. Nevie, nepoznám ho.

Ja si myslím, že v dnešnej dobe platí myšlienka, ktorú povedal Albert Einstein: „Boh existuje pre toho, kto v neho verí.“ Na svete je veľmi veľa rôznych náboženstiev, do ktorých patria ľudia, čo v nich veria. Ľudia, čo neveria v boha, sa nemôžu pokladať aj za súčasť náboženstva . Človek, ktorý v boha neverí, necíti jeho prítomnosť nechodí do kostola, nerobí nič pre boha, nemôže nejakým spôsobom boha pociťovať a vnímať. Človek, ktorý vie, že boh je stále pri ňom, že sa s ním môže hoci kedy porozprávať a vie, že ho vypočuje , vie, že boh je pri ňom a cíti ho a verí v neho. Takýto človek sa potom rozhoduje, že či aj veriť cirkvi alebo nie.

Ľudí náboženstvo inšpiruje už tisíce rokov. Na nezodpovedané otázky si ľudia našli veľmi rýchlo odpoveď a to práve vďaka náboženstvu a božstvu. Či bohovia naozaj existujú a či všetko, čo je v knihách napísané, je pravda, nevie nikto na svete, ale vieme, že bez náboženstva by ľudia boli niekde úplne inde kde sú teraz. Náboženstvo pomohlo ľuďom počas Vojen, ale náboženstvo aj bolo dôvodom na niekoľko vojen. Nevie povedať, ako by svet vyzeral bez neho, ale viem, že ho potrebujeme. Svet by bez Boha vyzeral úplne ináč, pre mňa prázdnejší.

Nikola Panáčová

Život

Život je ťažká otázka,
niekedy výhra,
niekedy porážka .
Keď problém do cesty ti prihrá
a pri srdci sa ti potázká,
pomôže snád', keď blížny ťa poláska.
Životná cesta je kľukatá,
rastú tu stromy, žijú zvieratá.
Na svete osoba menom človek žije,
často sa s problémom prežiť bije.
Keď nevie nájsť ten správny smer,
správa sa ako divá zver.
No keď nájde smer kadiaľ vedie cesta,
je plný elánu a žiť nechce prestať.

Nalim Akšajtam

Rukopis

Bolo mi, ako by malo čosi nastať. Áno, je vhodné najprv povedať len *čosi* a byť abstraktnejší. Ved' ono to naozaj prichádzalo ako iskrivá hra prízrakov, ako nálada, ako čas. A odchod sa zas niesol v znamení nepreniknuteľnej hmly a neurčitých zvukov, z ktorých jeden pripomínal sypanie piesku, iný tlkot srdca a ďalší čosi ako oceánsky šum. ("Deje bez človeka", poznamenal by Adam.)

Čudesný pocit, sťaby duševná súbežka auratického stavu pred epileptickou explóziou, trval už niekoľko desiatok minút, no než stihol získať nejakú náplň, odoznel. No nie nadobro – ostalo mi akosi čudne, ako by tu neustále mätala hrozba mŕtvice, infarktu či psychického diskomfortu. Dočasne ochabnutý rozum sa vtom odhodlal k návrhu: zapáľ si, glgni si. A uspel.

Po tomto osviežení ducha i tela som nadobudol dojem, že je čas zahnať votrelcov raz a navždy. Ale na to potrebujem Rukopis. Koluje fáma, že tento jediný exemplár zápiskov neznámej hornouhorskej mystičky z 13. storočia vlastní bosé karmelitánky niekde na Ukrajine. Pokusy o kontakt s ich kláštorom však zlyhali. Ale už som počul aj to, že drahocenná písomnosť padla za obeť lešnianskemu požiaru. Alebo že exempláre sú tri, dva z nich ukrývajú ázijské archívy a jeden obieha po komunite súčasných vizionárov, z ktorých sa podaktoré netaja tým, že sa cítia byť zakladateľkami neofeminizmu.

Bol by mi to všetko naozaj čert dlžen, nebyť náhleho obratu. Možno poznáte týpkov, čo napriek svojmu amaterizmu vášnivo objavujú možnosti virtuálneho sveta, a tak sa im (intuitívnym) občas zadarí nadviazať prekvapivé spojenia. A tak i našej pracovnej skupine raz došiel e-mail tohto znenia:

"Centrálnemu počítaču sa podarilo rozlúštiť agrosymbol vytvorený r. 2012 na obilnom poli v blízkosti Buenos Aires: kk – Das fliessende Licht der Gottheit - Felvidék – TA – bt – 1260 – E.T. - el Mayo -"

Neostávalo než zajasť. Okamžite som zvolal brifing pre úzky okruh zasvätených. Keďže kurzy telepatie, ktoré viedla magistra Vitae, utešene prinášali svoje plody, nebolo treba veľa slov. Vec bola v celku jasná: získali sme ďalšie poznatky o Jej živote! Ved' len posúďte:

KK = kvadratura kruhu: námet prvej časti hľadaného Rukopisu, odkaz k Euklidovi a predpovedanie Lobačevského; „Das fliessenede...“, teda: „Tečúce svetlo božstva“ je názov spisu Jej súčasníčky a kolegyne Mechtildy z Magdeburgu, s ktorou si dlho intenzívne písali (a link to: korešpondencia, na hesle sa práve pracuje); Felvidék: jednoznačné potvrdenie Jej geografického

rodiska; TA = Tomáš Akvinský, taktiež potvrdenie, tentoraz času Jej pozemského života – ide o 13. storočie; bt = buta tótok – národnosť (prípadne Bulgaria tabak) ; 1260 – rok narodenia Majstra Eckharta, ktorý Ona prorokovala; E.T. - možno slepá ulička či zastierací manéver, ale pre všetkých ostatných doklad pôvodu obrazca v obilí; el Mayo – jednak mesiac lásky (čiže je jasné, že naša Bezmenná inklinovala ku kresťanskej podobe zbožnosti) a jednak upozornenie, že Jej vízie predpovedali už starí Majovia.

Keď sa však krúžok kultu svätej Bezmennej rozpíchal a nikotínový dym sa rozplynul vedno s alkoholovým oparom, dol'ahlo na mňa opäť to podivné rozpoloženie. Tentoraz stúpalo rýchlejšie. Pokúšal som sa stíhať uvedomovať si valiace sa predstavy a myšlienky, a to bezuzdne vedecké, ako napr. „písala po latinsky, po maďarsky alebo po česky?“ Predstavitelia novej generácie puristov, organizovaní mimo akademických štruktúr, prichádzajú fantazírovať a tvrdia, že Jej jazykom bola staroslovienčina, ba že sv. Bezmenná zažila víziu Cyrila a Metoda. (Vraj si si s nimi chcela aj zatancovať, oni však túto ponuku s úsmevom odmietli. A tak sa oddala sólo tranzu.)

Alebo sa mi vizualizovali podobné výjavy ako Jej... Akoby sa disociované fragmenty osobnosti vydali na cestu, ktorá by ich mohla oslobodiť: a to tým, že sa spoja s odštiepeninou inej osoby. („Sme minimálne traja“, konštatoval by Druhý Adam.)

Jedno je isté: nastalo niečo celkom konkrétne. Ani hrôza, ani panika, ani trudnomyselnosť, ani ustráchaná ustarostenosť, ani smrteľná úzkosť...

Už nepotrebujem(e) Rukopis, už ma/nás nemusí presviedčať elektronická ekamotáž. Už netreba v takomto zmysle slova konať.

Ponáram(e) sa do krajiny, kde nás očarúva vtáči spev, ľahulinký vánok a mierne slnko. Ona vedela oveľa viac, než sme dúfali, to je fakt. Umberto by vystríhal pred podcenením stratenej Knihy, járologovia by nástojili na tom, že nebyť Járu, museli by si ho vymyslieť. [...]

Ale aj tak: všetci stoja zaliati zorami, vidím ich, ako načúvajú nebeským melódiám, šťastní a netelesní. My sme svojím spôsobom počuli Jej hlas), zjavili sa nám kúsky biografie.

Musíme ju teraz nechať ísť.*

**Podpisy troch ľudí, žiaľ, ani jeden z nich nebol čitateľný. Nakladateľ napokon usúdil, že text, ktorý ste práve dočítali, uverejní, no len pod tou podmienkou, že prípadné štúdie obsahov (ne)vedomia sa budú zakladať na pravde. Spory o tom, čo sa tým vlastne má na mysli, trvá dodnes. Sám Nakladateľ sa nám priznal, že je sympatizantom C.G. Junga, podľa ktorého o realnosti rozhoduje účinok. Vďaka tomu Rukopis napokon aj vyšiel v treťom čísle undergroundového časopisu PLURALIA TANTUM, odkiaľ ho preberáme aj my. (Pozn. editorov.)*

Gilles Deleuze

Ako by mohla filozofia osožiť matematikom, ba i hudobníkom – a to najmä vtedy, keď nehovorí o hudbe ani o matematike

Chcel by som pohovoriť o jednom veľmi zvláštnom aspekte. Tradične to vyzerá tak, že profesor hovorí pred študentami, ktorí buď sú na začiatku štúdia, alebo už vo svojom odbore dosiahli určité pokroky. Títo študenti obvykle chodia často aj na ino-odborové prednášky. Okrem toho existujú interdisciplinárne prednášky, ktoré sú však určené výhradne pokročilým. Vcelku je to tak, že študenti sú „hodnotení“ podľa znalostí v tom-ktorom predmete, vnímanom izolovane.

Vo Vincennes je situácia iná. Profesor, napríklad filozofie, hovorí pred publikom, ku ktorému patria rôzne zdatní matematici, hudobníci klasickej školy a pop-music, psychológovia, historici atď. Namiesto toho, aby sa kvôli rýchlejšiemu napredovaniu výuky „vzátvorkovali“ iné disciplíny, očakávajú napríklad poslucháči filozofie čosi, čo im osobne vie padnúť na úžitok, alebo čo sa dokáže prelínať s inými ich aktivitami. Pokiaľ „študujú“ filozofiu iba kvôli zápočtu, potiaľ sa ich táto disciplína fakticky nijako nedotýka. Aby boli skutočne dotknutí filozofiou, nato musia mať o ňu špecifický záujem, priviaty vetrom iných disciplín a tém, s ktorými sú už istým spôsobom oboznámení. Na prednášky iného odboru sa chodí kvôli tomu, aby sme získali nové poznanie vo svojom odbore. Výučba filozofie sa preto orientuje na otázku, do akej miery môže filozofia poslúžiť matematikom, hudobníkom atď. – a to najmä vtedy, keď nehovorí o hudbe ani o matematike. Takéto vyučovanie v žiadnom prípade nepatrí k všeobecnému vzdelaniu; je pragmatické a experimentálne, stále samo seba presahuje ďalej a ďalej, pretože poslucháč je práve hecovaný k tomu, aby zasahoval do filozofickej udalosti (tu: prednášky) presne podľa svojich potrieb či svojimi vlastnými prostriedkami. Vincennes sa teda odlišuje od ostatných univerzít v dvoch dôležitých bodoch: na jednej strane čo sa týka počtu semestrov, pretože vo Vincennes sa môžu pokojne v tom istom ročníku stretnúť poslucháči rôznych kvalifikácií a rôzneho veku; na strane druhej pokiaľ ide o problém voľby témy, pretože tá môže vo Vincennes podliehať takej metóde výberu, v ktorej zámer a smer prednášky neustále zohľadňuje zámery a smery poslucháčov.

Prítomnosť početných robotníkov a cudzincov túto situáciu ešte zosilňuje. Teraz možno namietať, že takáto výuka nezodpovedá normám a ignoruje tradičného študenta, ktorý celkom legitímne chce získať kompetenciu vo svojej špecializácii. Táto námietka sa nám javí ako absolútne neopodstatnená. Je totiž naopak v najväčšom pedagogickom záujme, aby sa darilo udržiavať hru interakcií medzi rozličnými rovinami a navzájom vonkajšími oblasťami vnútri každého jedného odboru. Prakticky neexistujú takí poslucháči, ktorí by neboli špecificky zameraní. Každá výuka musí toto ich zameranie vstrebávať, a nie zanedbávať. Len takýmto spôsobom sa môžu iné disciplíny stať skutočným predmetom bádania. Vincennes sa nevzpiera ministerským normám; malo by stať ich súčasťou. A to aj keby šlo o reformu univerzít, ktorej cieľom by bolo zriadiť univerzity schopné konkurovať tým americkým, nemalo by sa Vincennes jednoducho rozpustiť, ale mali by sa založiť tri či štyri univerzity tohto druhu. Zvlášť nutné by bolo prírodovedné Vincennes s touto metódou výuky (mnohí znás by tam mohli chodiť ako poslucháči). V súčasnosti je

táto metóda fakticky spojená so situáciou vo Vincennes, s históriou Vincennes. Tento pohyb nemožno zastaviť bez toho, aby sa súčasne nezmaril jeden z najdôležitejších pokusov o pedagogické oživenie Francúzska. Sme ohrození akousi lobotómiou výučby, vyučujúcich a študentov, ktorej Vincennes kladie odpor.

Chan-Šan

Jak nádherně je chladný útes skryt
nikdo k němu dosud cestu nenašel.
Nad strmými štíty tiše plynou bílá oblaka
osamělá opice vřeští na zelené stráni.
K čemu mi společnost?
Stárnu, jak je mi vhod.
A i když mé tělo zvětralo mrazy a letními vedry
opatruji dále perlu ve své duši.

///

Stupeň po stupni větší nádhera
nefritové hory zaplavené ranními červánky
mlha mi vlhčí bavlněný šátek
rosa smáčí můj slaměný přehoz
nohy bezstarostně nazuté v sandálech
poutnickou hůl si držím pevně v ruce
kdo jednou nahlédl přes okraj světa prachu
do říše snů se nenavrátil více

///

Mé tělo – existuje, nebo nikoliv?
Existuje Já, nebo žádné není?
Hloubám a o skálu se opírám
zatímco čas plyne
mezi prsty u nohou se mi vine tráva
na hlavě se usazuje rudý prach
už přicházejí lidé ze světa
plody a víno nesou – já ležím na márách.

Toto číslo ilustrovali žiaci nášho gymnázia.

Za pomoc pri grafickej finalizácii redakcia ďakuje Janke Bobotovej a Veronike Čičkovej.

